

Innst. S. nr. 163

(2006-2007)

**Innstilling til Stortinget
frå næringskomiteen**

St.meld. nr. 13 (2006-2007)

Innstilling frå næringskomiteen om et aktivt og langsiktig eierskap

INNHold

1.	Hovedtrekk i meldingen	7
1.1	Samandrag	7
1.2	Merknader frå komiteen	8
2.	Organisering av eierskapet	10
2.1	Samandrag	10
2.1.1	Rammer for statens eierskapsutøvelse	10
2.1.2	Nærmere om hvordan eierkontrollen påvirkes ut fra ulike eierandeler	10
2.1.3	Om eierskapsutøvelsen	10
2.2	Merknader frå komiteen	11
3.	NOU 2004:7 Statens forretningsmessige eierskap	11
3.1	Samandrag	11
3.1.1	Målkategori 1 - Bedriftsøkonomisk verdimaksimering, herunder god industriell utvikling	12
3.1.2	Målkategori 2 - Bedriftsøkonomisk verdimaksimering og nasjonal forankring av virksomheten	12
3.1.3	Målkategori 3 - Selskaper som skal bidra til å realisere spesifikt definerte mål, i tillegg til bedriftsøkonomisk verdimaksimering	12
3.1.4	Målkategori 4 - Selskaper der eierskapet hovedsakelig har andre mål enn bedriftsøkonomisk verdimaksimering.	12
3.1.5	Forbedringer ved departementseierskap	12
3.2	Merknader frå komiteen	12
4.	Regjeringens vurderinger knyttet til tilførsel av kapital til norsk næringsliv	12
4.1	Samandrag	12
4.2	Merknader frå komiteen	13
5.	Regjeringens eierskapspolitikk	15
5.1	En aktiv eierskapspolitikk	16
5.1.1	Samandrag	16
5.1.2	Merknader frå komiteen	16
5.2	Viktige tverrgående hensyn som selskapene må ivareta	17
5.2.1	Sammendrag	17
5.2.2	Merknader frå komiteen	18
5.3	Lederlønn og insentivordninger	19
5.3.1	Samandrag	19
5.3.2	Merknader frå komiteen	19
5.4	Statens mål med eierskapet og betydningen av klare mål	20
5.4.1	Samandrag	20
5.4.2	Merknader frå komiteen	20
5.5	Åpenhet om eierskapet	21
5.5.1	Samandrag	21
5.5.2	Merknader frå komiteen	21
5.6	Organisering av eierskapet	21
5.6.1	Samandrag	21
5.6.2	Merknader frå komiteen	22
5.7	Beslutningsfullmakter	22
5.7.1	Samandrag	22

5.7.2	Merknader frå komiteen	23
5.8	Utbytte i heleide selskaper og tilbakekjøp av aksjer	23
5.8.1	Samandrag	23
5.8.2	Merknader fra komiteen	23
6.	Selskapsgjennomgang	24
6.1	Generelle merknader	24
6.2	Selskaper med forretningsmessige mål	24
6.2.1	Argentum Fondsinvesteringer AS	24
6.2.1.1	Merknader fra komiteen	24
6.2.2	Baneservice AS	24
6.2.2.1	Merknader fra komiteen	24
6.2.3	Eksportfinans ASA	25
6.2.3.1	Merknader fra komiteen	25
6.2.4	Entra Eiendom AS	25
6.2.4.1	Merknader fra komiteen	25
6.2.5	Flytoget AS	26
6.2.5.1	Merknader fra komiteen	26
6.2.6	Mesta AS	26
6.2.6.1	Merknader fra komiteen	26
6.2.7	SAS AB	27
6.2.7.1	Merknader fra komiteen	27
6.2.8	Venturefondet AS	27
6.2.8.1	Merknader fra komiteen	27
6.3	Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontor	27
6.3.1	Cermaq ASA	27
6.3.1.1	Merknader fra komiteen	28
6.3.2	DnB NOR ASA	28
6.3.2.1	Merknader fra komiteen	28
6.3.3	Kongsberg Gruppen ASA	28
6.3.3.1	Merknader fra komiteen	28
6.3.4	Nammo AS	29
6.3.4.1	Merknader fra komiteen	29
6.3.5	Norsk Hydro ASA	29
6.3.5.1	Merknader fra komiteen	29
6.3.6	Statoil ASA	30
6.3.6.1	Merknader fra komiteen	30
6.3.7	Telenor ASA	31
6.3.7.1	Merknader fra komiteen	32
6.3.8	Yara International ASA	32
6.3.8.1	Merknader fra komiteen	32
6.4	Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål	33
6.4.1	BaneTele AS	33
6.4.1.1	Merknader fra komiteen	33
6.4.2	Electronic Chart Centre AS	33
6.4.2.1	Merknader fra komiteen	33
6.4.3	Kommunalbanken AS	33
6.4.3.1	Merknader fra komiteen	34
6.4.4	NSB AS	34
6.4.4.1	Merknader fra komiteen	34
6.4.5	Posten Norge AS	34
6.4.5.1	Merknader fra komiteen	34
6.4.6	Statkraft SF	34
6.4.6.1	Merknader fra komiteen	35
6.4.7	Statskonsult AS	36
6.4.7.1	Merknader fra komiteen	36
6.4.8	Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS	36
6.4.8.1	Merknader fra komiteen	36
6.4.9	Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS	37
6.4.9.1	Merknader fra komiteen	37

6.5	Selskaper med sektorpolitiske mål	37
6.5.1	Avinor AS	37
6.5.1.1	Merknader frå komiteen	37
6.5.2	Bjørnøen AS	37
6.5.2.1	Merknader frå komiteen	37
6.5.3	Enova SF	37
6.5.3.1	Merknader frå komiteen	38
6.5.4	Gassco AS	38
6.5.4.1	Merknader frå komiteen	38
6.5.5	Industritjeneste AS	38
6.5.5.1	Merknader frå komiteen	38
6.5.6	Kings Bay AS	38
6.5.6.1	Merknader frå komiteen	39
6.5.7	Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS	39
6.5.7.1	Merknader frå komiteen	39
6.5.8	Norsk Eiendomsinformasjon AS	39
6.5.8.1	Merknader frå komiteen	39
6.5.9	Norsk Rikskringkasting AS	39
6.5.9.1	Merknader frå komiteen	39
6.5.10	Norsk Samfunnsvitenskaplig Datatjeneste AS	39
6.5.10.1	Merknader frå komiteen	40
6.5.11	Norsk Tipping AS	40
6.5.11.1	Merknader frå komiteen	40
6.5.12	Petoro AS	40
6.5.12.1	Merknader frå komiteen	40
6.5.13	Simula Research Laboratory AS	40
6.5.13.1	Merknader frå komiteen	41
6.5.14	SIVA SF	41
6.5.14.1	Merknader frå komiteen	41
6.5.15	Statnett SF	41
6.5.15.1	Merknader frå komiteen	41
6.5.16	Statskog SF	41
6.5.16.1	Merknader frå komiteen	42
6.5.17	UNINETT AS	42
6.5.17.1	Merknader frå komiteen	42
6.5.18	Universitetssenteret på Svalbard AS (UNIS)	42
6.5.18.1	Merknader frå komiteen	42
6.5.19	AS Vinmonopolet	42
6.5.19.1	Merknader frå komiteen	43
6.5.20	Regionale helseforetak	43
6.5.20.1	Merknader frå komiteen	43
7.	Forslag frå mindretal	43
8.	Tilråding frå komiteen	45
	Vedlegg	46

Innst. S. nr. 163

(2006-2007)

Innstilling til Stortinget frå næringskomiteen

St.meld. nr. 13 (2006-2007)

Innstilling frå næringskomiteen om et aktivt og langsiktig eierskap

Til Stortinget

1. HOVEDTREKK I MELDINGEN

1.1 Samandrag

Regjeringen legger til grunn at staten skal være en aktiv, langsiktig og forutsigbar eier i viktige norske selskap. Gjennom sitt eierskap ønsker staten å bidra til god og stabil utvikling av næringslivet i Norge. Stortingsmeldingen omhandler selskaper som helt eller delvis eies direkte av departementene. I meldingen klargjøres Regjeringens mål med statens eierskap i det enkelte selskap. Dette vil danne et bedre grunnlag for et aktivt eierskap. Det vil også lette styrenes strategiske arbeid ved at det klargjør forventninger og mål staten har som eier.

Meldingen fokuserer primært på utøvelse av eierskapet i de kommersielle delene av statens direkte eierskap. Dette eierskapet kan betegnes som statens forretningsmessige eierskap. I tillegg er de største og viktigste sektorpolitiske selskapene omtalt. Siste del av meldingen gir en gjennomgang av dette eierskapet. Meldingen behandler ikke bredden av statens eierskap i for eksempel kultursektoren, som har andre mål enn bedriftsøkonomisk lønnsomhet. Ulike selskaper innen forskning og utvikling omtales imidlertid i meldingen.

I St.meld. nr. 3 (Statsregnskapet) gis det hvert år en samlet oversikt over statens direkte eierskap. Statens formuesforvaltning for øvrig skjer i stor grad gjennom Statens pensjonsfond.

Staten skal med sitt eierskap bidra til selskapenes langsiktige vekst og industrielle utvikling. Dette krever en aktiv eierskapspolitikk hvor det formuleres forventninger til styrene om å ha høye ambisjoner. Regjeringen vil stille krav til avkastning og utbytte som bygger

opp under selskapenes langsiktige mål. Eierskapet skal utøves innenfor rammen av allment aksepterte eierstyringsprinsipper.

Regjeringen vil vurdere sine eierandeler i det enkelte selskap med utgangspunkt i et aktivt eierskap og samfunnets behov. Regjeringen tar sikte på at statens eierskap i norsk næringsliv skal ligge på om lag samme nivå som i dag. I tråd med dette varsles det i stortingsmeldingen at Regjeringen vil foreslå at Stortinget trekker tilbake fullmakter gitt i tidligere stortingsperioder til å redusere statens eierandeler gjennom salg av aksjer.

Regjeringen har langsiktige mål for statens eierskap. Dette innebærer at hensyn til miljø, omstilling, mangfold, etikk, forskning og utvikling må tas med i styrenes vurderinger for å understøtte en langsiktig utvikling. Dersom et heleid selskap pålegges å gjennomføre investeringer eller annen virksomhet som styret ikke finner forretningsmessig forsvarlig, legges det til grunn at selskapene skal kompenseres gjennom egne bevilgninger.

Det er et mål for Regjeringen å legge til rette for videreføring av norske råvarer innenlands når det er økonomisk grunnlag for det. Virksomheter som er sentrale i samspillet med forsknings- og innovasjonsmiljøer må videreutvikles i Norge. Dette er viktig for å opprettholde og styrke næringsklynger og verdikjeder.

Regjeringen vil legge stor vekt på å vurdere styrenes arbeid på en god og systematisk måte, og på å sette sammen kompetente styrer som kan ivareta aksjonærenes mål.

Regjeringen har lagt frem forslag om endringer i allmennaksjeloven som gir mulighet for større aksjonærinnflytelse og innsyn i forbindelse med lederlønsfastsettelsen enn tidligere, blant annet i forbindelse med bruk av aksjeopsjoner. Regjeringen legger opp til at staten stemmer nei dersom det fremmes forslag om opsjoner i selskaper som omfattes av denne meldingen. I tillegg forventer Regjeringen at styrene setter tak for hvor mye en eventuell insentivpakke kan bli verdt i for-

hold til fast lønn. Dette er et viktig virkemiddel for å få kontroll med lederlønnsutviklingen.

Regjeringen ønsker å styrke kunnskapen om og bidra til økt åpenhet om det statlige eierskapet. Nærings- og handelsdepartementet vil derfor utarbeide et nytt årlig dokument som gir offentlig uttrykk for Regjeringens eierpolitikk slik den er kommunisert til Stortinget, og innenfor de rammer Stortinget har fastlagt. Dokumentet vil bli samordnet med Statens eierberetning. Regjeringen vil bygge videre på dagens organisering av eierskapsforvaltningen.

Regjeringen vil, i tråd med Soria Moria-erklæringen, føre en forutsigbar utbyttepolitikk, og omtaler i meldingen statens langsiktige utbytteforventninger for de heleide selskapene. Det legges ikke opp til å endre eksisterende regelverk for utbyttefastsettelse i de heleide selskapene.

Regjeringen vil foreslå å opprette et eget statlig fond for marine næringer. Regjeringen vil videre utrede behovet for og eventuelt utformingen av statlige fond for å bidra til bedre tilgang på kapital på områder der det avdekkes særlige behov. En vurdering av behovet for økt statlig engasjement innenfor såkornfond vil inngå i dette. Det vil bli tatt initiativ til en gjennomgang av gründerfinansieringen og vurdering av opprettelse av en gründerbank. I tillegg vil Regjeringen prioritere tiltak som bidrar til økt kommersialisering av forskningsbaserte forretningsideer.

1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemmene frå Arbeidarpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, frå Framstegspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, frå Høgre, Torbjørn Hansen og Petter Løvik, frå Sosialistisk Venstreparti, Aud Herbjørg Kvalvik, frå Kristeleg Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, frå Senterpartiet, leiar Lars Peder Brekk, og frå Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til St.meld. nr. 13 (2006-2007) Et aktivt og langsiktig eierskap.

Komiteen er samd med Regjeringa i at staten som eigar må ha som hovudmål å bidra til langsiktig verdiskaping og industriell utvikling i selskapa. Dette føreset at selskapa er konkurransedyktige over tid. Staten må utforma eigarskapet sitt slik at denne nødvendige føresetnaden ikkje vert svekka. Eit profesjonelt utført eigarskap, med klåre avgrensingar mellom oppgåvene til eigar, styre og tilsett leiarskap i selskapa, vil styrkja selskapa sin konkurranseposisjon i marknaden.

Komiteen strekar under at staten som eigar må setja resultatmål for selskapa om langsiktig marknadmessig avkastning i dei selskapa der staten primært har forretningsmessige mål. Dette er ikkje til hinder for at staten som eigar samtidig klargjer forventningar om at selskapa har eit sterkt fokus på korleis omsyna til m.a. miljø, omstilling, mangfald, etikk, samt forskning og utvikling kan fylgjast opp i selskapa si utforming og oppfølging av forretningsmessige strategiar.

Komiteen er samd med Regjeringa i at regulatoriske tiltak, tenestekjøp m.m. ofte vil vera meir presise og effektive verkemiddel for å nå spesifikke mål enn gjennom eigarstyring. Statleg eigarskap kan støtta politiske mål om ei overordna god industriell utvikling gjennom å sikra nasjonal forankring av hovudkontor i viktige selskap.

Komiteen viser til at i tråd med prinsippa for god eigarstyring vil staten gi sine signal til styra i tråd med aksjelovas avgjerdsreglar.

Komiteen er nøgd med at Regjeringa har følgd opp Eigarskapsutvalet si oppmoding i NOU 2004:7 Statens forretningsmessige eierskap om å dela opp og presentera dei einskilde statlege eigardelene etter kva føremål eigarskapet har.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, føreset at det jamleg, t.d. minst ein gong kvar stortingsperiode, vert gjort ei eksplisitt vurdering av om innplasseringa av selskapet framleis er dekkande for formålet med eigarskapet.

Fleirtalet viser elles til spesifikke kommentarar i dei einskilde kapittel til dei ulike framlegga frå Regjeringa.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at statens egne prinsipper retter seg mot alle statlige selskaper enten de er heleide eller deleide. Dette er prinsipper som er i tråd med allment aksepterte eierstyringsprinsipper og de omhandler vesentlige forhold som likebehandling, åpenhet, uavhengighet, styresammensetting, styrets rolle mv. Disse prinsippene suppleres av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse som retter seg mot børsnoterte selskaper. Dette flertallet legger til grunn at disse prinsippene, samt OECDs retningslinjer for statlig eierskap blir fulgt opp i praksis i eierskapspolitikken.

Dette flertallet legger vekt på at statlig eierskap er viktig, bl.a. fordi det sikrer råderetten over våre felles naturressurser, nasjonal forankring av viktige selskaper og inntekter til fellesskapet. Dette flertallet er derfor glad for at Regjeringen vil sikre et sterkt offentlig og nasjonalt eierskap, og for at det statlige eierskapet skal være langt mer aktivt enn under regjeringen Bondevik II. Etter dette flertallets mening legger St.meld. nr. 13 (2006-2007) et godt grunnlag for dette, og for at staten også skal være en langsiktig og forutsigbar eier. Gjennom meldingen klargjøres Regjeringens mål med statens eierskap i det enkelte selskap, og viktige hensyn som Regjeringen forventer at alle selskapene ivaretar. Dette varsler om en ny kurs i den statlige eierskapspolitikken.

Medlemene i komiteen fra Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre legg til grunn at statens egne prinsipper for godt eigarskap, dei nasjonale retningslinjene for godt eigarskap og OECDs retningslinjer for statleg eigarskap vert følgd opp i praksis i eigarskapspolitikken overfor

samtlege selskap med heilt eller delvis statleg eigarskap.

Desse medlemmene viser til at dette vil vera ei vidareføring av dei retningslinjer og praksis for statleg eigarstyring som har vorte lagt til grunn dei seinare år, og som det har vore brei politisk semje om.

Medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet, Høyre og Venstre visert til at i tråd med prinsippa for god eigarstyring kan og skal ikkje staten gje direkte instruksar eller signal til styra om konkrete vedtak, verken formelt eller uformelt. Saker som krev tilslutning frå eigarane i samband med selskapa sine vedtekter skal avgjerast gjennom aksjonærdemokratiets vanlege reglar.

Komiteens medlemmer frå Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen har varslet en langt mer aktiv statlig eierskapspolitikk og innføring av en ny, forsterket ervervslov. Siden valget høsten 2005 har det også vært en rekke utspill både fra Regjeringen, fagbevegelsen og partihold om inngrep og nye tiltak i retning strengere politisk regulering av næringslivet, særlig knyttet til utøvelsen av statlig eierskap. Det har vært utspill om nye statlige oppkjøp, inngrep i enkelt saker, politisk styring av Statkraft gjennom utbytte nivå, nye formål for delprivatiserte bedrifter, krav om endringer i ledelse og styre i børsnoterte bedrifter mv. Disse medlemmer konstaterer også at eierskapsmeldingen har vært utsatt en rekke ganger. Disse medlemmer mener at usikkerheten som regjeringspartiene har skapt rundt utøvelsen av statens eierskap er uheldig for de berørte selskaper, så vel som for statens omdømme som eier i næringslivet. I dette perspektivet mener disse medlemmer at det er positivt at eierskapsmeldingen ikke inneholder den varslede kursendringen, men i grove trekk viderefører og følger opp eierskapspolitikken til den forrige regjering.

Disse medlemmer viser til at mange av anbefalingene i St.meld. nr. 13 (2006-2007) stammer fra NOU 2004:7 Statens forretningsmessige eierskap (Reinertsen-utvalget). Disse medlemmer ser det som positivt at regjeringen Bondevik IIs initiativ blir fulgt opp av regjeringen Stoltenberg II, og vil i stor grad slutte seg til de konklusjoner Regjeringen har trukket i forhold til oppfølging av utvalgets anbefalinger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av å sikre et nasjonalt eierskap til strategisk viktige selskaper. Det er av stor viktighet at det gjennomføres en profesjonalisering av det statlige eierskapet, slik at det kan sikres et formelt skille mellom den politiske rollen og den forretningsmessige rollen. Disse medlemmers viktigste kritikk mot dagens statlige eierskap er at dette er et direkte statlig eierskap med betydelig mulighet for politisk påvirkning og at dette svekker selskapenes omdømme i aksjemarkedet. Disse medlemmer mener at det offentlige beslutningssystemet hindrer rasjonell og forretningsmessig opptreden og at departe-

ment og regjering derfor er dårlig egnet til å utøve et profesjonelt eierskap.

Disse medlemmer mener et statlig nedsalg isolert sett vil bety lite for å styrke et privat norsk eierskap. Derfor er det nødvendig at det legges en plan for å styrke det private eierskapet på en slik måte at det over tid bidrar til å rette opp den totale ubalanse mellom verdens mest kapitalsterke stat og et svakt privat eierskap i Norge. Disse medlemmer mener at statens kapitalstyrke må benyttes til å sikre nasjonal forankring innenfor næringer der Norge har utviklet, eller fra naturens side, har særlige fortrinn. Disse medlemmer mener dette kan gjøres gjennom fondskonstruksjoner som er profesjonelt styrt gjennom en fond-i-fondmodell som også vil stimulere til privat eierskap og risikokapital. Det er behov for kapital til både oppstart og videreutvikling av selskaper og disse medlemmer vil her fremheve Argentum som et allerede etablert godt eksempel på offentlig/privat-samarbeid.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil sikre norsk eierskap i næringslivet gjennom å styrke det private eierskapet. Disse medlemmer vil åpne for mer privat eierskap i heleide statlige selskaper, og gradvis redusere det statlige eierskapet. Erfaringen viser at dette gir selskapene bedre utviklingsmuligheter, økt verdiskaping og en bedre balanse mellom statlig og privat eierskap i næringslivet. Disse medlemmer vil understreke at det er viktig å beholde hovedkontorfunksjoner og nasjonal kompetanse i nøkkelnæringer, og at det av den grunn er nødvendig å beholde en statlig minoritetskontroll i en del selskaper der staten allerede har et direkte eierskap. Disse medlemmer viser til at staten ikke har et kapitalbehov, og at vurderinger av omfanget av eierskapet derfor bør ta utgangspunkt i utviklingen i det enkelte selskap og i den næring selskapet opererer i.

Disse medlemmer viser til at forrige runde med omfattende privatisering skjedde under regjeringen Stoltenberg I gjennom børsnotering og omfattende nedsalg i Telenor og Statoil. Disse medlemmer viser til at Høyre og Venstre støttet regjeringen Stoltenberg I i disse prosessene. Disse medlemmer mener at erfaringen i etterkant viser at delprivatisering styrker selskapenes konkurranseevne og mulighet for internasjonal satsing. På denne bakgrunn er det underlig at Regjeringen nå inntar en mer dogmatisk linje i slike spørsmål.

Disse medlemmer viser til at Soria Moria-erklæringen varsler gjeninnføring av en ny og forsterket ervervslov. Videre har det fra regjeringshold vært uttalt at det vurderes ordninger som skal gi økte omkostninger for bedrifter som gjør omstilling og at Regjeringen vurderte innføring av plikt til salg ved nedleggelse av virksomheter. Disse medlemmer konstaterer med tilfredshet at det likevel ikke ble fremmet forslag om en ny ervervslov, men registrerer at Regjeringen har sendt på høring en lov om omstilling. Tall fra World Banks oversikt, Doing Business fra 2006, viser at Norge er god på omstilling. Tidsbruken er lav. Det er lite byråkrati i forbindelse med omstilling.

Samtidig er det gode ordninger for ansatte som berøres. Gode vilkår for omstilling er et konkurransefortrinn for Norge. I arbeidslivet blir høy grad av fleksibilitet i forbindelse med omstilling kombinert med trygghet for de ansatte omtalt som den nordiske modellen. Disse medlemmer er kritiske til nye lovreguleringer som svekker dette konkurransefortrinnet gjennom økt byråkrati og tidsbruk ved omstilling i næringslivet.

Disse medlemmer mener at en profesjonell utøvelse av statlig eierskap er nødvendig for ikke å svekke selskaper staten er eier i. Dette gjelder særlig børsnoterte selskaper. Prosessen rundt utnevning av styreleder i Norges største selskap, Statoil, i 2006 var et eksempel på meget uheldig og uprofesjonell utøvelse av statlig eierskap. En slik eierstyring er skadelig for selskapene og finansmarkedene. Børsdirektør Bente A. Landsnes fremhevet i høring i næringskomiteen 5. februar 2007 denne episoden sammen med medieutspill i enkeltsaker, som faktorer som kan føre til en lavere verdsettelse av norske børsnoterte selskaper.

Disse medlemmer konstaterer at det står i melldingen at det samlet sett ikke er mangel på kapital i Norge og deler denne vurderingen. Norsk næringsliv er dominert av statlig og utenlandsk eierskap. Disse medlemmer mener at et økt mangfold av eiere er viktig for å styrke norske bedrifters konkurranseevne. Norsk privat kapital blir i dag diskriminert i forhold til statlig og utenlandsk kapital gjennom formuesskatten og arveavgiften. Disse medlemmer ønsker å redusere og på sikt fjerne disse skattene.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til fraksjonenes merknader under de enkelte selskaper og kapitler i innstillingen.

2. ORGANISERING AV EIERSKAPET

2.1 Samandrag

Størstedelen av statens forretningsmessige eierskap forvaltes i dag av Nærings- og handelsdepartementet. Statlig myndighetsutøvelse skjer normalt gjennom å utforme regelverk, ved å knytte betingelser til lov hjemlede konsesjoner, gjennom bevilgninger, ved å inngå avtaler samt ved å fatte vedtak i enkeltsaker. En beslektet form for myndighetsutøvelse er bruk av økonomiske virkemidler som kjøp av tjenester og avgiftspålegg. Målet med eierskapet, konkurranseforhold, budsjettmessige og regulatoriske forhold mv. har stor betydning for hvilket virkemiddel som er best egnet til å nå bestemte politiske mål. Ønsket om en høy grad av åpenhet rundt bruk av offentlige midler, samt Grunnloven § 75 d om Stortingets bevilgningsmyndighet setter rammer for eierstyring som virkemiddel.

2.1.1 Rammer for statens eierskapsutøvelse

Grunnloven § 3 fastslår at den utøvende makt er hos Kongen (regjeringen). Stortinget kan likevel gi generelle retningslinjer og instruere Regjeringen i enkeltsaker, i form av plenarvedtak eller lovvedtak. Som hovedregel skal forvaltningen bygges opp slik at Regjeringen og departementene har instruksjons- og kontrollmyndighet over andre organer. Ut over ram-

mene som følger av Grunnloven og forvaltningsretten, er det i hovedsak selskapslovgivningen, konkurranse retten og børs- og verdipapirretten som stiller krav til eierskapsutøvelsen. Andre sentrale rettslige rammer følger av EØS-regelverket.

Selskapenes ledelse består av styret og daglig leder. Ifølge aksjeloven/allmennaksjeloven § 6-12 og tilsvarende bestemmelser i de andre selskapslovene hører forvaltningen av selskapet under styret og daglig leder. Dette innebærer at den forretningsmessige ledelsen av selskapet og ansvaret for denne ligger hos selskapsledelsen. Innenfor de generelle og spesielle rammer som Stortinget fastsetter for virksomheten, fremmer staten som eier sine interesser gjennom generalforsamling/foretaksmøte. Bestemmelsen i aksjeloven/allmennaksjeloven § 5-1 innebærer at statsråden gjennom generalforsamlingen står i et overordningsforhold til styret i statsaksjeselskaper, og kan gi instruks som styret har plikt til å følge.

I deleide selskaper må det som er sagt foran modifiseres på grunn av hensynet til de andre aksjeeierne og aksjelovens likhetsprinsipp, jf. aksjeloven/allmennaksjeloven § 5-21. Dette betyr at staten, selv om staten er flertallsaksjeeier, ikke må begunstige seg selv på bekostning av de øvrige aksjeeierne i selskapet.

2.1.2 Nærmere om hvordan eierkontrollen påvirkes ut fra ulike eierandeler

Når Stortinget har bestemt at staten skal delta i en virksomhet organisert som en selvstendig juridisk enhet, har dette konsekvenser for hvordan politiske føringer og andre mål må kommuniseres, og hvordan og i hvilken grad det kan gripes inn i virksomhetens drift. Gjennom å organisere virksomhet som selvstendige rettssubjekter, som statsforetak eller aksjeselskaper, fraskriver staten seg i utgangspunktet muligheten til direkte å påvirke den løpende driften. Gjennom deltakelse i nominasjonsprosesser og valg til styrende organer, fastlegging av selskapets formål og øvrige vedtekter, og gjennom å trekke opp rammer for virksomheten på generalforsamlingen kan staten som eier likevel øve innflytelse på selskapets virksomhet. Innflytelsen vil avhenge av størrelsen på statens eierandel. I meldingen omtales hva en eier oppnår av innflytelse i et selskap med noen aktuelle eierandeler, og hvordan dette påvirker eierstyringen.

2.1.3 Om eierskapsutøvelsen

Eierdepartementenes oppgaver innebærer oppfølging av selskapenes økonomiske resultater og utvikling for øvrig. Eierdepartementene påser videre at selskapene har kompetente styrer som møter de krav som følger av selskapenes strategiske utfordringer og tjener aksjonærfellesskapets interesser. Staten har ikke egne styrerepresentanter i deleide selskaper. Det forutsettes at alle styrets medlemmer skal søke å ivareta selskapets og aksjonærenes felles interesser.

Nominasjon av styremedlemmer skjer i børsnoterte selskaper vanligvis gjennom egne valgkomiteer. Som hovedregel vil staten ønske å være representert i valg-

komiteene. Valgkomiteen fremmer vanligvis også forslag om godtgjørelse. I selskaper med statlige eierandeler forutsettes godtgjørelsen å ligge på nivå med sammenlignbare private aksjeselskaper.

Alle viktige saker angående selskapene som berører forholdet mellom storting og regjering omtales fortløpende i stortingsframlegg. Dette er typisk saker som gjelder endringer i eierandel, saker som har budsjett-konsekvenser eller er av særskilt politisk interesse, herunder blant annet eierstrategi for heleide selskaper.

Nærings- og handelsdepartementet utgir to ganger i året en eierberetning som viser den økonomiske utviklingen i selskapene, viktige hendelser og oversikt over styrer mv. Flere viktige selskaper som forvaltes av andre departementer er også inkludert i rapporten. De siste årene har departementet videre arrangert en årlig eierskapskonferanse hvor personer med variert ståsted og erfaring fra norsk og utenlandsk næringsliv inviteres til en dialog om aktuelle saker.

Verdien av statens direkte eierskap i norsk næringsliv er betydelig, og staten har et langsiktig perspektiv på sine investeringer. Avkastning på investert kapital er derfor et sentralt tema i den statlige eierskapsforvaltningen. Det følger blant annet av statens økonomireglement at det skal utformes avkastningsmål til selskaper med statlig eierandel. Med avkastningsmål menes eierens forventninger til avkastning i form av utbytte og verdistigning på kapitalplasseringen. Det fastsettes ikke mål for avkastning for selskaper som ikke er basert på forretningsmessig drift, eller som er avhengig av statstilskudd til videreføring av driften. Disse selskapene følger i stedet statens bevilgningsregelverk med hensyn til bevilgninger og rapportering.

Det er viktig at staten som stor eier, på linje med andre aksjonærer uttrykker synspunkter og forventninger til selskapets utbyttepolitikk.

I selskaper som har et forretningsmessig hovedmål, er høy verdiskaping over tid et overordnet mål. Selskapets utbyttepolitikk skal støtte opp under dette målet. Statens utbytteforventninger skal reflektere hva staten som eier mener er en riktig balanse mellom utbytte og tilbakeholdt overskudd for å nå målet om høy verdiskaping over tid. De forventninger om utbytte som staten uttrykker overfor det enkelte selskap, skal være forutsigbare og normalt ligge fast over en periode på flere år.

I tillegg til de langsiktige utbytteforventningene utarbeider departementet også forventninger til det årlige utbyttet som skal vedtas på generalforsamlingen etter forslag fra styret.

Staten som aksjonær står ikke fritt til å bestemme utbyttet i deleide selskaper. Ifølge aksjeloven/allmennaksjeloven kan generalforsamlingen ikke vedta et høyere utbytte enn det styret foreslår eller godtar.

2.2 Merknader frå komiteen

Komiteen viser til dei generelle merknadene i kapittel 1.1.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre deler Regjeringens oppfatning av at statlig

myndighetsutøvelse normalt må skje gjennom utforming av lovverk, konsesjoner, bevilgninger, avtaler og vedtak i enkeltsaker. Disse medlemmer vil understreke at det må være størst mulig åpenhet rundt bruken av offentlige virkemidler, og at staten må være åpen om eierstyringen siden staten er både regulator og myndighet. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at Regjeringen skiller mellom myndighetsrollen og eierskapsrollen i forvaltningen.

3. NOU 2004:7 STATENS FORRETNINGSMESSIGE EIERSKAP

3.1 Samandrag

Ved Stortingets behandling av St.meld. nr. 22 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 264 (2001-2002), ble det truffet to vedtak om å utrede organiseringen og forvaltningen av statens eierskap:

"Stortinget ber Regjeringa setja ned eit hurtigarbeidande utval for å få ein brei gjennomgang med sikte på ei betre organisering og forvaltning av det statlege eigarskapet."

"Stortinget ber Regjeringa kome attende til Stortinget med ei eiga sak om ulike modellar for ei meir profesjonell utøving av statens eigarskap."

På denne bakgrunn ble "Statseierskapsutvalget" oppnevnt ved kgl.res. 15. november 2002.

Utvalget avga sin innstilling til Nærings- og handelsdepartementet 16. mars 2004, NOU 2004:7 Statens forretningsmessige eierskap.

Utvalget har i samsvar med mandatet avgrenset sine vurderinger til å omfatte de større eierandelene i forretningsorienterte aksjeselskaper og heleide selskaper som forvaltes direkte av departementene.

Utvalgets vurderinger og anbefalinger er konsentrert om drøftelser av målene med eierskapet, og i forlengelse av dette forbedringer som kan oppnås gjennom endringer i organiseringen av eierskapet og de sentrale reglene som styrer beslutningsprosessene.

Statseierskapsutvalgets innstilling har vært ute på alminnelig høring til berørte offentlige og private foretak og organisasjoner. Høringsinstansene støtter gjennomgående utvalgets vurderinger og anbefalinger. Utvalgets innstilling og høringsuttalelsene følger meldingen som uttrykte vedlegg.

Som et utgangspunkt for en klargjøring av målene med eierskapet, deler utvalget selskapene med statlige eierandeler inn i fire kategorier:

1. Selskaper med bedriftsøkonomisk verdimaksimering som hovedmål.
2. Selskaper med bedriftsøkonomisk verdimaksimering som hovedmål, men der det i tillegg er ønskelig at eierskapet bidrar til nasjonal forankring av virksomheten.
3. Selskaper som skal bidra til å realisere spesifikt definerte mål, i tillegg til bedriftsøkonomisk verdimaksimering.
4. Selskaper der eierskapet hovedsakelig har andre mål enn bedriftsøkonomisk verdimaksimering.

Utvalget peker på at andre mål, som adresserer bredere samfunnsinteresser, har stor betydning for alle selskaper uavhengig av eierskapet. Utvalget mener at selskaper med statlig eierskap bør være ledende innen arbeidet med samfunnsansvar.

3.1.1 Målkategori 1 - Bedriftsøkonomisk verdimaksimering, herunder god industriell utvikling

I denne selskapskategorien er bedriftsøkonomisk verdimaksimering målet med det statlige eierskapet. Dette medfører at det ikke er noen grunn til å praktisere en annen operativ forvaltning av eierandelene enn den som anvendes av private forvaltningsmiljøer. Kravet til en god industriell utvikling står etter utvalgets oppfatning ikke i motstrid til det verdimaksimerende målet, men er en forutsetning for verdimaksimering.

3.1.2 Målkategori 2 - Bedriftsøkonomisk verdimaksimering og nasjonal forankring av virksomheten

Statens eierskap i denne selskapskategorien er rent forretningsmessig motivert, men med den tilleggsdimensjon at det sikrer en norsk forankring av selskapets hovedkontor, eventuelt også norskbasert styre og ledelse. Denne eierstrategien skal sikre at investeringsmulighetene ivaretas nasjonalt med positive effekter for næringsutviklingen, uten å legge begrensninger på utenlandsengasjementer. Det blir opp til den øvrige næringspolitikken å legge til rette for at nasjonale rammebetingelser er gode nok til at det blir attraktivt å investere nasjonalt.

Operasjonalisering av verdimaksimering og en god industriell utvikling for disse selskapene vil være den samme som i kategori 1.

3.1.3 Målkategori 3 - Selskaper som skal bidra til å realisere spesifikt definerte mål, i tillegg til bedriftsøkonomisk verdimaksimering

For enkelte selskaper kan situasjonen være nokså lik kategori 2, i den forstand at det ikke er behov for særskilt oppfølging i eierskapsforvaltningen for å realisere spesifikt definerte mål. Målene realiseres ved at selskapet driver sin virksomhet på forretningsmessig basis innenfor den aktuelle sektor. Dette gjelder for eksempel der målet med eierskapet er å sikre kontroll med at det fortsatt foregår produksjon av varer og tjenester av betydning for nasjonal sikkerhet eller for å ivareta nasjonal suverenitet. Det samme gjelder der målet med statlig eierskap er å sikre nasjonalt eierskap til naturressurser og ønsker om å korrigere svikt i kapitalmarkedene ved å bidra til konkurranse, kapital m.m.

3.1.4 Målkategori 4 - Selskaper der eierskapet hovedsakelig har andre mål enn bedriftsøkonomisk verdimaksimering

Statens eierskap i denne kategorien med selskaper har hovedsakelig sektorpolitiske formål. Selv om utvalget ikke har vurdert forvaltningen av eierskapet i disse selskapene, antas det at en del av utvalgets argumentasjon også har relevans for disse virksomhetene.

3.1.5 Forbedringer ved departementseierskap

Statseierskapsutvalgets vurderinger og anbefalinger knyttet til forbedringer i forvaltningen og organiseringen av det statlige eierskapet dreier seg om konsekvenser av omfanget av statens eierskap for velfungerende markeder, statens rollehåndtering og beslutningsgrunnlag, konkretisering av mål, utøvelse av eierrollen, utbyttepolitikk og kapitaltilførsel, endringer i eierandeler og Stortingets og regjeringens styring og kontroll.

Stortingets styring med eierskapet har sitt grunnlag i bevilgningsmyndigheten i Grunnlovens § 75. Videre skal saker som medfører endringer i statens eierskap stortingsbehandles.

Utvalget peker på at Stortingets styring i stor grad er basert på behandling av enkeltsaker knyttet til forvaltningen av det enkelte selskap, i mindre grad til overordnede strategiske linjer for det statlige eierskapet i ulike typer eierandeler. Praksis med at det legges frem generelle stortingsmeldinger om eierskapet bidrar til å korrigere dette bildet, men utvalget mener likevel at det kan være grunn til å stille spørsmål ved om utbredt saktil-sak-behandling er det mest hensiktsmessige.

Avgivelse av fullmakter med tilhørende bevilgningsvedtak fra Stortinget til ansvarlig statsråd, er ett virkemiddel som kan vurderes for å redusere saksbehandlingstiden og for at beslutningene skal kunne skje rent forretningsmessig. Utvalget mener at fullmakter kan anvendes i større utstrekning enn i dag, og mener at det her bør kunne utarbeides fullmaktskorridorer innenfor de aktuelle flertallsgrensene i selskapslovgivningen. Utvalget anbefaler at det legges opp til at Stortinget med jevne mellomrom tar stilling til mål og grad av måloppnåelse på helhetlig grunnlag for statens eierskap. I denne sammenheng bør også de nødvendige fullmakter gis.

Utover en slik politisk vurdering av mer omfattende karakter, mener utvalget at det bør utgis årlige eierberetninger. Utvalget argumenterer for at slike årlige eierberetninger bør omfatte hele det statlige eierskapet og ikke bare de selskapene som har bedriftsøkonomisk verdimaksimering som hovedmål. Effektiv målrealisering og synliggjøring av selskapenes verdiskaping er av like stor betydning for selskaper med andre hovedmål enn bedriftsøkonomisk lønnsomhet.

3.2 Merknader fra komiteen

Komiteen viser til dei generelle merknadene i kapittel 1.1.

4. REGJERINGENS VURDERINGER KNYTTET TIL TILFØRSEL AV KAPITAL TIL NORSK NÆRINGSLIV

4.1 Samandrag

Regjeringen ser et mangfold av eierskap som en styrke for tilgangen på kapital og kompetanse til næringslivet. Nasjonalt eierskap kan være et virkemiddel som bidrar til å sikre at selskapene har hovedkontor og forskningsaktiviteter i Norge. Utenlandsk eierskap kan på sin side bidra til å sikre kompetanseoverføring fra internasjonale miljøer.

Regjeringen mener at det samlet sett ikke er knapphet på kapital i norsk næringsliv. Regjeringen mener likevel at det fortsatt finnes utfordringer i deler av kapitalmarkedet og at det i fremtiden kan vise seg å være behov for strategiske investeringer. Statlig eierskap kan være avgjørende for å sikre et nasjonalt eierskap og nasjonal forankring av nøkkelvirkosomhet i Norge i årene fremover. Vi ser en forsterket tendens til at norske kunnskapsbedrifter selges ut så snart de når et internasjonalt nivå. I mange tilfeller kan salg føre til at vi ikke får bygd opp langsiktig kunnskapsindustri og kompetansemiljøer i Norge. Vi står i fare for å undergrave resultatene av langvarig forskning og utvikling, som ikke på noen måte reflekteres i kortsiktige børsverdier. Derfor må det utvikles en bedre strategi for å sikre nasjonalt eierskap til nøkkelbedrifter i kunnskapssamfunnet.

Entreprenører har behov både for kapital og for kompetanse om forretningsmuligheter og videreutvikling av produkter. Regjeringen vil på dette grunnlag igangsette en gjennomgang av hvordan gründerfinansieringen kan forbedres, herunder vurdere opprettelsen av en gründerbank, en styrking av virkemidlene for gründerne i Innovasjon Norge, og andre virkemidler.

Gjennom lovendringer de siste årene, har universiteter og høyskoler fått nye muligheter og et tydeligere ansvar for kommersialisering av forskningsresultater. Regjeringen vil videreutvikle virkemidlene som understøtter og følger opp kommersialiseringsaktivitetene ved landets forskningsinstitusjoner. Regjeringen vil derfor også følge opp virkemidlene for kommersialisering av forskningsbaserte innovasjoner i norske bedrifter og vil, innenfor bevilgningene til forskning, prioritere tiltak som bidrar til økt kommersialisering av forskningsbaserte forretningsideer.

Fra et rent markedsmessig synspunkt vil det normalt være grunn til å anta at den norske stat bør holde noe av sin kapital i unoterte foretak for å oppnå en tilfredsstillende diversifisering av porteføljen. Et annet argument for statlig involvering i markedet for unoterte aksjer er knyttet til det institusjonelle grunnlaget. Et offentlig fond basert på markedsmessig avkastningskrav, det vil si med en målsetting om så høy finansiell avkastning som mulig, får som ekstern effekt at man oppnår en profesjonalisering av markedet. En tredje begrunnelse er at staten kan vurdere å gå inn i prosjekter dersom det finnes samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter som ikke vil bli finansiert gjennom private ordninger. Dette krever at det kan godtgjøres at det forligger et slikt lønnsomhetspotensial og at myndighetene er i stand til å realisere dette potensialet. Forventet avkastning av prosjektene bør stå i forhold til risikoen i prosjektene.

Å øke investeringene i Argentum kan bidra til å øke den risikojusterte forventede avkastningen til statens samlede finansielle plasseringer. Ved en slik løsning vil man også benytte allerede opparbeidet kompetanse om dette markedet, og man kan bidra til en videre utvikling av markedets profesjonalitet. Regjeringen vil på dette grunnlag følge kapitalsituasjonen for Argentum, herunder foreta en nærmere evaluering, før den eventuelt

kommer tilbake til Stortinget med spørsmål om ny kapitaltilførsel.

Regjeringen vil vurdere om staten skal øke sitt bidrag til såkornfond, og herunder vurdere om det er mer hensiktsmessig å bidra med egenkapital i stedet for lånekapital gjennom en fond-i-fond-konstruksjon av samme type som Argentum. Denne utredningen vil bli sett i sammenheng med den generelle utredningen som vil bli gjennomført.

Det er viktig at utviklingen i marin sektor skjer gjennom samarbeid mellom private og offentlige aktører, og private aktører har en viktig rolle i finansieringssammenheng. Et bidrag fra det offentlige vil være å bidra med risikokapital, herunder eierkapital. Regjeringen vil på denne bakgrunn foreslå å opprette et eget statlig fond for marine næringer. Den endelige innretningen og organiseringen av fondet vil måtte vurderes nærmere.

4.2 Merknader fra komiteen

Fond

Fleirtallet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, er samde med Regjeringa i at det samla sett ikkje er mangel på kapital i norsk næringsliv. I hovudtrekk er marknadene for lånekapital og eigenkapital effektive. Det er kompetanseutvikling, ikkje tilføring av meir kapital frå staten si side, som vil vera avgjerande for ei god innanlands industriell utvikling.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen i eierskapsmeldingen har varslet at den vil følge kapitalsituasjonen for Argentum, herunder foreta en nærmere evaluering, før den eventuelt kommer tilbake til Stortinget med spørsmål om ny kapitaltilførsel.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at det likevel fortsatt finnes utfordringer i deler av kapitalmarkedet, og det kan i fremtiden vise seg å være behov for strategiske investeringer. Det er en forsterket tendens til at norske kunnskapsbedrifter selges ut så snart de når et internasjonalt nivå. Det må utvikles bedre strategier for å sikre nasjonalt eierskap til nøkkelbedrifter i kunnskapssamfunnet. Regjeringen varsler derfor at den vil utrede behovet for og eventuelt utforming av statlige fond, for å bidra til bedre tilgang på kapital på områder der det avdekkes særlig behov. Dette flertallet viser også til at Regjeringen vil vurdere opprettelse av en gründerbank.

Medlemene i komiteen fra Framstegspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil peika på at det kan vera gode argumenter for å gje Folketrygdfondet høve til å diversifisera porteføljen si betre, ved å tillata at ein mindre del av fonds-

kapitalen, etter konkret avveging av avkastningspotensialet frå fondet si side, vert investert i unoterte bedrifter i Noreg.

Desse medlemmene er tilfredse med at Regjeringa bygger vidare på ordninga med nasjonale såkornfond.

Medlemmene i komiteen frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre kan ikkje sjå at det vil vera aktuelt med nye statlege fond som skal investera i børsnoterte føretak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er mangel på privat risikokapital til både oppstart og videreutvikling av selskaper i Norge. Videreutvikling av Argentum-modellen for både oppstart og venturekapital etter en fond-i-fond-modell er etter disse medlemmers mening av stor betydning for en styrket næringsutvikling og muligheter for nye næringer.

Disse medlemmer vil at Argentum skal styrkes i tråd med sin investeringsstrategi og at det utredes muligheten av å etablere flere fond etter Argentum-modellen for å styrke risikokapitaltilgangen for bedrifter i en videreutviklingsfase. Risikokapitaltilgangen i oppstartsfasen skal etter disse medlemmers mening styrkes ved å etablere nye såkornfond etter en fond-i-fond-modell.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å styrke Argentum Fondsinvesteringer AS i tråd med selskapets investeringsstrategi."

"Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten for å etablere flere fond knyttet til både såkorn og vekstfase bygget opp etter en fond-i-fond-modell."

Disse medlemmer mener at den statlige kapitalen som frigjøres gjennom salg av eierandeler i selskaper, skal brukes aktivt for å bidra til videre vekst og sysselsetting i Norge gjennom opprettelse av ulike fondskonstruksjoner. Disse medlemmer mener det er behov for å øke tilgangen på risikokapital i Norge gjennom fondskonstruksjoner bygget opp etter en fond-i-fond-modell. Etter disse medlemmers oppfatning er det også behov for å opprette fond der avkastningen er øremerket infrastrukturbygging og kvalitetsheving gjennom rassikring av utsatte strekninger.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette et infrastrukturfond, pålydende 300 mrd. kroner. Avkastningen øremerkes veiinvesteringer med 70 pst., jernbane- og kollektivtiltak, inkludert bussbasert kollektivtrafikk, 25 pst. og bredbånd 5 pst."

"Stortinget ber Regjeringen opprette et eget fond på 30 mrd. kroner for gjennomføring av rassikringstiltak i vegsektoren."

Gründere

Komiteen er samd i at det vil vera rett å vurdere statlege kapitalinnskot som verkemiddel særleg for å kunne realisera fleire oppstartsbedrifter med potensielt lønsame forretningsidear. Sjølv om marknaden for investeringar i unoterte selskap, inkludert bedrifter i oppstartsfasen, er i kraftig utvikling, kan det framleis vera mangel på investorar som har både den kapitaltyngde, langsiktigheit og industrielle strategiske kompetansen som er naudsynt for å kunne utvikla ein forretningsidé til eit kommersielt produkt. Dette gjeld både marin sektor og andre sektorar med potensiale for betre gründerskap.

Komiteen er difor positiv til at det vert varsla ei samla vurdering av korleis staten som investor med marknadsmessige avkastningskrav til investeringane kan styrkja entreprenørskap i samfunnet. Det må vera ein klår føresetnad at staten føreteik slike eventuelle investeringar gjennom fond eller andre verktøy som kan kombinera kapitaltilføring med tilføring av utviklingskompetanse. Komiteen er samd med Regjeringa i at ei vidareføring og styrking av Argentum sitt høve til investeringar kan vera eit aktuelt verkemiddel.

Komiteen vil understreka at kapitaltilføring til gründerverksemder berre er eitt av fleire verkemiddel for å kunne auka omfanget av entreprenørskap i samfunnet. Dette må inngå i ein samla politikk for å stimulera til nyskaping og innovasjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen har varslet at de vil sikre gründere og etablerere gode sosiale ordninger, blant annet ved å se på vilkårene for selvstendig næringsdrivende til å kombinere yrkeskarriere med småbarnsomsorg. Flertallet slutter seg til vurderingen av at det er gode grunner til å støtte en ordning med 100 pst. dekning av svangerskapspenge og fødsels- og adopsjonspenge for selvstendig næringsdrivende, uavhengig av om tilleggssikring er tegnet. Flertallet registrerer at Regjeringen med bakgrunn i Soria Moria-erklæringen og tidligere stortingsvedtak, vil arbeide videre med sikte på å bedre trygderettighetene for selvstendig næringsdrivende.

Medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre viser til at andre verkemiddel som må inngå i ei samla satsing på nyskaping og innovasjon er verkemiddelapparatet til Innovasjon Noreg, eit skatte- og avgiftsregime som stimulerer forskning og utvikling, samt sosiale ordningar som betrar den økonomiske tryggleiken for gründerar til dømes i samband med sjukdom eller mellombelse avbrot av arbeid i samband med graviditet og fødsel.

Medlemmene i komiteen frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre er nøgd med at representantar for regjeringspartia no syner vilje til å

betra trygdeordningane for sjølvstendig næringsdrivande i samband med graviditet og fødsel. Desse medlemmene syner til at dette vart satt på den politiske dagsorden gjennom konkrete framlegg i høyringsnotat frå regjeringa Bondevik II, og til at Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre både i Revidert nasjonalbudsjett 2006 og i statsbudsjettet 2007 kom med konkrete framlegg om å likestilla trygderettane til sjølvstendig næringsdrivande i samband med graviditet og fødsel med trygderettane som ordinære arbeidstakarar har. På desse tidspunkta vart det diverre ikkje fleirtal for framlegga. Desse medlemmene syner og til handsaminga av Dokument nr. 8:113 (2005-2006) frå representantane Erna Solberg, Jan Tore Sanner og Olemic Thommessen i Innst. S. nr. 41 (2006-2007). På bakgrunn av dei nye signalane frå regjeringspartia, legg desse medlemmene til grunn at likestillinga mellom trygderettane til sjølvstendig næringsdrivande og ordinære arbeidstakarar kjem på plass i Revidert nasjonalbudsjett 2007.

Privat eierskap

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at St.meld. nr. 13 (2006-2007) omhandler selskaper som helt eller delvis eies direkte av staten og forvaltes av departementene. Gjennom sitt eierskap ønsker staten å bidra til god og stabil utvikling av næringslivet i Norge. I meldingen klargjøres bl.a. Regjeringens mål med statens eierskap i det enkelte selskap.

Flertallet vil videre understreke at et mangfold av eierskap, privat og statlig eierskap, nasjonalt og utenlandsk eierskap, er viktig for tilgangen på kapital og kompetanse. Nasjonalt eierskap er viktig for å sikre at bedriftene har hovedkontor og forskningsaktiviteter i Norge. Privat eierskap styrkes gjennom gode og forutsigbare rammevilkår for privat virksomhet, bl.a. gjennom konkurransedyktige skattemessige rammevilkår og ved å føre en ansvarlig budsjettpolitikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er tilfredse med at Regjeringen har lagt frem en melding om det statlige eierskapet, men mener det er et like stort behov for at det legges frem en sak om tiltak for å styrke det norske private eierskapet. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen melding innen våren 2008 om hvordan det norske private eierskapet kan styrkes."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Regjeringen knapt omtaler privat eierskap i eierskapsmeldingen. Disse medlemmer viser til at det er en sterk ubalanse mellom et dominerende statlig og utenlandsk eierskap på den ene siden og et relativt svakt privat norsk eierskap for børsnoterte selskaper. For utviklin-

gen av nye og eksisterende bedrifter i Norge mener disse medlemmer at det er et behov for en strategi for å styrke det private eierskapet gjennom reduksjon og på sikt avvikling av den særnorske formuesskatten og lettelser i arveavgiften.

Disse medlemmer viser til Dokument nr. 8:28 (2005-2006) om å styrke ansattes mulighet for medeierskap i egen bedrift, jf. Innst. S. nr. 138 (2005-2006). Stimulering av ansattes medeierskap i egen bedrift er i vekst over hele EU, og slike virkemidler har i lang tid vært vanlig i land som for eksempel USA. Erfaringer fra land som har ordninger for medeierskap, viser at det resulterer i økt produktivitet og konkurransekraft. Internasjonale undersøkelser viser at slike ordninger har mange positive konsekvenser, bl.a. gir det større motivasjon blant de ansatte, økt innovasjon og økt lønnsomhet. Disse medlemmer mener at skatteincentivene ved kjøp av aksjer i egen bedrift må styrkes.

Medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti syner til tidlegare framlegg frå Kristelig Folkeparti om avvikling av formuesskatt på arbeidande kapital og om lemping av arverettreglane i samband med generasjonsskifte i familieeigde bedrifter. Dette vil stimulera aktivt og verdiskapande privat eigarskap og gründarskap.

5. REGJERINGENS EIERSKAPSPOLITIKK

Regjeringen vil opprettholde et sterkt offentlig og nasjonalt eierskap for å sikre en god næringsutvikling, og oppnå avkastning og inntekter til fellesskapet. Selskaper med staten som eier skal sikres profesjonelt og aktivt eierskap samt forutsigbar utbyttepolitikk. Statlig eierskap bidrar til et større innslag av langsiktighet og stabilitet på eiersiden, og til å sikre et nasjonalt eierskap i noen av de største selskapene i landet. Det er betydningen av langsiktighet, stabilitet og nasjonal forankring av eierskapet som gjør at staten også gjennom sitt direkte eierskap spiller en viktig næringspolitisk rolle i Norge.

Et godt statlig eierengasjement forutsetter at staten er aktiv i sine eierposisjoner. Staten skal være like aktiv og profesjonell i sin eierskapsutøvelse som gode private eiere av lignende eierskapstype. En slik aktiv eierrolle må utøves innenfor rammen av anerkjente regler om god eierstyring og selskapsledelse. Tre områder er særlig viktige for en slik aktiv oppfølging av eierskapet; valg av medlemmer til styrer og bedriftsforsamlinger, klargjøring av statens mål med eierskapet og oppfølging av virksomhetens økonomi i bred forstand.

For staten som eier er det viktig at selskapene har industrielt og finansielt kompetente styrer, som kan utøve et effektivt tilsyn med virksomhetene. Styrene skal også lede selskapenes strategiske arbeid. God forståelse for selskapets roller i samfunnet og det enkelte selskaps betydning for den samlede industrielle utvikling er derfor viktig. Styrenes kompetanse og uavhengighet av selskapsledelsen er viktige krav. Det må også settes krav til styrene om å gi bred og åpen informasjon overfor aksjonærer og andre interessentgrupper om sel-

skapenes virksomhet. Staten som aksjonær forventer at ansatte og lokale myndigheter bringes tidlig inn i prosessen når det er spørsmål om større omstillinger av virksomheten.

Regjeringen har et langsiktig perspektiv på sitt eierskap. Det innebærer en aktiv holdning også til selskapenes vekst og planer når det gjelder nyinvesteringer og satsing på forskning og utvikling.

Det er viktig at selskaper med statlige eierandeler får anledning til å ta ut det verdiskapingspotensialet de besitter, gjennom å forfølge forretningsmuligheter både i Norge og i utlandet. Gjennom å konkurrere internasjonalt kan selskapene få økt kompetanse og større markeder, noe som også vil kunne være en viktig forutsetning for en langsiktig, god industriell og verdimeisig utvikling av selskapenes virksomhet i Norge.

Regjeringen vil sørge for en bred oppfølging i forhold til statens mål. I tillegg kan behovet for kompetanse i de enkelte styrene endre seg over tid. Staten vil derfor kreve at styrene gjennomfører egne evalueringer, og vil gjøre egne vurderinger. Ved manglende resultatoppnåelse eller kompetanse skal staten delta aktivt i arbeidet med å endre styresammensetningen.

5.1 En aktiv eierskapspolitikk

5.1.1 Samandrag

Hovedformålet med statens eierskap er å bidra til selskapenes langsiktige verdiskaping og industrielle utvikling. Bare dersom selskapene er konkurransedyktige over tid, kan de videreføre og videreutvikle sin rolle i norsk økonomi og samfunn.

Selskaper med statlig eierskap må også håndtere miljømessige hensyn godt, og bringe frem et mangfold i ledelsen på alle nivåer. Høye etiske standarder i alle forhold vil være nødvendig for å opprettholde selskaps verdier og legitimitet. Lønnsbetingelsene og eventuelle andre kompensasjonsordninger for selskapets ledelse må være konkurransedyktige men ikke lønnsledende ut fra en norsk sammenheng, og åpne for innsyn. En aktiv eierskapspolitikk innebærer at staten formulerer klare forventninger til utviklingen på disse områdene, og at dette kommuniseres åpent til selskapene. Dette gir en vesentlig tilleggsdimensjon til de alminnelige bedriftsøkonomiske krav til avkastning og utbytte, og skal understøtte målet om en langsiktig verdiskaping og god industriell utvikling.

I den grad staten som eier pålegger heleide statlige selskap å gjennomføre investeringer eller annen virksomhet som styret ikke finner forretningsmessig forsvarlig, legger regjeringen opp til at selskapet vil bli kompensert gjennom egne bevilgninger over statsbudsjettet.

Staten har tidligere tilkjennegitt hovedprinsipper for godt eierskap. Disse prinsippene suppleres av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse som retter seg mot børsnoterte selskaper. Slike prinsipper sier imidlertid mindre om hvilke hensyn eiere kan ønske å ivareta gjennom sitt eierskap i det enkelte selskap. Derfor har Regjeringen i denne meldingen lagt vekt på å gjøre rede for hvilke hensyn som staten vil ivareta i sin eierskapspolitikk.

Et viktig spørsmål er i hvilken grad statsråden bør benytte myndigheten til å instruere styret i heleide selskaper. Utgangspunktet må være at Stortinget og regjeringen/statsråden fastsetter overordnede mål, mens det er styrets ansvar å gjennomføre disse. Når staten gjennom generalforsamlingen/foretaksmøtet instruerer styret, eller omgjør et styrevedtak, løftes ansvaret opp på generalforsamlingen/foretaksmøtet.

5.1.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, deler Regjeringa sitt syn på kva som må vera hovudinnhaldet i ein aktiv eigarskapspolitikk. I dei selskapa som har forretningsmessige mål for si verksemd skal det stillast klåre krav om marknadsmessig avkastning på lengre sikt og ei god industriell utvikling. Forventningar til selskapa om å investera i forskning og utvikling, etterleva høge etiske standard, ta sterke omsyn til miljøet i verksemda, ha ein politikk for mangfald i leiinga på alle nivå, og ha ein lønspraksis som er moderat og opent kommunisert, skal understøtta det overordna målet om langsiktig marknadsmessig avkastning og god industriell utvikling.

Fleirtalet ser på samansetning av styre for selskapa og oppfølging av styra sitt arbeid som ei viktig eigaroppgåve. Fleirtalet understrekar at staten som profesjonell eigar skal følgja dei spelereglene som gjeld på dette området, og på den måten hjelpe til at staten og medeigaranes verdiar vert tatt vare på og auka.

Fleirtalet føreset at det er ein nær og jamleg dialog mellom staten som eigar og styre og leiinga i selskapa staten eig, innan dei rammene som er definert av lov og retningslinjer for god eigarskaputøving.

Etter eit anna fleirtal i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, si meining er dette ei tydeleggjering av den praksis for statleg eigarstyring som har vore lagt til grunn dei seinare år. Merksemd kring mellom anna etiske retningslinjer er eit ledd i den aktive eigarskapspolitikken som denne Regjeringa fører, som dette fleirtalet støttar.

Dette flertallet viser til at det ikke er mulig å identifisere en statsrabatt på selskaper som staten forvalter aksjer i, og at det heller ikke er grunnlag for å hevde at andre norske selskaper prises lavere som følge av statens eierskapspolitikk. Dette flertallet slutter seg for øvrig til statsrådets svarbrev til næringskomiteen av 9. februar 2007 og 12. februar 2007 (vedlagt) der dette er omtalt.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre syner til at dette vil vera ei videreføring av dei retningslinjer og praksis for statleg eigarstyring som har vorte lagt til grunn dei seinare år, og som det har vore brei politisk semje om.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen ikke har egne representanter i styrene, men at styrene som kollegium er ansvarlig overfor alle eiere. Disse

medlemmer viser til diskusjonen om statsrabatt og understreker betydningen av åpenhet og profesjonalitet i utøvelsen av eierskapet. Ryddighet i forhold til arbeidet i styrene har betydning for utviklingen i selskapene staten er eier i. Et klart skille mellom eierrollen og myndighetsrollen er viktig også av hensyn til konkurransesituasjonen i de næringer staten er engasjert i gjennom eierskap i enkeltbedrifter. I et demokratisk perspektiv må beslutninger og signaler som gis, være tilgjengelig for offentligheten.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens formlinger i eierskapsmeldingen ikke samsvarer helt med en del enkeltutspill fra Regjeringens parlamentariske grunnlag. Disse medlemmer mener at dobbeltkommunikasjon i eierskapspolitikken er uheldig fordi det skaper tvil om håndteringen av eierskapet i bedrifter med andre eiere, mange ansatte og betydelig virksomhet nasjonalt og internasjonalt. Dette gjelder særlig en del utspill i media med krav om inngrep fra Regjeringen overfor ledelse eller styre i tilknytning til strategiske beslutninger hvor ansvarsfordelingen er åpenbar og beslutningsmyndighet ligger hos ledelse og styre.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er behov for en ny aktiv næringspolitikk med en profesjonalisering av det statlige eierskapet ved et i størst mulig grad indirekte eierskap som på en god måte kan skille politikk og profesjonell eierskapsforvaltning. En slik profesjonalisering er av stor betydning for selskapers troverdighet i en skarp konkurransesituasjon. Disse medlemmer mener at det statlige eierskapet begrunnet i behovet for å utnytte vår enorme statlige kapital til å skape vekst også i Norge, skal organiseres i størst mulig grad indirekte gjennom fond-i-fond-løsninger. Disse medlemmer vil fremheve muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og har som oppgave å investere statens enorme kapitalstyrke også i norske fremtidige vekstnæringer.

Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av en aktiv næringspolitikk der den statlige kapitalstyrken benyttes også for å legge grunnlag for fremtidig vekst i Norge. Disse medlemmer legger til grunn en modell med indirekte eierskap som vil motvirke en uheldig konkurransesituasjon for selskaper med statlige eierandeler.

Disse medlemmer er av den oppfatning at mange av Regjeringens særlige målsettinger med eierskap vil være et hinder og en usikkerhetsfaktor for selskaper som er i en konkurransesituasjon og som trenger langsiktige og troverdige rammebetingelser. Regjeringens modell for forvaltning av det statlige eierskapet vil, etter disse medlemmers mening, for mange selskaper kunne virke uheldig.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-

fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke."

5.2 Viktige tverrgående hensyn som selskapene må ivareta

5.2.1 Samandrag

Statseierskapsutvalget la til grunn at selskaper med statlig eierskap bør være ledende innen arbeidet med samfunnsansvar. Utvalget viste til at staten vil kunne få svekket legitimitet dersom staten ikke også gjennom eierrollen etterlever høye standarder på dette området. Regjeringen støtter dette synet og vil gjennom de kvar-talsvise møtene som selskapene har med statens eierforvaltning, følge opp forhold som understøtter selskaperens langsiktige verdiskaping. Aktivt samfunnsansvar innebærer at økonomi og etikk omfores i alle deler av virksomheten. Samfunnsansvarlig selskapsledelse innebærer at selskapet bestreber seg på å ha en gjennomgående god praksis overfor alle sine interessenter. Arbeidet med samfunnsansvar er ikke, og bør ikke, ses som løsevet fra arbeidet med forretningsstrategi og virksomhetsutvikling. Regjeringen forventer at alle selskaper med statlige eierandeler, som ikke allerede gjør det, utformer et verdigrunnlag og etiske retningslinjer. Dette skal gjennomføres aktivt i selskapene.

I meldingen er det redegjort nærmere for forhold Regjeringen vil være opptatt av i eierdialogen med selskapene. Dette er forhold som Regjeringen forventer at styrene tar med i sine vurderinger og som er ment å understøtte en langsiktig høy avkastning og god industriell utvikling.

Selskaper hvor staten er dominerende eier forventes i særlig grad å opptre som ansvarlige aktører og aktive medspillere i omstillingsprosesser i sårbare lokalsamfunn. Staten har videre en nærings- og regionalpolitisk rolle ved omstillinger. I ensidige industrisamfunn bør det gjennom omstillingsprogrammer fremmes utvikling i stedet for avvikling. I utgangspunktet bør utfordringene knyttet til omstilling løses innenfor rammene av det eksisterende virkemiddelapparatet. Det er også åpnet for en ekstraordinær statlig innsats i spesielle tilfeller.

Regjeringen ønsker at næringslivet har et høyt ambisjonsnivå for satsing på forskning og utvikling (FoU), og har som målsetting at selskaper med statlig eierandel skal bidra til økt privat deltakelse i forskning og utvikling i Norge. Investeringer i forskning og utvikling vil variere fra selskap til selskap, blant annet avhengig av sektor, selskapets livssyklus, strategi mv., og bør ikke sees separat fra foretakets øvrige kompetanseområder. Norske selskaper med en stor offentlig eierandel er allerede blant de ledende innen forskning og utvikling i Norge.

Regjeringen er opptatt av at selskapene har en bevisst holdning til at det investeres tilstrekkelig i de ansattes kompetanseutvikling. Selskapene bør tilrettelegge for trainee- og lærlingordninger som en viktig rekrutteringsbase.

Langsiktig verdiskaping forutsetter effektiv bruk av ressurser og minimalisering av negativ påvirkning på det ytre miljø. Dette innebærer at selskapenes arbeid med miljøspørsmål må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten. Regjeringen ønsker at statlige selskaper skal være i fremste rekke når det gjelder miljøtiltak innen sin bransje.

Regjeringen forutsetter at selskaper med statlig eierandel er i fremste rekke når det gjelder HMS-arbeid. Det må være en selvfølge at selskapenes HMS-arbeid også omfatter deres internasjonale virksomheter.

Det er en utbredt erkjennelse at brudd på etiske regler i forretningsdriften utgjør en stadig større økonomisk risikofaktor. Gjennom ansvarlig adferd, og ved å stille krav til leverandører og andre forretningspartnere, ønsker staten at selskapene skal bidra til velstandsvekst og en positiv utvikling av arbeidslivsstandarder og menneskerettigheter i landene de har virksomhet i. Selskapene som omfattes av meldingen bør i utformingen av etiske retningslinjer for virksomhetene blant annet vurdere de hensyn som ligger til grunn for Pensjonsfondets etiske retningslinjer. Slike etiske retningslinjer bør, som Pensjonsfondets retningslinjer, være i tråd med FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for multinasjonale selskaper. I tillegg bør retningslinjene være i tråd med OECDs retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse i selskaper med statlig eierandel.

I juli 2002 trådte den reviderte likestillingsloven i kraft. Loven stiller blant annet strengere krav om at arbeidsgivere aktivt skal arbeide og redegjøre for hva slags innsats de legger i virksomhetens likestillingsarbeid. Rekruttering av kvinner til lederstillinger i selskapene er en oppgave for selskapenes styre og administrasjon. Dette følger av aksjelovens rollefordeling. Det må drives en bevisst utviklings- og utvelgelsespolitikk nedover i selskapenes virksomheter, slik at det blir flere kvinner å velge blant når topposisjonene skal besettes. Bevisst satsing nedover i organisasjonen er et viktig ledelsesansvar. I eierforvaltningen vil det bli fulgt opp at styrene er aktive på dette feltet.

5.2.2 *Merknader frå komiteen*

Komiteen forventar at samtlege selskap som staten har eigarposter i, traktar etter høge etiske standardar i all si verksemd. Dette har både ein eigenverdi og vil støtta hovudmålet om ei god og langsiktig bærekraftig avkastning.

I tråd med det aksepterte utsegna om at dei tilsette er selskapas fremste aktiva, forventar komiteen at selskapa med statlege eigarposter har eit nært samarbeid med det statlege verkemiddelapparatet når omstillingsprosessar vert planlagd og gjennomført. Tidleg involvering av og god dialog med tilsette sine representantar skal vera sjølvsaagt. Det må vera eit særleg fokus mot å finna løysingar som inneber nye aktive alternativ for overtallige, slik at ein unngår varig utstøying frå arbeidslivet gjennom uførepensjon eller andre trygdeordningar.

Komiteen stør Regjeringa si presisering av at eit systematisk arbeid med miljøspørsmål i verksemdene betyr at det er klårt definerte ansvarsliner for både gen-

nomføring og evaluering av miljøarbeid og resultat i kvar enkelt verksemd.

Komiteen forventar at alle selskapa med statlege eigarposter praktiserer nulltoleranse mot korrupsjon, og har gode system på plass for å kontrollera dette.

Komiteen støtter at de beste tradisjoner for samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner skal tas med når selskapet har virksomhet i andre land.

Komiteen er enig i at det skal være en selvfølge at selskapenes HMS-arbeid også omfatter deres internasjonale virksomheter.

Komiteen legg til grunn at Regjeringa, gjennom ansvarlege departement, tek opp dei einskilde tverrgående omsyna som er nemnt i eigarskapsmeldinga i den jamlege dialogen med verksemdene.

Komiteen føreset at departement med forvaltningsansvar for større eigarposter har høg kompetanse på oppfølginga av desse omsyna, til liks med oppfølginga av krava til forretningsmessig avkastning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, legger til grunn at statlige selskaper skal være i fremste rekke når det gjelder miljøtiltak innen sin bransje.

Flertallet støtter Regjeringens forslag om at selskapene i utformingen av etiske retningslinjer for virksomhetene blant annet skal vurdere de hensyn som ligger til grunn for Pensjonsfondets etiske retningslinjer.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at Regjeringen ønsker at næringslivet har et høyt ambisjonsnivå for satsing på forskning og utvikling (FoU), og har som målsetting at selskaper med statlig eierandel skal bidra til økt privat deltakelse i forskning og utvikling i Norge.

Dette flertallet forventer at forretningsmessige selskaper med statlige eierandeler driver sin virksomhet ut fra hva som best tjener selskapet og aksjonærene i et langsiktig perspektiv. Virksomhetene har god tilgang til det omfattende virkemiddelapparatet som forskningspolitikken allerede har generert. Dette flertallet har et høyt ambisjonsnivå for næringslivets satsing på forskning og utvikling, og forventer at selskapene har en bevisst holdning til egen FoU-virksomhet. Etter dette flertallets mening bør styrene arbeide aktivt og ambisiøst med forskning og innovasjon for å utvikle virksomheten, og for å legge til rette for kommersialisering av forskning internt i bedriften og gjennom knoppskyting. Selskapene bør også ha en bevisst tilnærming til å kommunisere egne forskningsresultater og kommersialisere resultater fra andre forskningsmiljøer og selskaper gjennom samarbeid.

Dette flertallet understreker betydningen av at industri- og teknologibedriftene som staten er en stor eier i, framover legger til grunn en strategi for økt forskning og utvikling.

Medlemene i komiteen fra Framstegspartiet, Høyre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vonar at den høge ambisjonen for næringsli-

vet si forskingsinnsats som Regjeringa seier at den har, gjev seg utslag i ein meir offensiv forskingspolitikk. Konkrete tiltak som bør gjennomførast er å komme ut av "kvileskjæret" når det gjeld satsing på høgare utdanning og forskning, og styrka SkatteFUNN-ordninga, som regjeringspartia valde å stramma inn i samband med handsaminga av statsbudsjettet 2007.

Desse medlemmene ser det som naturleg at den varsla eigarberetninga som skal publiserast årleg, inneheld ei vurdering frå eigardepartementet både om finansielle resultat og om korleis departementet ser på verksemdene sitt arbeid med dei tverrgående omsyna.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Regjeringens hvileskjær på forskning er alvorlig for norske arbeidsplasser på kort og lengre sikt. For å nå de ambisiøse målene i St.meld. nr. 20 (2004-2005) - Vilje til forskning - må andelen forskning i både privat og offentlig sektor økes. Regjeringens kutt i SkatteFUNN for 2007 og de reduserte overføringene til Forskningsfondet i forhold til regjeringen Bondevik IIs budsjettforslag for 2006 er negativt om Norge skal nå sine målsetninger på forskningsområdet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at et profesjonelt statlig eierskap ikke kan sette selskaper med statlig eierandel i en konkurransemessig vanskelig situasjon gjennom helt andre og skiftende rammebetingelser enn sine viktigste konkurrenter. Regjeringen legger, etter disse medlemmers oppfatning, til grunn en holdning der skiftende politiske signaler vil få direkte konsekvenser for den daglige driften.

Disse medlemmer mener dette viser behovet for en organisering av eierskapet som er indirekte, der statlige eierandeler forvaltes profesjonelt og ikke blandes med politisk sysning.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative statsbudsjett for 2007 der Forskningsfondet foreslås styrket med 25 mrd. kroner, den uheldige svekkelse av SkatteFUNN reverseres og universitetene og høyskolene styrkes utover Regjeringens forslag.

5.3 Lederlønn og insentivordninger

5.3.1 Samandrag

Regjeringen vil sikre moderasjon i lederlønninger i selskaper der staten er en betydelig eier. Regjeringens foreslåtte endringer i aksjeloven m.v. om lederlønsfastsettelse, jf. Ot.prp. nr. 55 (2005-2006), innebærer at styret skal utarbeide en erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte samt at denne erklæringen skal behandles av generalforsamlingen. Forslaget om saksbehandlingsregler for lederlønn vil gi aksjonærene i allmennaksjeselskapene økt innsyn i og innflytelse over selskapets lederlønspolitikk. Endringene i allmennaksjeloven vil innebære økt innflytelse for generalforsamlingen ved at denne også skal

stemme over erklæringen. Det er imidlertid viktig at aksjelovgivningens foreskrevne rollefordeling mellom selskapenes styrende organer opprettholdes. Det vil fortsatt være styret i det enkelte selskap som er ansvarlig for å vedta de konkrete lønns- og insentivordningene. Det er videre styrets vurdering hvorvidt de enkelte elementer i en eventuell insentivordning er en nødvendig del av en samlet kompensasjonspakke for å sikre konkurransedyktig avlønning av ledere og medarbeidere i et selskap. Staten som aksjonær vil vurdere hvordan styret håndterer dette ansvaret som en del av den totalvurderingen som gjøres av styrets arbeid i det enkelte selskap.

Regjeringen ser behov for mer moderasjon og nøkternhet i selskapenes ledelse. Staten vil på denne bakgrunn stemme mot inngåelse av nye avtaler som innebærer opsjonsordninger i de selskapene som omfattes av denne meldingen.

De selskapene hvor staten er aksjeeier bør imidlertid kunne benytte seg av andre insentivordninger i lederlønsfastsettelsen. Eventuelle insentivordninger må imidlertid utformes på en måte som sikrer moderasjon i utviklingen av ledernes lønnsbetingelser. Videre må det være et tak for verdien av programmet som framstår som rimelig.

For å sikre styrets uavhengighet skal styret ikke være omfattet av insentivprogrammer.

Nærings- og handelsdepartementet vil i samarbeid med andre berørte departementer, utforme en generell veiledning før generalforsamlingene i 2007.

5.3.2 Merknader frå komiteen

Komiteen er samd med Regjeringa i at det må vera eit mål at leiarlønninger i selskap med statleg eigarskap ikkje hindrar selskapa i å rekruttera dei beste leiarane. Konkurransedyktig løn er eit verkemiddel for å rekruttera leiarar med dei beste føresetnader for å nå dei måla som staten og øvrige eigarar har sett for selskapet. Samstundes er det uheldig om statlege selskap framstår som lønsleiane i sine respektive bransjar. Komiteen meiner difor at det er fullt legitimt at staten som eigar, i tråd med retningslinjer for god eigarskapstyring, brukar si eigarmakt til å hindra avlønningssystem som kunne gje toppleiarane ei samla løn, inklusiv insentivbaserte ordningar, som ville vera unormalt høgt for vedkomande bransje.

Komiteen ser på insentivbaserte ordningar som eit verkemiddel for å samordna leiarane og tilsette sine økonomiske interesser med eigarane. Det er styra si oppgave å vedta slike ordningar, innan dei rammene som eigarane har sett i generalforsamlinga. Men komiteen strekar under at staten som eigar må medverka til at slike insentivordningar er rettferdige, dvs. at avlønninga har samband med forhold som leiarane og selskapet elles faktisk kan påverka.

Komiteen deler Regjeringa sin skepsis til korleis mange opsjonsordningar for leiarar har vore utforma. Prinsipielt bør opsjonsordningar handsamast frå eigarhald som andre insentivordningar. Som eigar må staten sjå til at rammene for alle insentivordningar er slik at dei vert opplevde som rettferdige, og ikkje framstår

som eit isolert reiskap for å auka leiarlønene. Dette bør kommuniserast klårt i eigarskapspolitikken.

Under føresetnad om at dette vert oppfylgt, ser ikkje medlemene i komiteen frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre noko sterkt behov for at staten automatisk skal røysta imot alle former for opsjonar til tilsette i statlege selskap.

Disse medlemmer viser til at opsjoner og medeierskap for ansatte er et mye brukt virkemiddel for bedrifter i oppstartsfasen for å sikre tilgang på kvalifisert og motivert arbeidskraft i en fase hvor kapitaltilgangen er begrenset. Disse medlemmer mener denne type virkemidler brukt på riktig måte bidrar positivt til utviklingen av nye bedrifter og vil understreke at debatten om opsjonspakker for ledende ansatte i børsnoterte selskaper ikke må føre til generelle innstramminger i muligheten for å bruke slike belønningsvirkemidler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet legger til grunn aksjelovgivningens rollefordeling mellom selskapenes styrende organer der det er styret som har ansvaret for lønns- og intensivordninger. Disse medlemmer mener statlig eierskap ikke skal være et hinder for å kunne tilby markedsbaserte betingelser for å rekruttere ledere med de beste forutsetninger for å lede selskapet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til utviklingen i Sverige, hvor fjerning av opsjonsordninger og strengere regulering av belønningssystemene i de statseide bedriftene medførte en kraftig økning i den ordinære grunnlønn. Disse medlemmer er skeptiske til for stor grad av detaljstyring fra generalforsamlingene i slike spørsmål og viser til at det er styret som foretar den endelige vurderingen basert på generelle retningslinjer behandlet i generalforsamling.

5.4 Statens mål med eierskapet og betydningen av klare mål

5.4.1 Samandrag

Regjeringen deler oppfatningen om at bedre opplysning av målene med det statlige eierskapet vil kunne danne grunnlag for et mer aktivt og verdiøkende eierskap. En kategorisering av eierskap etter formål er et godt hjelpemiddel i denne sammenheng. I selskapsgjennomgangen i kapittel 8 i meldingen har Regjeringen formulert statens mål med eierskapet for hvert enkelt selskap.

Størrelsen på den eierandelen staten ønsker å ha i de største selskapene må blant annet sees i lys av hvilken betydning selskapene har for norsk økonomi og verdiskaping. Regjeringen vil sikre nasjonal forankring av viktige selskaper og nøkkelfunksjoner i samfunnet. Det er nødvendig med en eierandel på over en tredjedel i et selskap for å sikre dette. Det er betydningen av langsiktighet, stabilitet og nasjonal forankring av eierskapet i noen av de store norske industrikonsernene som gjør at

staten gjennom sitt direkte eierskap, har spilt og fortsatt spiller en viktig næringspolitisk rolle i Norge.

Nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner i store selskaper er av betydning for verdiskapingen. Dette er derfor et viktig politisk spørsmål både i Norge og i mange andre land. Norsk hovedkontor i selskaper av strategisk betydning bidrar også til å sikre og utvikle spesialisert industriell og finansiell kompetanse og generell lederkompetanse. Regjeringen vil derfor sikre nasjonalt eierskap til nøkkelselskaper i kunnskapssamfunnet, og være opptatt av at disse selskapene også videreutvikler virksomheten i Norge.

Selskapers etterspørsel etter kompetanse er en drivkraft i utviklingen av innenlandske forsknings- og utdannelseinstitusjoner, samtidig som slike institusjoner på et høyt nivå kan bidra til fremvekst av internasjonalt konkurransedyktige selskaper. Det er derfor grunn til å anta at hovedkontorenes lokalisering er viktig for nasjonale kompetansetilgjør.

Nasjonalt forankret beslutnings- og styringskompetanse kan ha stor betydning for leverandørindustrien, og dermed nasjonal verdiskaping og arbeidsplasser. Staten vil gjennom sitt eierskap bidra til at hovedkontormiljøer på områder av nasjonal strategisk betydning forblir i Norge.

Regjeringen vil sikre råderetten over landets store naturressurser, spesielt innenfor energi. Råderetten over landets naturressurser er regulert ved lov, forskrifter mv. Statlig eierskap i blant annet Statkraft og Statkog er virkemidler ved utnyttelsen av disse ressursene til fellesskapets beste. Målet om at inntektene fra naturressursene skal komme hele befolkningen til gode, ivaretas gjennom skattesystemet. Statens eierskap i energiselskapene er likevel en viktig tilleggskomponent i Regjeringens politikk for at inntektene fra naturressursene skal komme fellesskapet til gode i størst mulig grad. Et omfattende statlig eierskap innenfor energisektoren har således gitt et ekstra inntektsbidrag til fellesskapet gjennom høye utbytter de siste årene.

Gjennom det statlige eierskapet ønsker Regjeringen å sikre at Norge har en godt utbygd infrastruktur når det gjelder hovedveier, jernbane, flyplasser og sentralnettet for strøm. Kommunene ivaretar også viktig infrastruktur som distribusjonsnett for strøm, vannforsyning og avløp, havner og lokale veier. Det offentlige har videre et spesielt ansvar for å sikre at samfunnet har et rikt og mangfoldig kulturtilbud. Staten vil bruke sitt eierskap innen kultursektoren til å ivareta samfunnets behov for kvalitet, mangfold, og nyskaping.

5.4.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, viser til den inndelinga av hovudføremål med eigarskapet som Statseigarskaputvalet har gjort framlegg om, og som Regjeringa har formalisert i eigarskapsmeldinga. Dei same hovudmåla - forankring av hovudkontor i viktige verksemdar, kontroll med inntekter frå utnytting av naturressursar og sektorpolitiske mål - vart trekt fram i den førre eigarskapsmeldinga (St.meld. nr. 22 (2001-2002), jf.

kapittel 4.3). Fleirtalet er nøgd med at Regjeringa følgjer opp framlegget frå Statseigarskaputvalet.

Fleirtalet deler Regjeringa si oppfatning om at betre opplysning av måla med det statlige eigarskapet vil kunne legge grunnlag for eit meir aktivt og verdiaukande eigarskap, og er nøgd med at Regjeringa på denne måten klargjer målet med staten sitt eigarskap i det enkelte selskap.

Fleirtalet viser til at endringar i samfunn og i næringar gjer at kategoriseringa av dei einskilte verksemdene etter hovudføremål for eigarskapet kan endrast over tid. Fleirtalet legg til grunn at det minst ein gong i kvar stortingsperiode vert gjort ei vurdering av om det oppgjevne føremålet for statleg eigarskap framleis er til stades i det einskilte selskap, eller om det kan vera grunn til å endra kategoriseringa av selskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener formålet med og behovet for statlig eierskap med jevne mellomrom bør opp til en helhetsvurdering.

5.5 Åpenhet om eierskapet

5.5.1 Samandrag

Regjeringen vil ta initiativ til at Nærings- og handelsdepartementet utarbeider og årlig publiserer et nytt dokument som gir offentlig uttrykk for Regjeringens eierpolitikk, slik den er kommunisert til Stortinget. Dokumentet vil gjengi overordnede mål for statens eierskap og rollefordelingen i statsforvaltningen og mellom aksjonærer og selskapets organer. Det vil bli formulert forventninger til kapitalavkastning og utbytte. For sektorpolitiske selskaper og selskaper som mottar tilskudd stilles det krav til effektiv drift. I dokumentet vil staten redegjøre for hvilke hensyn den ønsker å legge vekt på i sin løpende eierskapsforvaltning, og hvilke forventninger den har til selskapenes styrer basert på dette.

Det er tre hovedmålgrupper for en slik publikasjon: hel- og deleide selskaper, allmennheten og kapitalmarkedene. Dokumentet vil bli oversendt selskapene og fulgt opp i møter. Dokumentet vil ikke erstatte informasjon, vurderinger eller forslag mv. som Regjeringen vil måtte legge frem for Stortinget gjennom egne fremlegg.

Dokumentet vil bli samordnet med Statens eierberetning.

Statseierskapsutvalget anbefalte at Regjeringen legger frem årlige eierberetninger for hele det statlige eierskapet. En slik samlet fremstilling kan gi en god oversikt over det statlige eierskapet, og bidra til bedre offentlig innsikt og demokratisk kontroll med måten verdiene forvaltes på. Regjeringen deler denne vurderingen og viser til at store deler av statens eierskap nå omhandles i en samlet årlig eierberetning fra Nærings- og handelsdepartementet. Den årlige eierberetningen oversendes Stortinget til orientering.

5.5.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek til etterretning at Regjeringa årleg vil utarbeida eit nytt dokument som gjev uttrykk for

Regjeringa sin eigarskapspolitikk. Komiteen stør dei rammene som Regjeringa har lagt for eit slikt dokument i svarbrev av 9. februar 2007 til næringskomiteen på spørsmål frå Høgre og Kristeleg Folkeparti (lagt ved innstillinga):

"Dette nye dokumentet vil beskrive mål for statens eierskap, generelt og for de enkelte selskap - slik dette er formulert i dokumenter som Stortinget har sluttet seg til. Videre vil vi omtale organiseringen av eierskapsforvaltningen og sentrale lover og prinsipper som statens eierskapsforvaltning må forholde seg til. Det blir redegjort for sentrale hensyn som staten legger vekt på i sin eierskapsforvaltning utover de rent økonomiske krav og forventninger. Dette gjelder forhold som etikk, mangfold i ledelse og styrer, miljøhensyn, evne til å håndtere omstillinger godt osv. Staten har et langsiktig perspektiv på sitt eierskap, og en god ivaretagelse av slike forhold vil styrke selskapenes langsiktige utviklingsevne. I eierskapsmeldingen har vi behandlet dette grundig, og det er dette som vil ligge til grunn for omtalen i dokumentet."

Komiteen stør intensjonen om å auka innsynet i staten sin eigarskapspolitikk.

Samstundes legg medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre til grunn at innhaldet i eigarskapsmeldinga vil vera godt kjent for både kapitalmarknaden, dei einskilte verksemdene og for den del av befolkninga som har interesse for eigarskapspolitikken. Ei rein repetisjon av innhaldet i eigarskapsmeldinga i det årlege dokumentet vil ha avgrensa nytte. Desse medlemene ber Regjeringa arbeida vidare med ei utforming av eit slikt dokument som, innan dei rammene som er vist til, faktisk gjev auka nytte for kapitalmarknaden, selskapa og befolkninga, og som kan forsvare den offentlege ressursbruken som vil gå med til å utarbeida eit slikt dokument.

Disse medlemmer understreker at det nye dokumentet som skal uttrykke eierskapspolitikken må være i samsvar med aksjeloven og de nasjonale retningslinjer for godt eierskap. Disse medlemmer legger til grunn at dokumentet ikke åpner for signaler som sår tvil om dette, knyttet til enkeltsaker og strategiske vurderinger som hører inn under styrenes ansvar for forretningsmessige beslutninger.

5.6 Organisering av eierskapet

5.6.1 Samandrag

Forretningsmessige selskaper bør, når ikke særlige hensyn taler imot det, forvaltes av Nærings- og handelsdepartementet. Regjeringen vil i denne sammenheng peke på at det ikke er praksis for forretningsmessig samordning av statlige selskaper, men at det tvert imot er praksis for at de konkurrerer mot hverandre i den grad de opererer i samme marked.

Dersom eierstyring ikke lenger behøver å bli brukt sammen med regulatoriske instrumenter for å oppnå sektorpolitiske mål, vil ansvaret for forvaltningen av eierskapet bli vurdert endret. Selskaper med sektorpolitiske mål bør være tilknyttet det departement som har det sektorpolitiske ansvaret.

Det er viktig med et interdepartementalt samarbeid i eierskaps spørsmål slik at departementsfellesskapets eierkompetanse utnyttes best mulig.

I et lite antall selskaper forvaltes statens aksjer eller andeler av flere departementer. Regjeringen vil gå inn for at statens aksjer eller andeler i det samme selskapet forvaltes i ett departement.

Det finnes en del eksempler på at statlige forvaltningsetater eier virksomheter som er organisert i selskapsform. Dersom dette er virksomheter med forretningsmessig formål, og ikke rene driftsselskaper, bør det vurderes å legge eierskapet direkte under det ansvarlige departement eller til Nærings- og handelsdepartementet. Dette vil sikre en større grad av politisk styring og kontroll. I enkelte tilfeller kan likevel slik organisering være hensiktsmessig når den samtidig støtter opp om sektorpolitikken.

Regjeringen mener at det ikke er riktig, som alternativ til dagens departementstilknytning, å etablere holdingselskap for å forvalte den norske stats eierandeler. Viktige eierskaps saker er av en slik karakter at de krever behandling i et politisk organ. Et særskilt forvaltnings-/holdingselskap ville kunne medført dobbeltbehandling og uklarhet med hensyn til ansvar. Regjeringen er enig med utvalget i at eierandeler hvor nasjonal forankring er en del av statens mål, eller selskaper hvor eierskapet er begrunnet i spesifikt definerte mål, ikke bør legges inn i holdingselskap. Det må uansett regnes med at vesentlige endringer i statens eierandeler i disse selskapene vil kreve politisk behandling. Et holdingselskap kan derfor antas å virke som et ekstra kompliserende og forsinkende ledd i saksbehandlingsprosessen.

Dagens departementstilknytning sikrer åpenhet om eierskapet og ivaretar demokratiske kontrollhensyn. Etter Regjeringens oppfatning bør det bygges videre på den linje og praksis som er lagt gjennom en årrekke, for å gjøre beslutningsprosessen mer effektiv og tillitskappende. Dersom målene med eierskapet er tydelige og forvaltningen er basert på et effektivt og fleksibelt beslutningssystem, er det grunn til å tro at sakene vil kunne håndteres like godt innenfor som utenfor dagens departementsorganisering.

5.6.2 Merknader fra komiteen

Komiteen syner til Regjeringa si grunngeving for at eigarskapsansvaret for eit nytt fusjonert selskap av Statoil og Norsk Hydro si olje- og gassverksemd må leggjast til Olje- og energidepartementet, jf. svar datert 9. februar 2007 til næringskomiteen på spørsmål frå komiteen ved Kristeleg Folkeparti sin fraksjon. Av omsyn til ei vidareføring av gjeldande avsetningsordning tek komiteen denne organiseringa til orientering.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, er sær positiv til opprettinga av eigarskapsavdelinga i Nærings- og handelsdepartementet. Dette har vore med på å sikre ytterlegare profesjonalisering av det statlege eigarskapet. Fleirtalet stor òg at regjeringa Stoltenberg II fører vidare

prinsippet som regjeringa Bondevik II beslutta etter at tidlegare regjeringar starta arbeidet, om at eigarskapsansvaret for verksemdar som ikkje har særskilde sektorpolitiske oppgåver, skal samlast i Nærings- og handelsdepartementet, dersom ikkje andre særskilde forhold tilseier noko anna.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er behov for en profesjonalisering av det statlige eierskapet og for å finne en løsning som både sikrer et nasjonalt eierskap av strategisk viktige selskaper, reduserer det direkte statlige eierskapet samt styrker kapitaltilgangen til norsk næringsliv. En løsning kan, etter disse medlemmers oppfatning, være å overføre statlige aksjer til forvaltning i ulike enheter som flere strukturfond. En slik organisering av eierskapet vil sørge for et nødvendig skille mellom politikk og profesjonell eierskapsforvaltning.

5.7 Beslutningsfullmakter

5.7.1 Samandrag

Etter Grunnloven § 19 er det Kongen (regjeringen) som forvalter statens eiendom, herunder aksjer. Det faller ikke inn under statsrådets myndighet etter Grunnloven § 19 å kunne kjøpe eller selge aksjer i selskaper med statlig eierandel. Dette må ha sitt grunnlag i særskilt fullmakt fra Stortinget. Stortinget har selv ved behandlingen av Dokument nr. 7 (1972-1973) i Innst. S. nr. 277 (1976-1977) lagt til grunn at Stortinget har den reelle avgjørelsen når det gjelder beslutninger som i vesentlig grad vil endre statens engasjement i selskaper hvor staten er eneaksjonær. Det er lagt til grunn at praksisen beskrevet i Innst. S. nr. 277 (1976-1977) også gjelder for deleide selskaper.

Regjeringen har i dag følgende forhåndsfullmakter fra Stortinget som ikke er fullt utnyttet: Cermaq ASA (ned til 34 prosent), Norsk Hydro ASA (opp til 51 prosent) og Telenor ASA (nedsalg til 51 prosent og ned til 34 prosent ved en fusjon-/oppkjøpstransaksjon der selskapets aksjer blir brukt som oppgjørs- eller byttemiddel). I tillegg har Regjeringen fullmakt til å redusere statens eierandel i Statoil til 66,67 prosent. I forbindelse med fisjonen av Norsk Hydro ASA ble det truffet vedtak om at statens eierandel i Yara International ASA skal være minimum 33,4 prosent. Disse fullmaktene ble gitt etter konkrete saksfremlegg, og ikke som del av et generelt opplegg.

Regjeringen vil i senere fremlegg for Stortinget foreslå at Stortinget trekker tilbake eksisterende fullmakter, gitt i tidligere stortingsperioder, til å redusere statens eierandel gjennom salg av aksjer. Adgangen til å kunne foreta industrielle løsninger innenfor fullmaktenes rammer videreføres.

Regjeringen har etter en helhetlig vurdering kommet til at den ikke vil foreslå et fullmaktssystem slik stats-eierskapsutvalget har anbefalt. Dagens praksis innebærer at selskaps saker kan behandles tilstrekkelig hurtig, også når det er nødvendig å forelegge saken for Stortinget. Regjeringen vil derfor behandle slike saker enkeltvis, i tråd med tidligere praksis.

5.7.2 *Merknader frå komiteen*

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er tilfreds med at Regjeringa vil be Stortinget trekkja attende dei salsfullmaktene som er gjevne, og støttar dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at staten har et betydelig direkte eierskap i næringslivet. Disse medlemmer mener at et statlig eierskap ikke er et mål i seg selv, men bør ha en klar begrunnelse knyttet til det enkelte selskap, næringens behov eller andre nasjonale forhold. Disse medlemmer mener at det vil skape ryddigere forhold i skillet mellom myndighetsrolle og eierrolle dersom det private eierskapet øker som andel på bekostning av det statlige eierskapet.

Disse medlemmer mener at det i mange tilfeller kan være positivt både for det enkelte selskap og for næringen selskapet opererer i at staten reduserer sin eierandel når tiden er moden for det. Disse medlemmer stiller seg undrende til den dogmatiske tilnærmingen til statlig eierskap som Regjeringen legger opp til. Det er vanskelig å se det prinsipielle eller praktiske grunnlaget for at statens eierposter skal låses akkurat på dagens nivå. Disse medlemmer mener at dette ikke er en god eierskapspolitikk i et lengre tidsperspektiv.

Disse medlemmer vil foreslå salgsfullmakter i selskaper hvor det etter disse medlemmers oppfatning i et kort til mellomlangt perspektiv kan være riktig med en reduksjon i statens eierskap. Disse medlemmer vil understreke at endringer i eierskap er langsiktige beslutninger som må gjennomføres med utgangspunkt i selskapenes behov, næringen selskapet opererer i og statens økonomiske interesser som eier.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti tek til orientering at Regjeringa vil be Stortinget trekkja attende dei salsfullmaktene som er gjevne, men kan ikkje sjå at ei slik innskrenking av handlingsrom gagnar det statlege eigarskapet.

Medlemene i komiteen fra Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre viser til at dei salsfullmaktene som er unytta gjev Regjeringa høve til, men ikkje plikt til, å gjennomføra endringar i den statlege eigardelen innan rammene gjevne i fullmaktene. Disse medlemene viser òg til statseigarskaputvalet sin argumentasjon for fordelar ved at Regjeringa kan ha generelle fullmakter. Den statlege eigardelen bør følgje av føremålet for det statlege eigarskapet, og bør soleis kunne vera open for vurdering over tid.

5.8 Utbytte i heleide selskaper og tilbakekjøp av aksjer

5.8.1 *Samandrag*

Regjeringen uttalte i Soria Moria-erklæringen at offentlige selskaper skal sikres forutsigbar utbyttepoli-

tikk. Statseigarskaputvalgets forslag var å innføre aksjelovens normalregler for utbyttebeslutninger i statsaksjeselskap og statsforetak. Regjeringen vil føre en forutsigbar utbyttepolitikk i de heleide selskapene. Dette ivaretas gjennom at staten for hvert enkelt selskap utformer langsiktige utbytteforventninger for en periode på 3-5 år. Regjeringen mener at dette vil gi styrene i de enkelte selskapene den forutsigbarhet som trengs for å planlegge virksomheten, og ser det derfor ikke som nødvendig å innføre aksjelovens normalordning for statsaksjeselskap og statsforetak.

Staten har i noen år hatt avtaler med enkelte børsnoterte selskaper med statlig eierandel om proporsjonal sletting av statens aksjer i forbindelse med selskapenes tilbakekjøpsprogram. Dette innebærer at når selskapene har kjøpt tilbake og slettet egne aksjer har staten innløst et proporsjonalt antall aksjer mot avtalt konstantvederlag, slik at statens eierandel ikke er blitt endret. Disse sakene er således ikke forelagt Stortinget på forhånd.

Tilbakekjøp av egne aksjer ses som en effektiv måte å tilpasse selskapets egenkapital til selskapets behov, og vurderes positivt i aksjemarkedet.

Regjeringen mener at børsnoterte selskaper med statlig eierandel bør ha tilsvarende mulighet som andre selskaper til å benytte tilbakekjøp av aksjer som supplement til den ordinære utbyttepolitikken. Om det er aktuelt for staten å delta i en slik ordning bør imidlertid vurderes konkret i den enkelte sak.

5.8.2 *Merknader frå komiteen*

Komiteen viser til framlegget frå Statseigarskaputvalet om å innføra aksjelova sine normalreglar for utbyttevedtak i statsforetak og statsaksjeselskap.

Komiteen er samd med Regjeringa i at selskap med statleg eigarskap må ha ein forutsigbar utbyttepolitikk.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, stør framlegget om å utforma langsiktige utbytteforventningar på 3-5 års sikt.

Fleirtalet stør Regjeringa si vurdering av at å utforma langsiktige utbytteforventningar til desse selskapa gjev ein tilstrekkeleg plattform for langsiktig planlegging frå selskapa si side, slik at dette framlegget frå utvalet ikkje vert fylgt opp. Dette føreset at rammene for utbytteforventningane ikkje vert vidare enn at det tek vare på omsynet til god langsiktig planlegging frå selskapa sine styre. I det einskilde budsjettår kan likevel det faktiske framlegget om utbytte vera utanfor ramma.

Medlemene i komiteen frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre legg difor til grunn at om Regjeringa i det årlege budsjettdokumentet gjer framlegg om eit utbytte som både avvik frå styret sitt eige framlegg og som avvik klårt frå midtpunktet i ramma for utbytteforventningar, grunngeve samstundes Regjeringa sitt framlegg og vurderer korleis dette kan påverka selskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at aksjelovens normalregler også skal gjelde for heleide statlige selskaper. Selskapenes utbetalinger av utbytte til staten må være forenlig med selskapenes langsiktige strategier og ikke være uforutsigbare slik at videreutvikling undergraves. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til den skiftende utbyttepolitikken Statkraft har blitt til del og til Dokument nr. 8:25 (2004-2005), forslag fra stortingsrepresentantene Olav Akselsen, Øystein Hedstrøm og Odd Roger Enoksen om lov om endring i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak, som omhandlet en mer forutsigbar utbyttepolitikk for dette selskapet.

6. SELSKAPSGJENNOMGANG

Statseierskapsutvalget har gitt en anbefaling om hvordan staten kan dele inn sitt eierskap avhengig av målene med eierskapet. Den målkategorisering som statseierskapsutvalget anvender er etter Regjeringens oppfatning en hensiktsmessig tilnærmingssåte til dette. Selskapsgjennomgangen i kapittel 8 i meldingen er lagt opp etter den inndelingen som er anbefalt av statseierskapsutvalget.

6.1 Generelle merknader

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forutsetter at nedsalg/salg av statens eierinteresser skjer over tid og at hensynet til selskapene ivaretas, og at nedsalg/salg gjøres på en slik måte at markedet ikke påvirkes negativt.

6.2 Selskaper med forretningsmessige mål

6.2.1 *Argentum Fondsinvesteringer AS*

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	9

Argentum Fondsinvesteringer AS er et investerings-selskap som deltar med minoritetsandeler i spesialiserte investeringsfond for aktivt eierskap, såkalte Private Equity-fond. Regjeringen vil gjennom eierskapet i Argentum legge til rette for at næringslivet har langsiktig tilgang på eierkapital på markedsmessige vilkår for selskaper i en utviklingsfase. Gjennom fond-i-fond-investeringer bidrar Argentum til et godt samspill mellom privat og statlig kapital og til videreutvikling og profesjonalisering av venturekapitalbransjen. Regjeringen vil beholde 100 prosent eierskap i Argentum.

6.2.1.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Argentum Fondsinvesteringer AS til orientering.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Venstre, peikar på at det statlege eigarskapet i Argentum Fondsinvesteringer vert grunna i manglande utvikling av Private Equity-marknaden i Noreg, både

når det gjeld kapital og kompetanse. Samstundes er det klart at denne marknaden er under kraftig utvikling i Noreg.

Fleirtalet peikar òg på dei andre verkemidla som staten har for innovasjon og nyskaping i næringslivet, og meiner at Argentum Fondsinvesteringer fyller ut dette verkemiddelapparatet på ein god måte.

Eit anna fleirtal, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Venstre, viser til at Regjeringa i eigarskapsmeldinga varslar at den vil følgje kapital-situasjonen for Argentum, og gjere ei nærmare evaluering, før den eventuelt kjem tilbake til Stortinget med spørsmål om ny kapitaltilførsel. Dette fleirtalet støttar dette.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre oppmoder Regjeringa om å vurdere over tid om vilkåra for fullt statleg eigarskap i Argentum Fondsinvesteringer AS er uforandra.

Ut frå det påpeika behovet for både kompetanse og kapital til den unoterte marknaden oppmodar desse medlemene Regjeringa om å vurdere ei auka allokering til Argentum i samband med denne gjennomgangen.

Desse medlemene oppmodar òg om at det vert vurdert om Argentum kan spela ei rolle i samband med opprettinga av eit nytt marint fond.

6.2.2 *Baneservice AS*

Stiftelsesår:	2005
Statens eierandel:	100 prosent (Samferdselsdepartementet)
Antall ansatte:	245

Baneservice AS er etablert som et ledd i arbeidet med å effektivisere jernbanesektoren i Norge. Parallelt med vedtaket om utskillelse av Baneservice fra Jernbaneverket ble det vedtatt en plan for økt konkurranseutsetting av Jernbaneverkets produksjons- og service-tjenester. Regjeringen er svært kritisk til måten konkurranseutsettingen og nedbemanningen i Jernbaneverket ble foretatt på. Regjeringen mener likevel det er ønskelig å bidra til et velfungerende marked, og formålet med eierskapet er å legge til rette for at Baneservice blir et bedriftsøkonomisk lønnsomt selskap, som opererer i konkurranse med andre aktører. Eierskapet vil bli vurdert når det er utviklet et vel fungerende marked for disse tjenestene.

6.2.2.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet og Høgre, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Baneservice AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Baneservice tilbyr entreprenørtjenester innenfor vedlikehold

og nyanlegg av jernbane hovedsakelig for Jernbaneverket. Baneservice tilbyr også jernbanerelaterte tjenester til private sporeiere og til trikk og T-bane. Baneservices utfordringer er å vinne anbudskonkurranser som lyses ut av Jernbaneverket, i konkurranse med andre selskaper.

Disse medlemmer mener at det er mest ryddig av staten å unngå dobbelttroller som bestiller og utfører av tjenester, og viser dessuten til at selskapet opererer i et marked hvor det er private aktører.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Baneservice AS."

6.2.3 Eksportfinans ASA

Stiftelsesår:	1962
Statens eierandel:	15 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	94

De norske forretningsbankene etablerte Eksportfinans som sitt spesialinstitutt for langsiktig finansiering og eksportkreditter. Konsernet har som formål å drive finansieringsvirksomhet for eksportnæringene, og gjennom datterselskapet Kommunekreditt Norge AS å yte langsiktige lån til kommuner og fylkeskommuner.

Formålet med statens eierskap i Eksportfinans ASA er å sikre norske eksportbedrifter konkurransedyktige vilkår sammenlignet med sine utenlandske konkurrenter. Stabil nasjonal tilknytning kan være en faktor som påvirker ratingen til selskapet. Et statlig deleierskap bidrar til å opprettholde norsk forankring av et viktig kompetansemiljø, og til at også små og mellomstore bedrifter har tilbud om konkurransedyktig eksportfinansiering. Regjeringen vil beholde dagens eierandel.

6.2.3.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Eksportfinans ASA til orientering. Komiteen tar òg til orientering at Regjeringa meiner at ein 15 pst. statleg eigardel er nødvendig for at små og mellomstore bedrifter mottek ei konkurransedyktig eksportfinansiering.

Komiteen viser til at Eksportfinans ASA sitt datterselskap Kommunekreditt er ein viktig långevar til kommunesektoren, slik som òg det statleg majoritets-eigde selskapet Kommunalbanken AS er. Komiteen viser òg til at Regjeringa heilt eller delvis har motivert eigarskapet i både Eksportfinans og Kommunalbanken med ynskje om å medverka til effektiv konkurranse om å tilby kommunesektoren gode lånevilkår kombinert med krav til forretningsmessig avkastning på innskotskapital. Komiteen legg til grunn at dei sektorpolitiske og finansielle motiva vert lagt same vekt på i utøvinga av det statlege eigarskapet i begge selskapa, uavhengig av at dei er gruppert i to ulike kategoriar.

6.2.4 Entra Eiendom AS

Stiftelsesår:	2000
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	128

Entra Eiendoms hovedformål er å dekke statlige behov for lokaler. Gjennom etableringen av Entra ønsket staten å sikre en mer effektiv utvikling og forvaltning av statens eiendommer som lå i konkurranseutsatte markeder. Selskapet har sin kjernekompetanse rettet mot offentlig sektor. Statlige kunder vil av den grunn være en høyt prioritert målgruppe for Entra.

Ordinære kontorlokaler utgjør den vesentligste andelen av Entras utleide lokaler (88 prosent). Undervisningslokaler utgjør omlag 10 prosent av arealet som er utleid. Statlig eierskap sikrer avkastning og inntekter for fellesskapet og bidrar til en god industriutvikling i Entra Eiendom.

6.2.4.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Entra eiendom AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har det inntrykk at styret og den administrative ledelse av Entra Eiendom AS over tid bevisst har laget endringer i selskapets strategi uten å legge et forslag om slik endring frem for generalforsamlingen til prinsipiell godkjenning. Disse medlemmer finner det kritikkverdig at ulike statsråder ikke fanget opp denne endring og enten stoppet den ved generalforsamlingsvedtak, eller fremmet en sak til Stortinget med anmodning om godkjenning av den strategi som var trukket opp ved Stortingets behandling av etableringen av Entra Eiendom AS.

Disse medlemmer ser at dagens Entra Eiendom AS og deres forretningsmønster er godt egnet til å drive sine forretninger i konkurranse på det åpne marked, men da er begrunnelsen for at selskapet skal være heleiet av staten også borte. Slik disse medlemmer ser det bør derfor selskapet enten delprivatiseres og børsnoteres, eller bli underlagt de begrensninger som lå i den strategi og begrensning på deltagelse i det ordinære private og forretningsmessige eiendomsmarked.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti fremmer på denne bakgrunn både et prinsipielt og et subsidiært forslag i tråd med dette:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Entra Eiendom AS ved salg av aksjer eller ved en aksjeemisjon slik at statens eierandel kan reduseres til minimum 34 pst."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennom vedtak i generalforsamlingen i Entra Eiendom AS om å følge en strategi som skal være å holde selskapets utleie av eiendommer til statlige myndigheter på minimum 92 pst. av den totale eiendomsportefølje."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at det ikke er en offentlig oppgave å drive eiendomsutvikling og utleie av kontorlokaler. Entra Eiendoms virksomhet er konkurranseutsatt og drives på forretningsmessige prinsipper. På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget gjev Regjeringa fullmakt til eit nedslag av staten sine eigarinteresser i Entra Eiendom AS til 0 pst."

6.2.5 Flytoget AS

Stiftelsesår:	1992
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	261

Flytoget AS driver høyhastighetstog mellom Asker og Oslo Lufthavn. Oppgaven til Flytoget er å bidra til en høy kollektivandel av reisende til og fra Oslo Lufthavn Gardermoen. Dette gir både samfunnsøkonomiske og miljømessige gevinster. Regjeringen mener langsiktig statlig eierskap i Flytoget tilrettelegger for en god forretningsmessig utvikling av selskapet og en høy kollektivandel. Eierskapet vil også sikre avkastning og inntekter for fellesskapet. Regjeringen vil ikke legge opp til endringer i eierskapet for Flytoget.

6.2.5.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet og Høgre, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Flytoget AS til orientering. Fleirtalet tar òg til orientering at Regjeringa meiner at 100 pst. statleg eigardel er nødvendig for å oppnå ein høg kollektivdel til/frå hovudflyplassen og ein god forretningsmessig utvikling i selskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Flytoget AS' virksomhet er basert på å frakte reisende til og fra Oslo Lufthavn. I 2004 og 2005 hadde Oslo Lufthavn en vekst på henholdsvis 11,8 og 7,2 pst., mens Flytoget AS opplevde en årlig passasjervekst på henholdsvis 7,1 pst. og 6,1 pst. Disse medlemmer er av den oppfatning at flytoget i likhet med andre jernbanestrekninger bør konkurranseutsettes slik at det blir fri konkurranse på transport av passasjerer på strekningen. Disse medlemmer mener at det statlige eierskapet i Flytoget AS ikke lenger har noe formål, og at det derfor bør avvikles og at strekningen konkurranseutsettes.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avvikle statens eierskap i Flytoget AS."

6.2.6 Mesta AS

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	2 860

Mesta AS ble skilt ut som et statsaksjeselskap fra Statens vegvesen 1. januar 2003. Selskapet er det største norske entreprenørselskapet innen drift og vedlikehold av veg. Mesta vil i tiden fremover fortsatt være et selskap i endring og omstilling. Selskapet opererer i en bransje som er preget av overkapasitet, sterk konkurranse og lav inntjeningsgrad. Regjeringen vil vurdere den langsiktige utbyttepolitikken overfor Mesta etter at selskapets kapitalisering er nærmere gjennomgått, og komme tilbake til dette i et senere fremlegg til Stortinget.

Etableringen av Mesta AS innebar et klart organisatorisk skille mellom myndighetsoppgavene til Statens vegvesen og produksjonsvirksomheten. Samtidig ble det åpnet for bredere konkurranse om drift og vedlikehold av vegnettet i Norge. Staten ønsker gjennom sitt eierskap i Mesta AS å bidra til å utvikle selskapet til en effektiv aktør i markedet for vegproduksjon og vedlikehold. Regjeringen anser det ikke som aktuelt med endringer i eierskapet.

6.2.6.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet og Høgre, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Mesta AS til orientering. Fleirtalet tar òg til orientering at Regjeringa ynskjer 100 pst. statleg eigardel for ei vidare utvikling av selskapet som ein effektiv aktør i marknaden for vegproduksjon og vedlikehold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Mesta AS er et entreprenørselskap i ordinær kommersiell virksomhet hvor en rekke store og små tilbydere finnes. Det er etter disse medlemmers mening svært få, om noen, grunner til at staten skal eie et entreprenørselskap som er i konkurranse med private selskaper. Disse medlemmer er oppatt av at det er sterk konkurranse mellom private tilbydere i dette markedet og vil ivareta Mesta AS som selskap, men børsnotert og eiet av private.

Derfor fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Mesta AS for deretter å selge seg ut av selskapet."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Mesta etter omstillingen av Statens vegvesen driver etter forretningsmessige prinsipper i konkurranse med

andre aktører i samme bransje. Disse medlemmer mener at begrunnelsen for et fortsatt 100 pst. statlig eierskap er svak, samtidig som det vil være positivt for utviklingen av Mesta dersom det kom inn flere kompetente industrielle eller finansielle eiere i selskapet. Det vil også kunne bedre konkurranseforholdene i næringsen dersom staten ikke har en så sterk tilknytning til et enkelt selskap. Det er viktig å sikre god konkurranse i markedet for vegproduksjon og vedlikehold.

Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Mesta AS til 34 pst."

6.2.7 SAS AB

Stiftelsesår:	1946
Statens eierandel:	14,3 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	32 362, hvorav 2 839 i SAS Braathens

SAS er Skandinavias ledende flyselskap, og har som hovedformål å tilby konkurransedyktig passasjertrafikk med utgangspunkt i hjemmemarkedet i Nord-Europa. Konsernet engasjerer seg også i flyrelatert virksomhet forutsatt at dette øker selskapets markedsverdi. Staten eier 14,3 prosent av aksjene i SAS. Sammen med den svenske og danske stat utgjør statens eierskap en offentlig eid aksjemajoritet i selskapet. Dette sikrer at strategiske beslutninger skjer i Skandinavia. Svenske, danske og norske myndigheter har tradisjonelt lagt vekt på å opptre samordnet i forbindelse med viktige eierbeslutninger i selskapet. Regjeringen legger til grunn at den norske stat også i fremtiden bør opptre koordinert med den danske og svenske stat i viktige eierbeslutninger i selskapet. Regjeringen har i dag ingen planer om å endre sin eierandel i SAS AB.

6.2.7.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til at morselskapene til SAS ble grunnlagt i årene 1918 (Det Danske Luftfartsselskap A/S), 1924 (AB Aerotransport) og 1927 (Det Norske Luftfartsselskap A/S). Disse tre selskapene dannet SAS i 1946 på bakgrunn av en avtale om å fortsette virksomheten i form av et konsortium. Frem til 2001 var SAS-Konsortiet eid av de tre morselskapene SAS Norge ASA (2/7), SAS Danmark A/S (2/7) og SAS Sverige AB (3/7). I 2001 ble eierstrukturen i SAS endret gjennom etablering av en felles aksje. Den danske, norske og svenske stat eier respektive 14,3 pst., 14,3 pst. og 21,4 pst. av aksjene i SAS AB. De øvrige aksjene eies av private.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i SAS AB til orientering.

Fleirtalet er samd med Regjeringa si vurdering av at det er viktig å opptre koordinert med den danske og svenske stat om viktige eigaravgjerder, og at det ikkje

er noko som tilseier at den norske statlege eigardelen trengs å endrast.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det har vært mye uro i selskapet det siste året. Selskapet er også under press fra mange konkurrenter nasjonalt og internasjonalt. Disse medlemmer viser til at den svenske regjeringen har planer om salg. Disse medlemmer mener det ikke er noen grunn for at staten skal være deleier i et flyselskap og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å selge aksjene i SAS AB."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at det norske eierskapet i SAS AB er historisk betinget og til at norske myndigheters viktigste prioritering i innenriks luftfart blant annet er å sikre god konkurranse, et godt tilbud og lave priser. Disse medlemmer mener at det ikke er grunnlag for å øke eller videreføre dagens eierandel i SAS AB dersom danske og svenske myndigheter avviker sitt eierskap.

6.2.8 Venturefondet AS

Stiftelsesår:	2000
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	0

Venturefondet har ingen egen drift, men forvalter investeringer i distriktsfond hvor øvrige aksjonærer i stor utstrekning er regionale aktører. Selskapet er i en avviklingsfase, som startet mens det var eiet av SND Invest. Antall gjenværende investeringer er redusert til to fond med eierandeler på 37,9 prosent i Trøndelag Vekst AS og 5 prosent i Sikon Øst ASA. Regjeringen vil videreføre den avviklingen av fondet som har pågått de siste 5 årene. Kapitalen vil bli tilbakeført til statskassen så snart engasjementene i fondet er avviklet.

6.2.8.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av eigarskapet i Venturefondet AS til orientering.

6.3 Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontor

6.3.1 Cermaq ASA

Stiftet:	1994
Statens eierandel:	43,54 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	3 681, hvorav 445 ansatte i Norge

Cermaq er, gjennom sine datterselskap i Mainstream-gruppen, verdens nest største produsent av rød oppdrettsfisk. Gjennom EWOS-gruppen er Cermaq en av verdens ledende produsenter av fiskefôr til rød opp-

drettsfisk. Cermaq ble introdusert på Oslo Børs i oktober 2005. Statens eierskap etter børsintroduksjonen ble redusert fra 79,38 prosent til 43,54 prosent.

Et viktig datterselskap til EWOS er EWOS Innovation AS som driver med FoU.

I vedtektene står det at selskapet skal ha en aktiv rolle knyttet til forskning og utvikling i marin sektor og i fiskeoppdrettsnæringen. Statens formål med sitt eierskap i Cermaq er å forankre et nasjonalt eierskap i en fremtidsrettet havbruksnæring. Stortinget har vedtatt at selskapets hovedkontor skal ligge i Norge, jf. St.prp. nr. 4 (2000-2001), jf. Innst.S. nr. 27 (2000-2001). Staten som eier har som mål at Cermaq skal være en vesentlig aktør i utviklingen av oppdrettsnæringen i Norge. Regjeringen har ingen planer om å selge aksjer i selskapet.

6.3.1.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, Høgre og Venstre, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Cermaq ASA til orientering. Fleirtalet meiner at både nasjonal forankring av hovudkontoret til Cermaq og vidare utvikling av oppdrettsnæringa i Noreg er strategisk viktig. Eigarskapet må utformast etter desse måla.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Cermaq ASA ble introdusert på Oslo Børs i oktober 2005. Statens eierskap etter børsintroduksjonen ble redusert fra 79,38 pst. til 43,54 pst.

Disse medlemmer viser til at av fjorårets 35,6 mrd. kroner i eksportinntekter fra fiskerinæringen, utgjorde for første gang verdien av produkter fra akvakulturen mer enn halvparten. De siste årene har norsk fiskeri-/oppdrettsnæring vært i en rivende utvikling, og disse medlemmer er av den oppfatning at oppdrettsnæringen nå er kommet i en mer moden fase og viser til at det nå er flere store aktører i næringen.

Disse medlemmer viser til at staten har en betydelig eierandel i Cermaq ASA, og samtidig er den som gir konsesjoner for oppdrettvirksomhet. Cermaq ASA er i direkte konkurranse med mange andre selskaper i Norge.

Disse medlemmer mener det er viktig at norske myndigheter fremstår som uavhengig forvalter av næringens rammevilkår og at det ikke kan reises anklager fra konkurrentland om subsidiering eller spesialbehandling av enkeltaktører.

Disse medlemmer mener staten skal utvikle sitt eierskap i Cermaq ASA, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til salg av aksjene i Cermaq ASA."

Medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti syner til at Stortinget tidlegare har gjeve Regjeringa fullmakt til å redusera eigardelen i Cermaq frå 43,5 pst. til 34 pst. Denne medlemen kan ikkje sjå noko behov for å annullera denne salsfullmakta, slik Regjeringa har varsla at den vil gjera framlegg om.

6.3.2 DnB NOR ASA

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	34 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	11 831, hvorav 9 608 i Norge

DnB NOR er Norges største finanskonsern og er resultatet av fusjonen mellom DnB Holding og Gjensidige NOR i 2003. Målt i markedsverdi er DnB NOR blant de største finanskonsernene i Norden. Formålet med statens eierskap i DnB NOR ASA er å sikre at konsernet har hovedkontor i Norge, og at selskapet skal være en partner for norske selskaper innenlands og på eksportmarkedet. Dette gir næringslivet tilgang til et stort norskbasert finanskonsern med høy kompetanse. Regjeringen vil opprettholde eierandelen på 34 prosent i DnB NOR slik Stortinget forutsatte i Innst. S. nr. 212 (2002-2003).

6.3.2.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i DnB NOR ASA til orientering. Komiteen meiner at det må vera uaktuelt for staten å redusere eigardelen under 34 pst., slik Stortinget la til grunn i Innst. S. nr. 212 (2002-2003).

6.3.3 Kongsberg Gruppen ASA

Stiftelsesår:	1987
Statens eierandel:	50,001 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	3 372

Kongsberg Gruppen ASA er et internasjonalt teknologikonsern med hovedkontor på Kongsberg og med virksomhet i en rekke land rundt om i verden. Selskapets aksjer er notert på Oslo Børs, og staten har en eierandel på 50 prosent. Private aksjonærer og institusjonelle investorer eier resten av aksjene. Markeder utenfor Norge utgjør en stadig større og viktigere del av virksomhetens forretningsmiljø.

Kongsbergkonsernet har to hovedforretningsområder: Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace.

Kongsberg Gruppen ASA representerer et viktig og sentralt kompetansemiljø knyttet til avansert maritim elektronikk og forsvarsteknologi. Staten er som største aksjonær opptatt av å videreutvikle norsk kunnskapsindustri, og å sikre en norsk forankring av selskapet med utgangspunkt i miljøet som er bygget opp på Kongsberg. Staten vil gjennom dette sikre og videreutvikle de økonomiske verdiene i konsernet og oppnå avkastning på investert kapital.

Regjeringen vil opprettholde eierandelen i Kongsberg Gruppen ASA.

6.3.3.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Kongsberg Gruppen

ASA til orientering. Fleirtalet stør understrekinga av selskapet si nasjonale forankring, og betydninga av statleg eigarskap for å sikra dette. Fleirtalet er samd i målet om forretningsmessig avkastning og vidareutvikling av økonomiske verdier.

Medlemene i komiteen frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre kan ikkje sjå at det på dette punktet er nokon forskjell på statleg og privat eigarskap.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Norsk Forsvarsteknologi AS i 1995 endret navn til Kongsberg Gruppen AS. I 1997 ble det gjennomført en kapitalutvidelse samt en rettet emisjon til selskapets ansatte. Statens eierandel ble som følge av dette redusert til 50,001 pst. Disse medlemmer vurderer den kompetansen som Kongsberg Gruppen sitter på som viktig i et nasjonalt perspektiv og at det er viktig at staten opprettholder eierandeler i selskapet. Disse medlemmer mener at et eierskap på 34 pst. er med på å sikre at forskning og utviklingsmiljøet blir ivarettatt og at det ikke er noen sterke grunner for at staten fremdeles skal eie over 50 pst. av Kongsberg Gruppen. Derfor fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til nedsalg i Kongsberg Gruppen ASA til 34 pst."

6.3.4 Nammo AS

Stiftelsesår:	1998
Statens eierandel:	50 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	1193 ansatte, hvorav 552 i Norge

Nammo-konsernet er engasjert i utvikling, produksjon og salg av ammunisjon og tilhørende aktiviteter. Norden er et strategisk hjemmemarked, med relasjoner til den internasjonale industrien. Nammos visjon er å være en kostnadseffektiv og velrenommert forsvarsprodusent innen ammunisjon og missil produkter.

Nammo har flere datterselskaper, bl.a. eier selskapet 50 pst. i Nammo NAD AS, som er et demilitariserings-selskap som driver med miljøvennlig destruksjon av gammel og ukurant ammunisjon.

Nammo er en sentral norsk forsvarsbedrift og en viktig aktør knyttet til kompetansemiljøet på Raufoss. I fremtiden vil Nammo møte store utfordringer i en europeisk forsvarsindustri hvor det skjer mange sammenslåinger. Regjeringen legger vekt på et langsiktig eierskap som kan bidra til å understøtte en god industriell utvikling i konsernet og å opprettholde hovedkontorfunksjoner og øvrig virksomhet på Raufoss. Regjeringen vil på denne bakgrunn beholde dagens eierandel i Nammo.

6.3.4.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Nammo AS til orientering. Det er viktig for arbeidsplassane på Raufoss at staten som ein

profesjonell eigar bidreg aktivt til ein god industriell utvikling basert på langsiktig lønsemd.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at de statlige selskapene i utformingen av etiske retningslinjer blant annet skal vurdere de hensyn som ligger til grunn for Pensjonsfondets etiske retningslinjer.

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti og Venstre viser samstundes til saka omkring Nammo AS sitt oppkjøp av Talley Defense Systems, og understrekar betydninga av sær s høg merksemd omkring korleis etiske retningslinjer vert fylgt opp i praksis og kommunisert til opinjonen.

6.3.5 Norsk Hydro ASA

Stiftelsesår:	1905
Statens eierandel:	43,82 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	32 765, hvorav 11 638 i Norge

Norsk Hydro ASA er et ledende energi- og aluminiumsselskap notert på Oslo Børs. Staten fikk aksjemajoriteten i selskapet i 1971. Overtakelsen av aksjemajoriteten ble spesielt begrunnet ut fra oljepolitiske perspektiver. De øvrige eierinteresser er spredt på et stort antall private aksjonærer i Norge, Europa og USA. Etter at staten i mange år hadde 51 prosent av aksjene i selskapet ble andelen redusert til 43,82 prosent i 1999. Dette var en følge av en kapitalutvidelse som Hydro foretok som ledd i å overta Saga Petroleum ASA. I 2004 skilte Norsk Hydro ASA ut mineralgjødselvirksomheten i et eget børsnotert selskap, Yara International ASA. Statens eierandel i Norsk Hydro ASA ble ikke endret som følge av utskillelsen av Yara.

Norsk Hydro ASA er Norges største industriselskap og en sentral aktør innenfor norsk olje- og gassutvinning. Regjeringen mener staten bør ha en høy eierandel i Norsk Hydro ASA for å sikre industriell kompetanse, videreforedling, arbeidsplasser og forvaltning av store norske naturressurser. Det er også viktig å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge. Regjeringen vil opprettholde eierandelen i Norsk Hydro ASA.

6.3.5.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til at Norsk Hydro ASA har lange tradisjoner som forvaltar av norske naturressurser og viktig industriverksemd i landet vårt. Selskapet har gjeve viktige bidrag til forskning og utvikling, og vore ei stor eksportbedrift. I dag er Norsk Hydro ASA eit leiande energi- og aluminiumsselskap.

Komiteen meiner at det er viktig å oppretthalda hovudkontorfunksjonar og forskings- og utviklingsoppgåver i Noreg.

Komiteen merkar seg at Regjeringa vil oppretthalda eigardelen i Norsk Hydro ASA.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Norsk Hydro ASA til orientering.

Fleirtalet er samd i at staten bør ha ein høg eigardel i dette selskapet for å sikra industriell kompetanse, vidareforedling, arbeidsplassar og forvaltning av store norske naturressursar.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norsk Hydro ASA er Norges største industriselskap og en sentral aktør innenfor norsk olje- og gassutvinning og aluminium. Disse medlemmer mener staten bør ha en høy eierandel i Norsk Hydro ASA for å sikre industriell kompetanse, videreforedling, arbeidsplasser og forvaltning av store norske naturressurser. Det er også viktig å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge.

Da aksjeandelen ble redusert til 43,82 pst. i 1999 i forbindelse med Hydros oppkjøp av Saga, ble regjeringen gitt fullmakt til å kjøpe seg tilbake til en eierandel på 51 pst. i Norsk Hydro ASA, Fremskrittspartiet stemte imot. Det vises til Stortingets vedtak av 17. juni 1999, jf. St.prp. nr. 81 (1998-1999) og Innst. S. nr. 234 (1998-1999).

Disse medlemmer viser til at staten i mange år hadde 51 pst. av aksjene i selskapet. Andelen ble redusert til 43,82 pst. i 1999, noe som har vært med å styrke selskapet. Disse medlemmer mener et statlig nedsalg til 34 pst. vil ivareta selskapet på en god måte mht. å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge og vil derfor fremme følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedsalg i Norsk Hydro ASA til 34 pst."

Komiteen viser til at Norsk Hydro ASA har undertekna ein integrasjonsavtale med Statoil ASA, og komiteen merker seg at Regjeringa har varsla ei eiga sak til Stortinget om dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at statsministeren i pressemelding den 18. desember 2006 varslet at Regjeringen vil be Stortinget om fullmakt til å kjøpe seg opp til 67 pst. i det fusjonerte selskapet. Disse medlemmer kan ikke se at det er behov for en eierandel over 51 pst. for å nå målsetningene med eierskapet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil imidlertid påpeke at Regjeringens varslede oppkjøp i det nye sammenslåtte selskapet ikke vil ha noen praktisk konsekvens for statens evne til å sikre statens interesser i selskapet.

Komiteens medlem fra Venstre støtter derfor ikke det varslede oppkjøpet.

Medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti vil ta konkret stilling til ein eventuell kjøps-

fullmakt dersom Regjeringa kjem med framlegg om dette.

6.3.6 Statoil ASA

Stiftelsesår:	1972
Statens eierandel:	70,9 prosent (Olje- og energidepartementet)
Antall ansatte:	ca. 25 600 ansatte, hvorav 12 200 i Norge

Statoil ASA er et integrert olje- og gasselskap med virksomhet i 32 land. Statoil ASA er operatør for 60 prosent av olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel, og den internasjonale produksjonen er økende. Statoil er en av verdens største oljeselgere og en betydelig selger av naturgass i det europeiske markedet. Statoil har også betydelig industriell virksomhet.

Olje- og energidepartementet utøver sitt eierskap basert på en felles eierskapsstrategi for Petoro AS, SDØE og Statoil ASA som én økonomisk enhet.

Statoil ASA ble opprettet som et helstatlig oljeselskap i 1972. I 2001 ble det besluttet å gjennomføre en bredere omorganisering av det statlige eierskapet til olje- og gassforekomstene på norsk sokkel, og det ble besluttet at Statoil ASA skulle delprivatiseres og børsnoteres i Oslo og New York.

Regjeringen mener staten bør ha en høy eierandel i Statoil ASA for å sikre industriell kompetanse, arbeidsplasser og forvaltning av store norske naturressurser. Det er også viktig å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge. I tillegg krever avsetningsordningen at staten er majoritetseier i Statoil ASA. Regjeringen vil opprettholde eierandelen i Statoil ASA.

6.3.6.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til at Statoil ASA var eit heilstatlig olje- og gasselskap oppretta med føremål å utvinna dei store petroleumsressursane på norsk sokkel. I 2001 vart selskapet delprivatisert etter framlegg frå regjeringa Stoltenberg I og børsnotert i Oslo og New York. I dag er selskapet eit integrert olje- og gasselskap med verksemd i 32 land. Komiteen merkar seg at selskapet si internasjonale verksemd er aukande.

Komiteen meiner at det er viktig å oppretthalda hovudkontorfunksjonar og forsknings- og utviklingsoppgåver i Noreg.

Komiteen har merka seg at avsetningsordninga krev at staten er majoritetseigar i Statoil ASA, og at Regjeringa vil oppretthalda eigardelen i selskapet.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Statoil ASA til orientering.

Fleirtalet er samd i at staten bør ha ein høg eigardel i Statoil ASA for å sikra industriell kompetanse, arbeidsplassar og forvaltning av store norske naturressurser.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Statoil ble deprivatisert og børs-

notert i Oslo og New York i 2001. Disse medlemmer viser til den meget gode utvikling selskapet har hatt etter at selskapet ble børsnotert, og disse medlemmer mener den utviklingen bør fortsette for selskapet.

Disse medlemmer mener staten bør ha en eierandel i Statoil for å sikre industriell kompetanse, arbeidsplasser og forvaltning av store norske ressurser. Der er også viktig å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge. Statoil har også en svært viktig rolle overfor leverandørindustrien, og et generelt samfunnsansvar. Disse medlemmer mener et statlig nedslag til 34 pst. vil ivareta selskapet på en god måte mht. å opprettholde hovedkontorfunksjoner og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge og vil derfor fremme følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Statoil ASA til 34 pst."

Komiteen viser til at Statoil ASA har underteikna ein integrasjonsavtale med Norsk Hydro ASA, og komiteen merkar seg at Regjeringa har varsla ei eiga sak til Stortinget om dette.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til Innst. S. nr. 198 (2000-2001) om eierskap i Statoil og fremtidig forvaltning av SDØE hvor et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre uttalte følgende:

"Flertallet mener at målet om å bygge opp petroleumskompetanse er nådd. I dag er ikke statlig eierskap nødvendig for å videreutvikle kompetansen. Videre mener flertallet at de økonomiske og styringsmessige begrunnelsene for helstatlig eierskap ikke lenger er relevante. Dels fordi et for omfattende statlig eierskap kan redusere incentivene til økt verdiskaping på sokkelen, og dels fordi styring av virksomheten bedre kan sikres gjennom andre virkemidler enn helstatlig eierskap i selskaper. Staten kan dessuten sikre sine inntekter på andre måter enn ved eierandeler i oljeselskaper. Med mindre omfang av direkte eierskap kan staten utføre sin oppgave som kontrollør og regulator på en mer effektiv måte. Flertallet viser til at all petroleum i grunnen er statens eiendom og at det gir staten den forhandlingsposisjon den trenger for å etablere spilleregler på kontinentalsokkelen. Dette underbygges også av statens rolle som bærer av norsk suverenitet på kontinentalsokkelen."

Disse medlemmer mener at disse argumentene fortsatt er gjeldende, og at delprivatiseringen av Statoil som flertallet på Stortinget vedtok i 2001, i hovedsak har vært vellykket. Nærings- og handelsminister Dag Terje Andersen bekrefter, i sitt svar på spørsmål fra Høyre og Kristelig folkeparti datert 9. februar 2007, at delprivatiseringen av Statoil har vært positivt for selskapet.

Et høyt statlig deleierskap krever imidlertid at staten er sitt ansvar, som medeier i et børsnotert og kommersielt Statoil, bevisst. Disse medlemmer viser til at vi har sett uheldige sider ved dagens høye statlige med-

eierskap i Statoil under dagens regjering. Disse medlemmer viser til at Regjeringen skapte unødvendig usikkerhet om statens rolle i Statoil gjennom sin håndtering av valget av styreformann i selskapet våren 2006. Lignende usikkerhet har også blitt skapt gjennom flere uttalelser i media fra Regjeringens parlamentariske grunnlag, uttalelser som har sådd tvil om hvorvidt den linje staten hittil har vist i forhold til sitt eierskap i Statoil vil fortsette. Slik politisk usikkerhet er uheldig og reduserer verdien på selskapet.

Disse medlemmer viser igjen til Innst. S. nr. 198 (2000-2001) der flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, uttaler følgende:

"Flertallet vil understreke at formålet med å beholde statlig medeierskap i Statoil er å sikre at selskapet forankres med hovedkontor i Norge. Et delprivatisert Statoil skal ha full kommersiell frihet."

Disse medlemmer mener at dette fortsatt må være formålet med det statlige medeierskapet i Statoil. Disse medlemmer mener imidlertid at dette formålet kan sikres med en lavere statlig eierandel enn i dag. Det vil gi selskapet bedre utviklingsmuligheter, øke verdiskapingen og sikre en bedre balanse mellom statlig og privat eierskap. Med et redusert statlig eierskap reduseres dessuten den politiske usikkerheten og "statsrabatten" på selskapets aksjer.

Disse medlemmer viser til at statsministeren i pressemelding den 18. desember 2006 varsler at Regjeringen vil be Stortinget om fullmakt til å kjøpe seg opp til 67 pst. i det fusjonerte selskapet. Disse medlemmer kan ikke se at det er behov for en eierandel på over 51 pst. for å nå målsetningene med eierskapet.

Medlemen i komiteen frå Kristeleg Folkeparti vil peike på at det varsla oppkjøpet av Regjeringa i det nye samanslåtte selskapet ikkje vil ha nokon praktisk konsekvens for staten sin evne til å sikre staten sine interesser i selskapet.

Denne medlemen vil ta konkret stilling til ein eventuell kjøpsfullmakt dersom Regjeringa kjem med framlegg om dette.

6.3.7 Telenor ASA

Stiftelsesår:	1994
Statens eierandel:	53,96 (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	ca. 27 600, hvorav 10 900 i Norge

Telenor ASA er Norges største telekommunikasjons-selskap. Telenors virksomhet er basert på formidling av tale, informasjon, kunnskap og underholdning til sluttbrukere gjennom et bredt spekter av moderne kommunikasjonstjenester. Over halvparten av selskapets inntekter kom i 2005 fra virksomhet utenfor Norge. Selskapet er børsnotert i Norge og USA.

Statens hovedmål med eierskapet er å bidra til en god langsiktig industriell utvikling av selskapet. Telenor er

et sentralt selskap for videre utvikling av norsk IKT-kompetanse og arbeidsplasser. Regjeringen er opptatt av at selskapet teknologisk og industrielt videreutvikler seg i Norge. Regjeringen ønsker å sikre en nasjonal forankring av eierskapet og at hovedkontorfunksjonene blir liggende i Norge. Regjeringen vil opprettholde eierandelen i Telenor ASA.

6.3.7.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til at Telenor vart omdanna til eit statleg allmennaksjeselskap i 1994 som fylgje av dereguleringa i telemarknaden, og delprivatisert i 2000 etter framlegg frå regjeringa Stoltenberg I.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Telenor ASA til orientering, og ser på Telenor som eit svært viktig selskap for ei vidare utvikling av norsk IKT-kompetanse og arbeidsplassar.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vil påpeika at ein mindre reduksjon i den statlege eigardelen i Telenor ikkje vil ha nokon praktisk konsekvens for staten si evne til å sikra føremålet for det statlege eigarskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Telenor er et sentralt selskap for videreutvikling av norsk IKT-kompetanse og arbeidsplasser. Disse medlemmer er opptatt av at selskapet teknologisk og industrielt videreutvikler seg i Norge. Disse medlemmer ønsker å sikre en nasjonal forankring av eierskapet og at hovedkontorfunksjonene blir liggende i Norge. Telenor får positiv omtale for sitt engasjement i utlandet og er et selskap som meglerhus og investorer har tro på. Disse medlemmer viser til den gode utvikling selskapet har gjort siden selskapet ble børsnotert og delprivatisert, og disse medlemmer vil legge til rette for at den positive utviklingen fortsetter og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Telenor ASA til 34 pst."

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at ved børsintroduksjon gjennomført av regjeringen Stoltenberg I av Telenor ASA 4. desember 2000 ble aksjen notert til 42 kroner, tilsvarende en børsverdi av egenkapitalen på 75,7 mrd. kroner. Den 21. mars 2007 prises aksjen til kr 117,50, tilsvarende en børsverdi 197,4 mrd. kroner på Oslo Børs. I perioden har staten redusert sitt eierskap i Telenor ASA til 53,96 pst. av aksjene. Telenor har etter børsnoteringen hatt en bedre utvikling enn tilsvarende selskaper i samme næring. Disse medlemmer deler Regjeringens positive vurdering av børsnoteringen av Telenor ASA, og viser til at en delprivatisering ofte styrker selskapenes forretningsmessige muligheter nasjonalt og internasjonalt.

Disse medlemmer legger til grunn at det i et langsiktig perspektiv vil være tilstrekkelig at staten har negativt flertall i Telenor og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51 pst., og ned til 34 pst. ved en fusjon-/oppkjøpstransaksjon der selskapets aksjer blir brukt som oppgjørs- eller byttmiddel."

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti syner til at Stortinget tidlegare har gjeve Regjeringa fullmakt til å redusera eigardelen i Telenor frå 54 pst. til 51 pst. og ned til 34 pst. ved ein fusjon-/oppkjøpstransaksjon der selskapet sine aksjar vert nytta som oppgjørs- eller byttmiddel. Denne medlemen kan ikkje sjå noko behov for å annullera denne salsfullmakta, slik Regjeringa har varsla at den vil gjera framlegg om.

6.3.8 Yara International ASA

Stiftelsesår:	2004
Statens eierandel:	36,21 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	7 067, hvorav 1 117 i Norge.

Yara er et norskbasert internasjonalt rettet kjemikonsern som i hovedsak fokuserer på produksjon, omsetning og distribusjon av nitrogenkjemikalier til ulike anvendelser. Produktenes viktigste anvendelse er til mineralgjødsel. Yara International ASA ble skilt ut fra Norsk Hydro ASA og børsnotert den 25. mars 2004. Innenfor sitt marked er Yara International verdensledende. Virksomheten representerer en viktig industri i Norge, og Regjeringen legger vekt på å opprettholde hovedkontorfunksjoner, produksjon og forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge. Regjeringen vil opprettholde dagens eierandel i Yara International.

6.3.8.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Yara International ASA til orientering.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre vil påpeika at ein mindre reduksjon i den statlege eigardelen i Yara ikkje vil ha nokon praktisk konsekvens for staten si evne til å sikra føremålet for det statlege eigarskapet.

Disse medlemmer viser til at innenfor sitt marked er Yara verdensledende. Virksomheten representerer en viktig industri i Norge, og disse medlemmer legger vekt på viktigheten av å kunne opprettholde hovedkontorfunksjoner, produksjon samt forsknings- og utviklingsoppgaver i Norge.

Disse medlemmer viser til Stortingets behandling av utskillelsen og børsnotering av Yara (Agri) fra

Norsk Hydro, der alle partier var enige om at staten skulle ha eierandeler på minimum 33,4 pst.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedsalg av statens eierinteresser i Yara International ASA til 34 pst."

6.4 Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål

6.4.1 BaneTele AS

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	50 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	150

BaneTele AS er en sentral aktør i bredbåndsmarkedet i Norge. Regjeringen har som mål at BaneTeles virksomhet skal videreutvikles og styrkes basert på et nett som er åpent for alle leverandører av bredbåndstjenester på kommersielle vilkår. Selskapet skal drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Statens eierskap bidrar til å sikre nasjonal kontroll over viktig infrastruktur.

Nettet som BaneTele AS disponerer, utgjør en viktig nasjonal infrastruktur og har stor betydning for muligheten til å sikre reell konkurranse i bredbåndsmarkedet. Med en eierandel på 50 prosent og særskilte bestemmelser i aksjonæravtale kan staten påvirke de strategiske valgene til selskapet slik at de er forenlig med dette målet. Regjeringen vil opprettholde dagens eierandel i BaneTele.

6.4.1.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen viser til handsaminga av staten sitt sal av 50 pst. eigarskap til Bredbåndssalliansen i Innst. S. nr. 6 (2006-2007).

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i BaneTele AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til behandling av BaneTele høsten 2006 der disse medlemmer fremmet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomføre en børsnotering og delprivatisering av BaneTele."

Forslaget fikk ikke flertall, Regjeringen valgte Bredbåndssalliansen, selv om disse hadde et bud 200 mill. kroner lavere enn det beste tilbudet. Bredbåndssalliansen er eid av offentlige kraftselskaper. Disse medlemmer mener at det er viktig for BaneTele å få inn andre enn offentlige eiere, for å ivareta en profesjonell utvikling av selskapet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til salg av aksjene i BaneTele AS."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forutsetter at selskapet denne gang selges til høystbydende.

6.4.2 Electronic Chart Centre AS

Stiftelsesår:	1999
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	12

Electronic Chart Centre AS (ECC) har som oppgave å bygge opp og drive en autorisert elektronisk sjøkarttjeneste for internasjonal maritim industri. Selskapet har en avtale med Sjøkartverket om leveranse av forvaltning, kvalitetssikring og tilgjengeliggjøring av autoriserte elektroniske navigasjonskart til en fast pris i henhold til egenregiprinsippet. Hovedmålet med statens eierskap i ECC AS er å oppfylle Norges forpliktelser i henhold til internasjonale konvensjoner om sikkerhet til sjøs, samt dekke samfunnets behov for sikker navigering gjennom å forvalte og tilgjengeliggjøre autoriserte elektroniske sjøkart eiet av sjøkartverkene. ECC AS skal opptre forretningsmessig og bygge opp under Norge som en sjøfartsnasjon ved å bidra til økt sikkerhet til sjøs nasjonalt og internasjonalt. Regjeringen vil beholde det statlige eierskapet i ECC.

6.4.2.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Electronic Chart Centre AS til orientering.

6.4.3 Kommunalbanken AS

Stiftelsesår:	1999
Statens eierandel:	80 prosent (Kommunal- og regionaldepartementet)
Antall ansatte:	36

Kommunalbanken AS ble stiftet 1. november 1999. Ved stiftelsen var selskapet heleid av staten, men i 2000 ble 20 prosent av aksjene solgt til Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Kommunalbankens formål er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver, enten mot kommunal garanti, statlig garanti eller annen betryggende sikkerhet.

Kommunalbanken har den høyest oppnåelige kredittvurdering (AAA-rating). Selskapets kundemasse bidrar i vesentlig grad til bankens gode kredittverdighet. Kommunalbanken har samme utlånsbetingelser til små og mellomstore kommuner som til store kommuner. I dagens lånemarked for kommunesektoren er det konkurranse mellom flere aktører med høy kredittvurdering, og dette bidrar til å gi kommunene gode lånebetingelser. Statens eierskap i Kommunalbanken er medvirkende til et godt fungerende lånemarked. Regje-

ringen legger ikke opp til endringer i statens eierskap i selskapet.

6.4.3.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Kommunalbanken AS til orientering.

Komiteen syner til omtalen av kategoriseringa av Eksportfinans/Kommunekreditt og Kommunalbanken i avsnitt 6.2.3.1.

6.4.4 NSB AS

Stiftelsesår:	1996
Statens eierandel:	100 prosent (Samferdselsdepartementet)
Antall ansatte:	10 648

Persontrafikk med tog og buss, samt godstrafikk på jernbane utgjør NSBs hovedvirksomheter. NSB utfører transporttjenester med tog for staten. Avtalen om dette omfatter et spesifisert togtilbud som det ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomt å drive, men som staten anser det er samfunnsmessig viktig å opprettholde. Inn-tekten fra staten utgjør om lag 40 prosent av den samlede omsetningen av persontransport med tog.

Jernbanen er et prioritert satsingsområde for Regjeringen. For å sikre toget en sterk posisjon i konkurransen med andre transportmidler, er det viktig at staten holder frem med sitt eierskap til NSB-konsernet, særlig fordi NSB pr. i dag er den eneste reelle aktøren som tilbyr persontransporttjenester på hele det norske jernbanenettet.

Jernbanedrift er en virksomhet med relativt høy økonomisk risiko som følge av store faste kostnader. Dette gjør det nødvendig med en eier som har et langsiktig perspektiv på virksomhetens utvikling. Statens eierstrategi overfor NSB skal bidra til at selskapet gir størst mulig verdiskaping. NSB skal sikre et publikumsvennlig og trafikksikkert togtilbud. I tillegg er staten opptatt av at selskapet bidrar til å styrke norsk næringsliv og effektiviteten i norsk økonomi gjennom å utvikle et moderne og effektivt godstransporttilbud. Det legges ikke opp til endringer i eierskapet for NSB AS.

6.4.4.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i NSB AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets merknader og forslag i Innst. S. nr. 143 (2006-2007).

6.4.5 Posten Norge AS

Stiftelsesår:	1996
Statens eierandel:	100 prosent (Samferdselsdepartementet)
Antall ansatte:	20 541 årsverk, hvorav 18 945 i Norge

Formålet med statens eierskap i Posten er å sikre et landsdekkende tilbud av formidling av leveringspliktige tjenester og at selskapet oppfyller de samfunnsplagte tjenestene på en god og kostnadseffektiv måte. Innenfor disse rammene skal selskapet sikre en god forvaltning av statens verdier og en god industriell utvikling av selskapet. Selskapet skal gi et tilbud av posttjenester tilpasset de enkelte kundegruppenes behov til konkurransedyktige priser.

Målsettingen på postområdet ivaretas hovedsakelig gjennom sektorspesifikk regulering og ordningen med statlig kjøp av ulønnsomme posttjenester. Posten er gitt enerett på formidling av lukket adressert brevpost innenfor en definert vekt- og prisgrense og er gjennom konsesjonen og lov om grunnleggende banktjenester i Postens ekspedisjonsnett pålagt å tilby leveringspliktige posttjenester og grunnleggende banktjenester i hele landet.

Stortinget opphevet tidligere vedtak om endelig avvikling av eneretten til Posten den 9. juni 2006, jf. Innst. S. nr. 182 (2005-2006), St.prp. nr. 58 (2005-2006) og vedtak nr. 396.

6.4.5.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Posten Norge AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at en slik landsomfattende og kvalitets-spesifikk tjeneste i prinsippet kan drives av private selskaper. Disse medlemmer mener Posten må få lov til å utvikle seg i et konkurranseutsatt marked slik de selv har ønsket. Staten bør ha ansvar for at en landsomfattende og spesifisert posttjeneste er tilgjengelig, som en del av en kommunikasjonsinfrastruktur. Disse medlemmer viser til at Posten har monopol på distribusjon av brev under 50 gram. Konsesjonskravet er at 85 pst. av brevene skal fram over natten. Undersøkelse i fjor viste at bare 82,4 pst. av brevene kom frem i tide. Disse medlemmer mener Posten må frigjøres fra en del krav som pålegges, som banktjenester og monopol på en del sendinger. Posten er også en stor aktør på godstransport med lastebil (Nor-Cargo) og budbil/ekspresstjeneste (Box-delivery). På drøye to år har Posten kjøpt opp 24 bedrifter innen logistikk og transport for til sammen 3,5 mrd. kroner. Slike funksjoner bør kunne selges ut, og over tid bør den statlige virksomheten kun omfatte "infrastrukturnettet".

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om en omstilling av Posten Norge AS."

6.4.6 Statkraft SF

Stiftelsesår:	1992
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	1 995

Statkraft-konsernet er Nordens tredje største produsent av elektrisitet, og Europas nest største målt i fornybar energiproduksjon. Den største delen av konsernets kraftproduksjon kommer fra vannkraft. Totalt disponerer Statkraft-konsernet kraft fra 132 vannkraftverk i Norge. I tillegg eier Statkraft 19 kraftverk i Sverige og fire i Finland. Kraftverkene kjennetegnes ved lang levetid, generelt høy reguleringsevne og stor magasinkapasitet.

Statkrafts virksomhet skal drives på kommersielt grunnlag og styres på bakgrunn av avkastningskrav, utbytteforventninger og eventuelt spesifikke eierkrav.

Statkrafts hovedoppgave er å være en effektiv produsent av kraft i Norge. Statkraft skal være ledende i Europa innen miljøvennlig energi og selskapet kan fortsatt delta i industriell utvikling i Norge og Europa. Vesentlige investeringer utenfor Norden skal fortrinnsvis skje i samarbeid med andre. Regjeringen forventer at selskapet ligger i front med hensyn til økt utbygging og oppgradering av miljøvennlig kraftproduksjon i Norge og at det vil være blant de første som tar i bruk nye miljøvennlige, herunder nye fornybare energikilder når det er bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Regjeringen forventer at Statkrafts styre innenfor en forretningsmessig ramme har høye ambisjoner for selskapets forsknings- og utviklingsaktiviteter.

Eierskapet i Statkraft SF sikrer staten kontroll med vannressursene og naturmiljøet. Videre sikrer statlig eierskap hovedkontorfunksjoner og utvikling av det norske kompetansemiljøet innen energiproduksjon generelt og miljøvennlig energiproduksjon spesielt. På denne måten bidrar statlig eierskap til å bevare og utvikle Norge som industrinasjon.

Statkraft skal innenfor EØS-regelverket arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning.

Statens eierskap i Statkraft sikrer også at avkastning og inntekter fra norsk vannkraft kommer fellesskapet til gode. Statkraft SF skal være 100 prosent statlig eid og selskapet skal eie 100 prosent av Statkraft AS.

6.4.6.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av foremålet med statens eigarskap i Statkraft SF til orientering.

Komiteen viser til at Statkraft-konsernet er ein stor produsent av elektrisitet i Norden og er nest størst i Europa målt i fornybar energiproduksjon. Komiteen legg til grunn at verksemda i Statkraft SF vert drive på kommersielt grunnlag, og skal styrast ut frå krav til avkastning, forventningar til utbytte og eventuelle spesifikke eigarkrav.

Komiteen er samd i at hovudoppgåva til Statkraft er å vera ein effektiv produsent av kraft i Noreg. Samstundes meiner komiteen at selskapet skal vera leiande i Europa innan miljøvenleg energi, og selskapet kan framleis delta i industriell utvikling i Noreg og Europa. Komiteen er samd med Regjeringa i at Statkraft SF skal liggje i front med omsyn til auka utbygging og oppgradering av miljøvenleg kraftproduksjon i Noreg. Vidare forventar komiteen at selskapet er

blant dei første til å ta i bruk nye miljøvenlege, herunder nye fornybare energikjelder.

Komiteen meiner at styret i Statkraft innanfor ei forretningsmessig ramme skal ha høge ambisjonar om forsknings- og utviklingsaktivitetar i selskapet. Komiteen meiner selskapet skal utvikle det norske kompetansemiljøet innan energiproduksjon generelt og særleg miljøvenleg energiproduksjon.

Komiteen viser til at Statkraft SF har leveransar av elektrisk kraft til norsk industri. Dette er leveransar som så langt har sikra konkurransekrafta til norsk kraftkrevjande industri.

Komiteen viser i denne samanheng til den generelle merknaden om utbyttepolitikken.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil understreke at Statkraft skal ha et hovedfokus på økt el-produksjon i Norge, og viser i den sammenheng til Statkrafts regionale betydning. I den forbindelse er det viktig at Statkraft arbeider for en god industriell utvikling av sine regionale partnere.

Flertallet mener det er riktig at Regjeringen fortløpende vurderer om selskapet kan bedre sin innsats innen områdene ny fornybar energi, industrikraftavtaler og som regional utvikler gjennom sine regionale selskaper.

Flertallet viser til at Eierskapsmeldingen underbygger Statkraft SFs rolle som et betydelig kraftselskap. Innenfor produksjon av miljøvennlig energi skal Statkraft sammen med regionale partnere skape verdier for eiere, kunder og samfunn.

Flertallet vil i den forbindelsen understreke betydningen av at Statkraft må innta en betydelig og ledende rolle som produsent av ny fornybar energi i Norge.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er svært tilfreds med at Regjeringen fremhever Statkrafts rolle for å imøtekomme industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning. Dette flertallet vil understreke betydningen av at Statkraft innenfor rammene av EØS-avtalen ivaretar industriens behov for stabile og langsiktige kraftavtaler, slik at dette understøtter industrielle langsiktige strategier.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har merka seg at staten tek store årlege utbytte frå selskapet.

Desse medlemene har vidare merka seg at det er ynskjeleg med ein meir langsiktig utbyttepolitikk for å gi selskapet betre høve til å planleggje nye investeringar.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti er samd i at Statkraft SF innanfor EØS-reglane skal

arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Regjeringen tar et enormt utbytte fra Statkraft hvert år (2006 på 98 pst.). Statkraft er et ledende kraftselskap i Europa, og disse medlemmer mener selskapet bør ha eiere som opptrer profesjonelt når det gjelder drift og utbyttepolitikk.

Disse medlemmer mener det er uheldig at staten både er en stor produsent av kraft og samtidig er regulator i markedet. Disse medlemmer viser til at ca. 88 pst. av vannkraften i Norge er eid av det offentlige. Disse medlemmer viser til den positive utviklingen andre heleide statlige selskaper har hatt etter børsnotering og delprivatisering og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Statkraft SF for deretter å gjennomføre et nedsalg til 51 pst. eierandel."

Komiteens medlem fra Venstre ser det ikke som noe politisk mål at industrien skal ha et eget kraftregime, men heller premieres gjennom energiøkonomiserende og miljøvennlige tiltak. Det er dette medlemms oppfatning at langsiktige forretningsmessige leveringsavtaler til industrien skaper et fungerende energimarked, og sikrer industrien kraft til stabile og konkurransedyktige vilkår.

6.4.7 Statskonsult AS

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	100 prosent (Fornyings- og administrasjonsdepartementet)
Antall ansatte:	65

Statskonsult AS ble etablert som aksjeselskap 19. desember 2003 med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2004. Driftsårene 2004-2006 er forutsatt å være en omstillingsperiode for å forberede selskapet til endrede rammebetingelser som aksjeselskap.

Statskonsult AS er et kompetansesenter for forvaltningspolitikk. Statskonsult, skal, under ordinære markeds- og konkurransemessige rammer, tilby tjenester som fremmer god forvaltningsutvikling. Statskonsult har nær tilknytning til det forvaltningspolitiske virkemiddelapparatet. Regjeringen har startet en samlet gjennomgang av dette apparatet. Statskonsult vil være en av enhetene som vil inngå i en slik helhetlig vurdering.

6.4.7.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet og Høyre, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Statskonsult AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at en betydelig del av

selskapets virksomhet omfatter oppgaver som statlig virksomhet ikke selv trenger å utføre. Dette er oppgaver som private virksomheter har bedre forutsetninger for å utføre på en hensiktsmessig måte og til lavere kostnader enn staten selv. Disse medlemmer viser til at mange private kompetansemiljøer er større enn tilsvarende offentlige, og i en kontinuerlig konkurransesituasjon som medfører forbedringer i kvalitet og kostnader.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Statskonsult AS."

6.4.8 Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

Stiftelsesår:	1916
Statens eierandel:	99,94 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	314

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS driver kullgruvevirksomhet på Svalbard gjennom det heleide datterselskapet Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS (SNSG). Om lag 95 prosent av produksjonen eksporteres.

Gruvedriften skal drives på et forretningsmessig grunnlag og uavhengig av statlig støtte. Kostnadsnivået til gruveselskapet, målt etter sum kostnader pr. tonn kull, har økt bekymringsfullt de siste årene. I tillegg har brannen i Svea Nord påført selskapet et betydelig økonomisk tap. Forsikringsoppgjøret er brakt inn for domstolene. Departementet gjennomgår situasjonen sammen med selskapet, og vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere redegjørelse. Nærings- og handelsdepartementet legger betydelig vekt på at selskapet i de nærmeste årene styrker sin finansielle soliditet gjennom nedbetaling av gjeld.

Formålet med statens eierskap i Store Norske Spitsbergen Kulkompani er å bidra til at samfunnet i Longyearbyen opprettholdes og videreutvikles på en måte som understøtter de overordnede målene i norsk Svalbard-politikk. Selskapet skal drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper og med sikte på en markedsmessig avkastning på investert kapital.

Ut fra nasjonale hensyn mener Regjeringen at det er viktig at staten fortsatt er den dominerende aksjonæren i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Arbeidsplassene knyttet til kullgruvedriften har i mange år bidratt vesentlig til stabil, helårlig norsk aktivitet og bosetting på Svalbard. Regjeringen har et langsiktig perspektiv på statens eierskap og vil ikke redusere statens eierskap.

6.4.8.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at driften av Store Norske er å anse som ren kommersiell virksomhet, og at selskapets drift har en viss geopolitisk betydning for Norge. Disse medlemmer viser til at driften er stedbunden, og at et nedsalg ikke vil føre til utflagging av bedriften. Ved en eventuell full avvikling av det statlige eierskapet, vil det være en risiko for at selskapet blir kjøpt opp for så å kunne bli nedlagt, noe som vil ha meget stor betydning for hele svalbardsamfunnet. Store deler av Svalbard er i dag vernet, og det er en betydelig risiko for at staten kommer til å verne mer areal som er en ulempe for gruvedriften. Disse medlemmer mener dette taler for at staten bør ha eierandeler i SNSK A/S, for å motvirke en slik utvikling. Disse medlemmer mener at selskapets vedtekter bør endres slik at selskapet kan drive også andre steder enn på Svalbard. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS for deretter å gjennomføre et nedsalg til 70 pst. statlig eierandel."

6.4.9 Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS

Stiftelsesår:	1988
Statens eierandel:	51 prosent (Landbruks- og matdepartementet)
Antall ansatte:	46

Hovedmålet med statens eierskap i VESO er at bedriften skal være en aktiv formidler av kompetanse og tjenester fra de veterinære forskningsmiljøene og det veterinærmedisinske fagfelt. Stortinget har i St.-prp. nr. 84 (2000-2001) gitt fullmakt til å selge inntil 66 prosent av aksjene i VESO. Høsten 2001 ble 49 prosent av aksjene solgt til SIVA SF. Virksomheten skal drives på bedriftsøkonomisk grunnlag.

6.4.9.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av foremålet med statens eigarskap i Veterinærmedisinsk Oppdragssenter AS til orientering.

6.5 Selskaper med sektorpolitiske mål

6.5.1 Avinor AS

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	100 prosent (Samferdselsdepartementet)
Antall ansatte:	2 716

Selskapets hovedoppgave er planlegging, utbygging og drift av 46 statlige lufthavner, flysikringstjenesten for sivil og militær luftfart, og tilrettelegging for sikker og effektiv luftfart.

Formålet med statens eierskap i Avinor AS er å gi publikum sikre, miljøvennlige og gode reisetilbud i alle deler av landet. Selskapet skal oppfylle de samfunnsplagte forpliktelsene på en god og kostnadseffektiv

måte. Videre skal selskapet gi staten god verdiutvikling over tid. Regjeringen er opptatt av å videreføre det statlige eierskapet i Avinor AS blant annet for å ha kontroll med strategisk viktig infrastruktur og for å sikre en solidarisk overføring av ressurser mellom lufthavner med ulikt inntekspotensial på en effektiv og robust måte.

6.5.1.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av foremålet med statens eigarskap i Avinor AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets merknader og forslag i Innst. S. nr. 142 (2006-2007).

6.5.2 Bjørnøen AS

Stiftelsesår:	1918
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	0

Bjørnøen AS eier all grunn og enkelte kulturhistoriske bygninger på Bjørnøya. Bjørnøen AS ble overtatt av den norske stat i 1932. Selskapet ble i 1967 administrativt underlagt Kings Bay AS, som også leverer forvaltningstjenester til selskapet. Deler av statstilskuddet til Kings Bay overføres til drift av Bjørnøen.

Formålet med statens eierskap i Bjørnøen AS er å ivareta norsk suverenitet gjennom eiendomsbesittelse på Bjørnøya som selskapet har hjemmel til. Bjørnøya har en strategisk viktig geografisk posisjon, midt mellom Norges fastland og Svalbard. Et mindre landareal på øya vil kunne ivareta behov i forbindelse med forsyning, transport og som nødhavn i forbindelse med eventuell utvinning av olje i Barentshavet og andre aktiviteter i nordområdene.

6.5.2.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av foremålet med statens eigarskap i Bjørnøen AS til orientering.

6.5.3 Enova SF

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 prosent (Olje- og energidepartementet)
Antall ansatte:	34

Enovas hovedformål er å fremme en miljøvennlig omlegging av energibruk og energiproduksjon. Enova skal i den forbindelse forestå forvaltningen av midlene fra Energifondet. Den årlige budsjettammen for Enova fastsettes av Olje- og energidepartementet og dekkes av Energifondet. Selskapet genererer ikke egne inntekter. Det fastsettes derfor heller ikke utbytte fra Enova. Formålet med statens eierskap i Enova SF er å sikre eierskap til et virkemiddel for å oppnå energipolitiske mål.

6.5.3.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Enova SF til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets merknader i Innst. O. nr. 59 (2000-2001):

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser ikke behov for å bygge opp et nytt og omfattende byråkrati for å organisere arbeidet med omlegging av energibruk og energiproduksjon.

Disse medlemmer ser på energi som en handelsvare som skal omsettes fritt uten innblanding fra det offentliges side, og tar avstand fra det hysteri som er skapt om at man i Norge sløser med energi. Energiforbruket i norske husstander er ikke større enn i våre naboland, og disse medlemmer minner i tillegg om at Norge i dag fremstår som en stormakt når det gjelder energiproduksjon, og at vi bare bruker 6-7pst. av den energi vi produserer.

Disse medlemmer mener det skal være fri konkurranse mellom de forskjellige energikilder, uten noen form for subsidiering eller annen forskjellsbehandling.

Disse medlemmer støtter ikke ytterligere avgifter på elektrisitet til husholdningene, og tar derfor avstand fra den foreslåtte finansieringsmodell som er foreslått fra Regjeringen.

Disse medlemmer mener at det må være markedsprisen på energi som må avgjøre om det er lønnsomt for brukerne å igangsette enøktiltak. Det er grunn til å tro at landets bedrifter og husholdninger vil ha fokus på å spare energi fordi det utgjør en kostnad som de aller fleste ønsker å få redusert.

Disse medlemmer mener derfor at det er den enkleste økonomiske gevinst som må være det viktigste incitament for eventuelt å spare energi."

Disse medlemmer mener enøk-tiltak skal være frivillige og ikke basere seg på politisk bestemte løsninger som gjennomføres av Enova. Tilbud om enøk-tiltak gjennomføres i dag av de fleste energiselskap, og derfor mener disse medlemmer at Enovas tilbud ivaretas av energiselskapene allerede og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen avvikle Enova SF."

6.5.4 Gassco AS

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 prosent (Olje- og energidepartementet)
Antall ansatte:	143

Gassco AS er operatør for rørledninger og transportrelaterte gassbehandlingsanlegg. Gassco har ansvar for den helhetlige driften av gasstransportsystemet og for å sikre at transport- og behandlingsanleggene tjener alle produsentene av gass og bidrar til en samlet effektiv utnyttelse av gassressursene. Transportsystemet eies av et interessentskap, bestående av selskaper som er produsenter av gass på norsk sokkel.

Formålet med statens eierskap i Gassco AS er å ivareta operatøransvaret for transport av all gass fra den norske kontinentalsokkelen. Den ansvarlige for driften av transportsystemene for gass skal opptre nøytralt i forhold til alle brukerne av transportsystemet. I henhold til Gasscos vedtekter skal overskudd fra selskapet utbetales til staten som utbytte, med mindre generalforsamlingen vedtar noe annet.

6.5.4.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Gassco AS til orientering.

6.5.5 Industritjeneste AS

Stiftelsesdato:	1966
Statens eierandel:	53,4 prosent (Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Justisdepartementet)
Antall ansatte:	130

Industritjeneste AS (ITAS) er en attføringsbedrift som har sin virksomhet innen industri, service og tjenesteytelser, herunder avklarings- og attføringstjenester til Aetat. Staten eier 53,4 prosent av aksjene, som er forvaltet av Justisdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet med henholdsvis 46,1 prosent og 7,3 prosent. I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 20 (2005-2006), jf. Innst. S. nr. 47 (2005-2006) og tilknyttet vedtak III, samtykket Stortinget til salg av aksjer i AS Rehabil, Blindes produkter og Industritjeneste AS.

6.5.5.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Industritjeneste AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at selskapet ble opprettet som bedrift i 1966 etter initiativ fra Norges Vernesamband. Justisdepartementet overtok aksjene i 1980 da staten overtok ansvaret fra Norges Vernesamband. I ITAS arbeider det til enhver tid ca. 140 yrkesvalghemmede på vei til varig jobb i det ordinære arbeidslivet.

De fleste andre selskaper av denne typen eies av kommuner eller fylkeskommuner, og på denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å overføre den statlige eierandelen i Industritjeneste AS til Oslo kommune."

6.5.6 Kings Bay AS

Stiftelsesår:	1916
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	22

Formålet med statens eierskap i Kings Bay AS er å sørge for at Ny-Ålesund utvikles som senter for norsk naturvitenskapelig forskning på Svalbard.

Kings Bays formål gjør det vanskelig å generere overskudd som kan avsettes til egenkapital. Departementet har derfor vurdert det som uhensiktsmessig å fastsette utbyttepolitikk for selskapet, men stiller i stedet krav til at driften skal gå i balanse.

6.5.6.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Kings Bay AS til orientering.

6.5.7 *Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS*

Stiftelsesår:	1990
Statens eierandel:	80,5 prosent (Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet)
Antall ansatte:	30

Det er ikke fastsatt avkastningskrav for selskapet og det betales ikke ut utbytte.

Formålet med statens eierskap i KITH da selskapet ble etablert i 1990 var at virksomheten skulle bli et virkemiddel for å nå nasjonale helsepolitiske mål ved hjelp av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT).

6.5.7.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at denne tjenesten kan drives av private aktører. Selskapets inntekter kommer delvis ved at selskapet utøver nasjonale oppgaver på vegne av og finansiert av sentrale myndigheter. Disse medlemmer mener det er uheldig at staten er bestiller og utfører av tjenester og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS."

6.5.8 *Norsk Eiendomsinformasjon AS*

Stiftelsesår:	1987 (Navneskifte til Norsk Eiendomsinformasjon AS i 1995)
Statens eierandel:	100 prosent (Justisdepartementet)
Antall ansatte:	58

Selskapet er etablert med sikte på å gi samfunnet sikker adgang til pålitelig informasjon om fast eiendom. Grunnboken skal sikre rettigheter som kan knyttes til

fast eiendom. Grunnbokens kvalitet og troverdighet må opprettholdes og videreutvikles. Virksomheten til Norsk Eiendomsinformasjon gir samfunnsmessige gevinster ved å sikre private og offentlige brukere god tilgjengelighet til grunnboksopplysninger uten at dette belaster offentlige ressurser.

Formålet med statens eierskap i Norsk Eiendomsinformasjon AS er å sikre at oppgaver av samfunnsmessig betydning knyttet til drift, vedlikehold og systemutvikling av Grunnboken ivaretas på en trygg måte.

6.5.8.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Norsk Eiendomsinformasjon AS til orientering.

6.5.9 *Norsk rikskringkasting AS*

Stiftelsesår:	1996
Statens eierandel:	100 prosent (Kultur- og kirkedepartementet)
Antall ansatte:	3 600

NRK ble etablert i 1933. Siden 1996 har NRK vært et statlig aksjeselskap.

NRKs allmennkringkastingsvirksomhet skal utgjøre kjernevirksomheten i form av fjernsynskanalerne NRK1 og NRK2 og radiokanalerne P1, P2 og P3. Den skal også omfatte annen redaksjonell virksomhet som tekst-TV, Internett og andre medieplattformer som egner seg til formidling av redaksjonelt innhold. Selskapet kan i tillegg drive kommersiell virksomhet med formål å skape inntekter til allmennkringkastingsvirksomheten.

Formålet med statens eierskap i NRK er først og fremst å sørge for god allmennkringkasting som kan dekke behov for samfunnsmessig, demokratisk og kulturell karakter. Det er nedfelt i kringkastingsloven kapittel 6 at staten skal eie alle aksjer i NRK AS, og at selskapet har til formål å drive allmennkringkasting og virksomhet som har sammenheng med dette.

6.5.9.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Norsk rikskringkasting AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets merknader og forslag i Innst. S. nr. 118 (2006-2007).

6.5.10 *Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS*

Stiftelsesår:	2003
Statens eierandel:	100 prosent (Kunnskapsdepartementet)
Antall ansatte:	57

NSDs hovedformål er å forbedre mulighetene og arbeidsvilkårene for norsk empirisk forskning som er

avhengig av tilgang til data. NSD deler ikke ut utbytte. I tråd med vedtektene overføres eventuelt overskudd tilbake til egenkapitalen, slik at selskapet kan videreutvikle sin aktivitet i henhold til formålet.

Formålet med statens eierskap i NSD er å sikre dataforvaltning og tjenesteyting overfor forskningssektoren. Selskapet samarbeider med nasjonale og internasjonale aktører for å drive utviklingsarbeid i tråd med sitt formål. Det statlige eierskapet bidrar til å sikre at utdannings- og forskningssektorenes behov knyttet til dataforvaltning og tjenesteyting ivaretas på en tilfredsstillende måte. Statlig grunnfinansiering og kjøp av tjenestene bidrar til oppfyllelse av selskapets mål.

6.5.10.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Norsk Samfunnsvitenskapelig Data-tjeneste AS til orientering.

6.5.11 Norsk Tipping AS

Stiftelsesår:	1946
Statens eierandel:	100 prosent (Kultur- og kirkedepartementet)
Antall ansatte:	370

Norsk Tipping AS ble opprettet i 1946. Lov om pengespill angir nærmere regler for selskapets drift i forhold til styrefunksjoner, forvaltning av selskapets midler og fordeling av selskapets overskudd.

Formålet med statens eierskap i Norsk Tipping AS er å kanalisere nordmenns spillelyst inn mot et moderat og ansvarlig tilbud som ikke skaper samfunnsmessige problemer. Innenfor de rammer som er fastlagt av myndighetene skal selskapet tilby ansvarlig spilleglede og generere overskudd til samfunnsnyttige formål. Kanalisering av spillelyst gjennom et offentlig selskap er blitt ansett som en tjenlig organisering av pengespill, fordi det skjer i betryggende former under offentlig kontroll og innsyn innenfor et fastsatt lovverk. I tillegg gjør offentlig eie at de betydelige inntektene som følger med pengespill kommer fellesskapet til gode.

6.5.11.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Norsk Tipping AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil at spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS skal fordeles mellom idretten og frivillige lag og organisasjoner i sin helhet.

6.5.12 Petoro AS

Stiftelsesår:	2001
Statens eierandel:	100 prosent (Olje- og energidepartementet)
Antall ansatte:	53

Petoro AS ivaretar Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) på vegne av staten. Selskapet er ret-

tighetshaver for statens deltakerandeler i utvinningstilatelser på norsk sokkel. Det overordnede langsiktige målet for Petoros forvaltning av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulig avkastning til staten. Bevilningene over statsbudsjettet dekker Petoros løpende kostnader i det gjeldende budsjettår. I henhold til Petoros vedtekter skal overskudd fra selskapet tilfalle staten, med mindre generalforsamlingen vedtar noe annet.

Formålet med statens eierskap i Petoro er å sikre en best mulig ivaretagelse av Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsutvinning på norsk sokkel (SDØE-porteføljen). Petoro ivaretar svært store verdier for staten. Staten ønsker en best mulig ivaretagelse av disse verdiene og det er derfor viktig å ha en god og aktiv oppfølging av Petoro. En vesentlig oppgave for staten som eier av Petoro vil være å legge forholdene til rette for at selskapet når de mål staten har for selskapet samt sikre at selskapet driver sin aktivitet innenfor de til enhver tid gjeldende rammer.

6.5.12.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Petoro AS til orientering.

Komiteen viser til at Petoro AS tek vare på Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) på vegne av staten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen skal legge fram en stortingsproposisjon om StatoilHydro, og avventer denne.

I lys av integrasjonsavtalen mellom Statoil ASA og Norsk Hydro ASA, meiner medlemmene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre at det er naudsynt at Regjeringa utgreier og vurderer nærare moglege konsekvensar for Petoro AS av ein fusjon mellom Statoil ASA og olje- og gassverksemda i Norsk Hydro ASA.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av mangfold på norsk sokkel, og registrerer at det er fremkommet synspunkter på at en fusjon mellom Hydro/Statoil vil kunne medføre sterk statlig dominans. Disse medlemmer registrerer at Petoro mener mangfoldet må økes, og at internasjonale oljeselskaper må få flere godbiter på norsk sokkel slik at de bruker mer innsats her. Disse medlemmer mener den planlagte fusjonen mellom Hydro og Statoil må medføre at Regjeringen legger frem en sak for Stortinget om fremtidig eierstruktur for Petoro.

6.5.13 Simula Research Laboratory AS

Stiftelsesår:	2002
Statens eierandel:	80 prosent (Kunnskapsdepartementet)
Antall ansatte:	80

Formålet med statens eierskap i Simula Research Laboratory AS er at senteret skal drive grunnleggende langsiktig forskning på utvalgte områder innen programvare- og kommunikasjonsteknologi. Senteret ble etablert med utgangspunkt i satsingen på IT-Fornebu og som en del av det statlige bidraget. Det ble ansett som viktig at staten bidro som et ledd i økt satsing på forskning innen IKT. Statlig eierskap i Simula-senteret bidrar til å sikre et høyt internasjonalt nivå på forskningen i Norge, samtidig som det utdannes høyt kvalifiserte forskere. Statlig finansiering bidrar til oppfyllelse av selskapets mål.

6.5.13.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Simula Research Laboratory AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at selskapet driver avansert forskning og var en del av satsingen på IT-Fornebu. Disse medlemmer mener at IT-Fornebu nå er i en moden fase, det statlige eierskapet i Simula Research Laboratory AS bør derfor kunne reduseres, og disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Simula Research Laboratory AS til 60 pst. eierandel."

6.5.14 SIVA SF

Stiftelsesår:	1968
Statens eierandel:	100 prosent (Nærings- og handelsdepartementet)
Antall ansatte:	32

Formålet med statens eierskap i SIVA SF er å bidra til innovasjon og næringsutvikling gjennom eiendomsvirksomhet og utvikling av sterke regionale innovasjons- og verdiskapingsmiljøer i alle deler av landet. SIVA har et særlig ansvar for å bidra til å fremme vekstkraften i distriktene. Staten skal gjennom å utøve overordnet styring og kontroll i SIVA sørge for at selskapet på en effektiv måte er en pådriver for innovasjon, verdiskaping og nye arbeidsplasser. De siste årene har SIVA i større grad blitt en nasjonal virkemiddelaktør blant annet gjennom at Nærings- og handelsdepartementet gir tilskudd til SIVAs virksomhet.

6.5.14.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i SIVA SF til orientering.

6.5.15 Statnett SF

Stiftelsesår:	1992
Statens eierandel:	100 prosent (Olje- og energidepartementet)
Antall ansatte:	599

Statnett SF er systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Statnett har ansvaret for at det til enhver tid er momentan balanse mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft i Norge.

Det fastsettes ikke avkastningskrav for Statnett, da reguleringsregimet for nettselskaper er basert på et normalt avkastningskrav med regler for maksimum og minimum avkastning fastsatt av NVE. Statnett SF har i henhold til formålsparagrafen ansvaret for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Statnett skal for øvrig følge forretningsmessige prinsipper.

Statnett er et spesielt foretak med klare myndighets- og monopoloppgaver innen kraftsektoren. Systemansvaret er en viktig samfunnsoppgave. For å oppnå et effektivt kraftmarked er det viktig at systemansvaret utøves på en god måte. Videre skal Statnett drives etter samfunnsøkonomiske kriterier. Statens eierskap i Statnett bidrar til at foretaket oppfattes som en nøytral aktør i markedet. Eierskapet til Statnett SF er generelt med på å sikre at foretaket utfører sine samfunnsoppgaver på en effektiv måte.

6.5.15.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Statnett SF til orientering.

Komiteen viser til Statnett SF si rolle som systemansvarleg i det norske kraftsystemet. Selskapet har ansvar for ei samfunnsøkonomisk og rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Komiteen legg vekt på at det statlege eigarskap i Statnett SF gjer at foretaket vert oppfatta som ein nøytral aktør i markedet.

Komiteen vil peike på at situasjonen i kraftmarknaden gjer det ønskelig å utbetre flaskehalsar. Vidare har Statnett ei rolle som tilretteleggar for effektiv utnyttning og utvikling av nettet, som eit grunnlag for å utløyse ny kraftproduksjon. Komiteen har i den samanhengen merka seg at det er stor trong for opprusning og utbygging av overføringsnettet.

6.5.16 Statskog SF

Stiftelsesår:	1993
Statens eierandel:	100 prosent (Landbruks- og matdepartementet)
Antall ansatte:	198

Statskog SF forvalter om lag 70 000 km², noe mer enn 1/5 av landarealet. Statskog SF er landets største skog-eier og har om lag 7 prosent av det samlede produktive skogsarealet i landet. Formålet med statens eierskap i Statskog SF er å sikre effektiv ressursforvaltning til beste for samfunnet, tilrettelegge for allmennhetens behov for jakt-, fiske- og friluftstilbud mv. Videre er en stor del av Statskogs areal statsallmenninger der de bruksberettigede i vedkommende allmenning har omfattende rettigheter regulert gjennom fjelloven, statsallmenningsloven og bygdeallmenningsloven. Gjennom statlig eierskap har staten mulighet til å nå ulike politiske mål knyttet til forvaltningen av skog- og utmarksarealer.

Virksomheten skal drives på bedriftsøkonomisk grunnlag. Regjeringen vil beholde Statskog som et 100 prosent eid selskap.

6.5.16.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Statskog SF til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at Statskog er landets største skogeier og har om lag 7 pst. av det samlede produktive skogarealet i landet. Det er disse medlemmers oppfatning at fast eiendom fortrinnsvis bør forvaltes av private grunneiere og ikke av statlige eller andre offentlige organer. Særlig er dette uheldig på områder der Statskog som forretningsaktør konkurrerer med private aktører, og ofte med ulike rammebetingelser. Det må derfor være i statlige myndigheters interesse å føre en politikk som bidrar til å sikre distriktenes livsgrunnlag, samt å legge til rette for økt vekst i disse områdene. Et viktig virkemiddel i denne sammenheng vil være at statlige myndigheter legger opp til at lokalbefolkningen får forvalte de ressursene som finnes lokalt. Disse medlemmer viser for øvrig til Dokument nr. 8:71 (2001-2002) og Innst. S. nr. 150 (2001-2002).

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for og fremme forslag om salg av utvalgte deler av Statskog SFs produktive skogeiendommer."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at for mange kommuner er Statskog den største grunneieren og opererer som en kommersiell aktør og er prisdrivende mht. tomtepriser og hyttebygging. Disse medlemmer mener at skog og eiendomsarealer som ikke blir solgt bør tilfalle den enkelte kommune, under den klare forutsetning at allemannsretten opprettholdes og at kommunene ikke innfører noen form for diskriminering med bakgrunn i etnisk bakgrunn/tilhørighet, eller hvor i landet man bor når det gjelder bruk av eiendommene som overtas. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme sak om overføring av skog og eiendomsarealer til kommunene og at Statskog SF avvikles."

6.5.17 UNINETT AS

Stiftelsesår:	1993
Statens eierandel:	100 prosent (Kunnskapsdepartementet)
Antall ansatte:	73

Formålet med statens eierskap i UNINETT AS er å sikre drift og videreutvikling av et nasjonalt elektro-

nisk tjenestenett for informasjonsutveksling mellom enkeltgrupper og grupper av brukere innen forskning og utdanning i Norge. Andre institusjoner og/eller brukere kan også tilbys UNINETTs tjenester dersom alternative tjenesteleverandører ikke finnes, og dette er til nytte for selskapets primære målgruppe. Statens eierskap i UNINETT AS sikrer ivaretagelse av overordnede hensyn knyttet til samordning og videreutvikling av den totale nasjonale infrastrukturen for avansert forskning og høyere utdanning. Staten bidrar til at selskapet når sine mål gjennom grunnfinansiering og kjøp av selskapets tjenester.

I tråd med selskapets vedtekter deles det ikke ut utbytte.

6.5.17.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i UNINETT AS til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at selskapet driver forskningsnettet. Etter disse medlemmers syn kan selskapet selges til de som bruker nettet eller kommersielle aktører. Andre institusjoner og/eller brukere kan også tilbys UNINETTs tjenester.

På den bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i UNINETT AS."

6.5.18 Universitetssenteret på Svalbard AS (UNIS)

Stiftelsesår:	2002
Statens eierandel:	100 prosent (Kunnskapsdepartementet)
Antall ansatte:	52

Formålet med statens eierskap i UNIS er å medvirke til at senteret kan gi studietilbud på universitetsnivå og drive forskning med utgangspunkt i Svalbards plassering i et høyarktisk område. Forskningspolitisk er Svalbard en viktig arena for å internasjonalsisere norsk forskning og for samarbeid med utenlandske forskningsmiljøer. Statlig eierskap i UNIS ivaretar slike forskningspolitiske hensyn. Staten bidrar videre til oppfyllelse av selskapets mål gjennom statlig grunnfinansiering.

6.5.18.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i Universitetssenteret på Svalbard AS til orientering.

6.5.19 AS Vinmonopolet

Stiftelsesår:	1922
Statens eierandel:	100 prosent (Helse- og omsorgsdepartementet)
Antall ansatte:	1701

Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret både for eierstyringen og sektorstyringen av Vinmonopolet. Denne styringsformen bidrar til å sikre legitimitet i forhold til EØS-avtalen. Etter EØS-retten kan detaljmonopolet opprettholdes fordi det har som formål å beskytte offentlig sunnhet mot alkoholens skadevirkninger, og det er derfor av betydning at de sektorpolitiske formålene er førende for all styring av selskapet. Gjeldende styringsform bidrar til at de sektorpolitiske formålene med Vinmonopolet lettere oppnås.

Formålet med statens eierskap til AS Vinmonopolet er å forvalte ett av de viktigste virkemidlene i norsk alkoholpolitikk. Gjennom å begrense tilgjengeligheten av alkoholholdige drikkevarer, kontroll med omsetningen og fravær av privatøkonomiske interesser bidrar Vinmonopolet til å begrense alkoholkonsumet, og derigjennom forebygge sosiale og helsemessige problemer som følge av alkoholbruk.

6.5.19.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av føremålet med statens eigarskap i AS Vinmonopolet til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at ordningen med vinmonopol skal opphøre, og at alle alkoholholdige drikker skal kunne selges i vanlige forretninger, basert på overholdelse av alkohollovens bestemmelser.

6.5.20 Regionale helseforetak

I forbindelse med den statlige overtagelsen av spesialisthelsetjenesten fra og med 2002, ble det etablert fem regionale helseforetak i 2001; Helse Øst RHF, Helse Sør RHF, Helse Vest RHF, Helse Midt-Norge RHF og Helse Nord RHF. De regionale helseforetakene eier sine respektive underliggende helseforetaksgrupper bestående av somatiske og psykiatriske sykehus og annen virksomhet innen spesialisthelsetjenesten.

Samlet er det om lag 100 000 ansatte i helseforetakene. De enkelte helseforetak er juridisk og økonomisk selvstendige enheter, og arbeidsgiver for sine ansatte. Gjennom statsbudsjettet for 2006 bevilges det samlet vel 70 mrd. kroner til regionale helseforetak. Staten ivaretar eierskapet dels gjennom eierstyring og dels gjennom de årlige bestillerdokumentene til de regionale helseforetakene.

Formålet med statens eierskap i de regionale helseforetakene er å ha et instrument for å oppnå nasjonale helsepolitiske mål. Eierskapet er et sektorpolitisk virkemiddel, og foretakene skal drives kostnadseffektivt. En sentral målsetting med det statlige eierskapet er helhetlig styring av spesialisthelsetjenesten, og bedre ressursutnyttelse for å ivareta og videreutvikle gode helse tjenester til befolkningen.

6.5.20.1 MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Framstegspartiet, tek gjennomgangen av

føremålet med statens eigarskap i dei regionale helseforetak til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets forslag i Budsjett-innst. S. nr. 11 (2003-2004), Innst. S. nr. 82 (2003-2004) og Budsjett-innst. S. nr. 11 (2006-2007), om å opprette et statlig sykehusdirektorat som skal komme til erstatning for dagens regionale helseforetak. Disse medlemmer anser at helseforetakene vil fungere best som egne rettssubjekter med et fritt, uavhengig statlig sykehusdirektorat som sørger for at betalings-systemet videreutvikles og oppdateres slik at det blir mer treffsikkert og tilpasset de reelle utgiftene.

7. FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen legge frem en egen melding innen våren 2008 om hvordan det norske private eierskapet kan styrkes.

Forslag 2

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag av statens eierinteresser i Yara International ASA til 34 pst.

Forslag frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre:

Forslag 3

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Baneservice AS.

Forslag 4

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til salg av aksjene i Cermaq ASA.

Forslag 5

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til salg av aksjene i BaneTele AS.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for og fremme forslag om salg av utvalgte deler av Statskog SFs produktive skogeiendommer.

Forslag frå Framstegspartiet og Høgre:

Forslag 7

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avvikle statens eierskap i Flytoget AS.

Forslag 8

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til nedslag i Kongsberg Gruppen ASA til 34 pst.

Forslag 9

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Statskonsult AS.

Forslag frå Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti:

Forslag 10

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Entra Eiendom AS ved salg av aksjer eller ved en aksjeemisjon slik at statens eierandel kan reduseres til minimum 34 pst.

Forslag frå Framstegspartiet:

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å styrke Argentum Fondsinvesteringer AS i tråd med selskapets investeringsstrategi.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten for å etablere flere fond knyttet til både såkorn og vekstfase bygget opp etter en fond-i-fond-modell.

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen opprette et infrastruktur-fond, pålydende 300 mrd. kroner. Avkastningen øremerkes veiinvesteringer med 70 pst., jernbane- og kollektivtiltak, inkludert bussbasert kollektivtrafikk, 25 pst. og bredbånd 5 pst.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen opprette et eget fond på 30 mrd. kroner for gjennomføring av rassikringstiltak i vegsektoren.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen utrede muligheten av etablering av ett eller flere strukturfond etter en fond-i-fond-løsning som forvaltes profesjonelt og som kan bidra når norske bedrifter har behov for økt kapitalstyrke.

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen gjennom vedtak i generalforsamlingen i Entra Eiendom AS om å følge en strategi som skal være å holde selskapets utleie av eiendommer til statlige myndigheter på minimum 92 pst. av den totale eiendomsportefølje.

Forslag 17

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Mesta AS for deretter å selge seg ut av selskapet.

Forslag 18

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å selge aksjene i SAS AB.

Forslag 19

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Norsk Hydro ASA til 34 pst.

Forslag 20

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Statoil ASA til 34 pst.

Forslag 21

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Telenor ASA til 34 pst.

Forslag 22

Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om en omstilling av Posten Norge AS.

Forslag 23

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Statkraft SF for deretter å gjennomføre et nedslag til 51 pst. eierandel.

Forslag 24

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å børsnotere Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS for deretter å gjennomføre et nedslag til 70 pst. statlig eierandel.

Forslag 25

Stortinget ber Regjeringen avvikle Enova SF.

Forslag 26

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å overføre den statlige eierandelen i Industritjeneste AS til Oslo kommune.

Forslag 27

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i Kompetansesenteret for IT i helse- og sosialsektoren AS.

Forslag 28

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag i Simula Research Laboratory AS til 60 pst. eierandel.

Forslag 29

Stortinget ber Regjeringen fremme sak om overføring av skog og eiendomsarealer til kommunene og at Statskog SF avvikles.

Forslag 30

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til å avhende eierskapet i UNINETT AS.

Forslag frå Høgre og Venstre:

Forslag 31

Stortinget gjev Regjeringa fullmakt til eit nedslag av staten sine eigarinteresser i Entra Eiendom AS til 0 pst.

Forslag 32

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag av statens eierinteresser i Telenor ASA til 51 pst., og ned til 34 pst. ved en fusjon-/oppkjøpstransaksjon der selskapets aksjer blir brukt som oppgjørs- eller byttemiddel.

Forslag frå Høgre:

Forslag 33

Stortinget gir Regjeringen fullmakt til et nedslag av statens eierinteresser i Mesta AS til 34 pst.

8. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, viser til meldinga og rår Stortinget til å gjere følgjande

v e d t a k :

St.meld. nr. 13 (2006-2007) - om et aktivt og langsiktig eierskap - vert lagd ved protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 29. mars 2007

Lars Peder Brekk
leiar

Ingebrigt S. Sørfonn
ordførar

Vedlegg 1

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 9. februar 2007

Spørsmål fra Stortingets næringskomite - St. meld. nr. 13 (2006-2007)

Det vises til brev fra Stortingets næringskomite datert 6. februar med spørsmål fra Høyre.

Spørsmål og svar følger fortløpende.

1. Det private direkte eierskapet er på om lag 4 pst. på Oslo Børs. Hva vil Statsråden gjøre for å øke det private personlige eierskapet på Oslo Børs?

Svar:

Grunnlaget for å utvikle et sterkere privat eierskap i Norge er gode og stabile rammebetingelser for næringslivet. Dette bidrar blant annet regjeringen til gjennom en ansvarlig budsjettpolitikk. For første gang siden 2001 økte antall norske privatpersoner som eier aksjer i 2006. Økningen kommer både for kvinner og menn. Størst økning finner vi likevel blant menn hvor det nå er 232.090 personer som eier aksjer etter en økning på i underkant av 6000 personer. Til sammenligning ble det 2400 flere kvinner som eier aksjer i løpet av 2006, slik at antall kvinner i Norge som eier aksjer nå beløper seg til 108.731.

2. Mener Regjeringen at erfaringene fra delprivatiseringen av Statoil og Telenor har vært positive eller negative for selskapene, staten som eier og for norsk næringsliv?

Svar:

Samlet sett vurderer regjeringen at børsnoteringene av Statoil og Telenor har fungert positivt for selskaperes effektivitet. Børsnoteringene stiller imidlertid staten overfor nye utfordringer i utformingen av eierrollen innenfor de rammene som gjelder i disse tilfellene. Slike problemstillinger står sentralt i St. meld. nr. 13 (2006-2007).

Ett av flere hensyn med børsnotering av Statoil og Telenor var å gi selskapene økt fleksibilitet til å hente inn kapital fra finansmarkedet og muligheter til å utvide sine virksomheter ved å benytte aksjer. Både Statoil og Telenor hentet inn kapital gjennom å utstede aksjer ved børsintroduksjonene.

Finansmarkedenes oppfølging av selskapene og løpende verdivurdering anses imidlertid positivt i forhold til kapitaldisiplin, fokus på verdiskapende strategisk utvikling og rapportering. Børsnoteringene av selskapene må også ses i lys av arbeidet med å skille statens roller. Børsnoteringen av selskapene har bidratt til et klarere skille mellom eierrollen og de andre rollene staten har som politikkutøver og myndighet.

Konsekvensene av børsnoteringene for staten som eier må vurderes i forhold til målene for det statlige eierskapet. I St.meld. nr 13 (2006-2007) klassifiseres Statoil og Telenor som selskaper med forretningsmessige mål og hvor det er viktig at det statlige eierskapet

kan sikre nasjonal forankring av hovedkontor. For selskaper med denne målsettingen bidrar børsnoteringen som nevnt til at eksponeringen mot finansmarkedet krever forretningsmessig fokus. Det er imidlertid også utfordringer ved dette. Selskapene kan blant annet bli for mye konsentrert mot kortsiktige hensyn i aksjemarkedet. Dette er effekter som motvirkes gjennom blant annet statens vektlegging av selskaperes langsiktige industrielle utvikling og verdiskaping.

Etter børsnoteringene har staten hatt god avkastning i form av verdiøkning og utbytter fra både Telenor og Statoil. Børsnoteringene er imidlertid ikke alene grunnen til den gode verdiutviklingen. Mye av grunnlaget for utviklingen ble lagt gjennom beslutninger i selskapene lenge før de ble børsnotert. Som en illustrasjon kan det for eksempel også vises til at heleide Statkraft også har hatt en meget god verdiutvikling i denne perioden. Videre har utviklingen i olje- og gassmarkedet, herunder prisutviklingen, hatt stor betydning for verdiøkningen i Statoil.

3. Ulike Regjeringer har gjennomført en gradvis reduksjon av statens eierskap i enkeltelskaper basert på ulike hensyn. I flere tilfeller har en reduksjon i statens eierskap gitt bedriftene nye muligheter, blant annet i et internasjonalt marked. Ser Regjeringen bort fra at det kan være en fordel for enkelte av virksomhetene i statens portefølje med større eller mindre reduksjoner i statens eierposisjon i årene fremover?

Svar:

Regjeringen har i eierskapsmeldingen understreket at den vil opprettholde det statlige eierskapet om lag på dagens nivå. Den har videre fremholdt at det er viktig at statlige selskaper får anledning til å ta ut det verdiskapningspotensialet de besitter, gjennom å forfølge forretningsmuligheter både i Norge og i utlandet.

Regjeringen har i eierskapsmeldingen utelukket salg av aksjer i tilknytning til de fullmakter som allerede er etablert. Adgangen til å kunne gjennomføre industrielle løsninger innenfor fullmaktenes rammer vil imidlertid bli videreført. Det fremgår også at dersom staten ikke selv vil bidra helt eller delvis til å finansiere videre industriell utvikling, vil muligheten for å finansiere dette gjennom partnerskap med private investorer måtte vurderes.

4. Børsdirektør Bente A. Landsnes uttalte i høringen i næringskomiteen den 5. februar 2007 at utenlandske investorer igjen har innført en "statsrabatt" på Oslo Børs. Denne rabatten omfatter også selskaper der staten ikke er medeier. Hva vil Statsråden gjøre for å fjerne denne politiske risikoen som utenlandske investorer priser inn på sine investeringer i norske selskaper?

Svar:

Vi kan ikke se det er grunnlag for å hevde at de ligger inne noen "statsrabatt" i den faktiske prisingen av selskaper hvor staten er medeier i dag. Kfr. svar på spørsmål 14 nedenfor.

Regjeringen har i eierskapsmeldingen beskrevet en eierskapspolitikk som innebærer at den vil forholde seg til alminnelige prinsipper for eierstyring og selskapsledelse slik det fremgår av "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" og "Statens prinsipper for godt eierskap". De hensyn som staten ønsker å ivareta i sitt eierskap - slik det også er redegjort for i stortingsmeldingen - underbygger selskapenes langsiktige utvikling og lønnsomhet.

5. Utbytteandelen i Statkraft er høy og Regjeringen varsler i eierskapsmeldingen at den skal reduseres. Ville Regjeringen foreslått et like høyt utbytte i Statkraft for 2006 hvis selskapet hadde vært delprivatisert og børsnotert? Hindrer det høye aksjeutbyttet Statkrafts vekstmuligheter?

Svar:

Dersom Statkraft var delprivatisert, slik tilfellet er for Telenor og Statoil, ville utbyttehåndteringen skjedd i samsvar med (allmenn)aksjeloven § 8-2. Dette medfører at staten ikke kunne ha besluttet et høyere utbytte enn det selskapets styre har foreslått eller godtar. I statsbudsjettet ville dette også blitt håndtert på samme måte som for andre deleide selskaper.

Statkrafts styre må foreta sine disposisjoner innenfor de rammer som følger av selskapets finansielle kapasitet og statens kommuniserte utbyttepolitikk. I Norge har konkurransemyndighetene satt grenser for Statkrafts videre ekspansjon mht oppkjøp. Jeg er for øvrig ikke kjent med at Statkraft har vært forhindret fra å foreta investeringer i ny produksjonskapasitet i Norge som følge av manglende kapital. Høye utbytter i årene fremover kan begrense Statkrafts muligheter for å vokse i utlandet. Men det må også her legges til at staten ikke har blitt forelagt eller sagt nei til forslag om kapitalforhøyelser for å finansiere investeringer i utlandet.

6. Er det aktuelt å flytte forvaltningen av eierskapet i flere selskaper til Nærings- og handelsdepartementet?

Svar:

Regjeringen vurderer løpende departementstilknytningen for de enkelte selskapene ut i fra en sammensatt vurdering der det blant annet legges vekt på hensyn til velfungerende markeder, statlig risikohåndtering, forsvarlig rollehåndtering og ivaretagelse av sektorkompetanse og generell eierkompetanse.

Det foreligger pr i dag ingen planer om flytting forvaltningen av eierskapet i flere selskaper til Nærings- og handelsdepartementet.

7. Hva er begrunnelsen for å evaluere Argentum?

Svar:

I eierskapsmeldingen fremgår det at regjeringen vil "følge kapitalsituasjonen for Argentum, herunder foreta en nærmere evaluering, før den eventuelt kommer tilbake til Stortinget med spørsmål om ny kapitaltilførsel." En evaluering er et vanlig element i Nærings- og handelsdepartementets behandling av eventuelle forslag til økt egenkapital i selskaper som departementet forvalter aksjer i. En evaluering av Argentum vil måtte omfatte selskapets økonomiske resultater og virkningene i det norske markedet for ikke-børsnoterte foretak, sammenholdt med de mål og forutsetninger som ble etablert ved opprettelsen.

8. Staten investerer i svært begrenset grad i unoterte bedrifter. Vil Regjeringen vurdere å endre innretningen på det statlige eierskapet i Norge gjennom å spre investeringene på flere kategorier selskaper?

Svar:

Som det fremgår av eierskapsmeldingen vil regjeringen vurdere en rekke spørsmål knyttet til kapitalmarkedet. Vi arbeider nå videre med disse spørsmålene og vil presentere dette for Stortinget.

9. Hvilket behov er det for ytterligere såkornfond, og foreligger det konkrete planer om å introdusere nye såkornfond før de eksisterende er evaluert?

Svar:

Gjennom den landsdekkende og distriktsrettede såkornordningene er grunnlaget lagt for en vesentlig styrking av tilbudet av kompetent kapital. Fullt kapitalisert vil de nye fondene tilføre norsk nyskapende næringsliv ca. 2,4 mrd. kroner. Selv om de nye såkornfondene vil styrke kapitaltilbudet betydelig, betyr ikke dette at alle flaskehalser nødvendigvis er borte. Vi er derfor i ferd med å kartlegge kapitalmarkedet for små og mellomstore bedrifter for å se på om det er områder hvor det kan være behov for en forsterket offentlige innsats.

10. Regjeringen peker på behovet for statlig eierskap for nasjonal forankring av såkalte nøkkelvirkksomheter og viser til en tendens med utvalg av norske kunnskapsbedrifter. Kan det spesifiseres noe nærmere hvilke bedrifter Regjeringen ser på som nøkkelvirkksomheter og kunnskapsbedrifter?

Nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner i viktige selskaper har en betydning. Det bidrar til å beholde beslutningsmyndighet, forskning og utvikling og kompetanse i Norge.

For staten må først og fremst håndteringen av det statlige eierskapet ta utgangspunkt i og understøtte dette målet.

Den økonomiske politikken generelt og den brede næringspolitikken spesielt vil være det viktigste bidraget staten kan ha for å skape grunnlag for at private ønsker å drive og eie næringsvirksomhet i Norge, og

således bidra til nasjonal forankring av virksomhet som er viktig for landet. Det kan ikke stilles opp en liste over hvilke selskaper dette er.

11. Kan det ligge andre enn rent forretningsmessige målsetninger til grunn for delprivatiserte selskaper staten eier i, i så fall hvilke?

Svar:

Aksjeselskaper må drives og styres etter aksjelovens bestemmelser. Det betyr at disposisjoner i selskapet generelt må tjene aksjonærfellesskapet og de kan ikke favorisere enkeltaksjonærer på bekostning av andre.

Børsnoterte selskaper vil ha verdiskaping og forretningsmessig avkastning som overordnet mål. Strategien fastsettes i lys av dette. Aksjonærene må selvsagt kunne ha formeninger om ulike strategiske veivalg, men det vil være styret som er ansvarlig for de endelige beslutningene. Når staten i eierskapsmeldingen blant annet vektlegger hensynet til miljø, arbeidet mot korrupsjon, betydningen av etikk samt forskning og utvikling er det nettopp ut i fra ønsket om å understøtte en langsiktig god industriell utvikling, noe som igjen er en forutsetning for markedsmessig avkastning.

12. Er aksjeselskap egnet som organisasjonsform hvis staten som eier sammen med andre skal legge til grunn andre enn rent forretningsmessige målsettinger?

Svar:

Aksjeselskapsformen er en fleksibel måte å organisere virksomhet på som kan tilrettelegge også for annet enn forretningsmessige mål.

Dersom selskapet ved sin virksomhet ikke skal ha til formål å skaffe aksjeeierne økonomisk utbytte (vinningsformål), skal imidlertid vedtektene inneholde bestemmelser om anvendelse av overskudd.

13. Er det grunn til at statens syn som eier skal komme frem gjennom andre kanaler enn gjennom valgkomite og generalforsamling i delprivatiserte selskaper?

Svar:

I forhold til de børsnoterte selskapene er det vanlig at aksjonærer både i Norge og i utlandet kommuniserer inn forventninger til selskapene vedrørende strategi, avkastnings- og utbytteforventninger mv. Staten opptrer i denne sammenheng likt som andre profesjonelle forvaltere av aksjer. Dette skjer gjennom møter med selskapenes såkalte investor relations-kontakter eller med økonomi/finansdirektør.

Som forvalter av statens aksjer i en rekke børsnoterte selskaper forventer jeg at styrene vurderer statens forventninger på samme måte som styrene vurderer tilsvarende forventninger som andre aksjonærer og interessenter måtte spille inn. Styret må deretter balansere ut de ulike hensynene, og er ansvarlige for de beslutninger som treffes.

14. Begrunnelsen for at statsrabatten har kommet tilbake handler i følge Børsdirektøren om opplevelsen i markedet av politisk uro, ikke først og fremst de konkrete forslagene. Eksempler er regjeringens rot rundt styrelederskiftet i Statoil våren 2006, krav om at TSS ikke kunne selges fra Telenor, lederlønnsdebatten, ulike krav ift. Statoil/Hydro fusjonen. Ser Statsråden at dette er et problem, og vil de årlige styringsbrevene evt. rydde denne problematikken av veien?

Svar:

Jeg registrer at børsdirektøren i forbindelse med høringen på eierskapsmeldingen har formidlet synspunkter på at enkelte analytikere og investorer legger inn en statsrabatt på de selskapene staten er eier.

Det er etter min vurdering ikke grunnlag for å hevde at selskaper med statlig eierandel i dag faktisk prises med noen rabatt. Det skyldes at det neppe er mulig med tilstrekkelig utsagnskraft å identifisere alle enkelt-elementene som til sammen bestemmer prisingen av en aksje.

Utenlandske investorer økte i 2006 sin andel av aksjene på Oslo Børs fra 37 pst til 39 pst. Det er også i stor grad utenlandske investorer som er med å fastsette prisene, da de flere dager står for over 70 pst av all handel på Oslo Børs. Det er således lite som tyder på at utenlandske investorer ser noe problem i å investere i norske aksjer generelt og i selskaper med statlig eierandel spesielt.

Det står ikke noe sted i eierskapsmeldingen at regjeringen vil etablere årlige styringsbrev. Regjeringen har heller ingen slike planer.

Derimot vil regjeringen etablere *ett* nytt årlig dokument som har som formål å skape økt åpenhet og forutsigbarhet om statens eierskap. I eierskapsmeldingen er det flere steder understreket betydningen av at eierskapet må forvaltes ut i fra alminnelige prinsipper for eierstyring og selskapsledelse.

Jeg vil understreke at jeg er meget bevisst at måten staten som eier opptrer på i de børsnoterte selskapene har stor betydning for den generelle tilliten til Oslo Børs. Dette er også et tungtveiende hensyn for regjeringens ønske om økt åpenhet og forutsigbarhet knyttet til eierskapet, samt regjeringens tilslutning til "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" og videreføring av "Statens prinsipper for godt eierskap".

15. Vil styringsbrevene inneholde et detaljnivå som blir vanskelig for bedriftene å forholde seg til, og hva er evt. konsekvensene/sanksjonene ved at disse brevene ikke blir fulgt opp av selskapene?

Svar:

Regjeringen har sagt den vil utgi *ett* dokument i tillegg til den årlige publikasjonen "Statens Eierberetning". Dette nye dokumentet vil beskrive mål for statens eierskap, generelt og for de enkelte selskap - slik dette er formulert i dokumenter som Stortinget har sluttet seg til. Videre vil vi omtale organiseringen av eierskapsforvaltningen og sentrale lover og prinsipper som

statens eierskapsforvaltning må forholde seg til. Det blir redegjort for sentrale hensyn som staten legger vekt på i sin eierskapsforvaltning utover de rent økonomiske krav og forventninger. Dette gjelder forhold som etikk, mangfold i ledelse og styrer, miljøhensyn, evne til å håndtere omstillinger godt osv. Staten har et langsiktig perspektiv på sitt eierskap, og slike en god ivaretagelse av slike forhold vil styrke selskapenes langsiktige utviklingsevne. I eierskapsmeldingen har vi behandlet dette grundig, og det er dette som vil ligge til grunn for omtalen i dokumentet.

Etableringen av et nytt politikkdokument vil ikke endre styrets ansvar etter allmennaksjeloven. Det er en selvfølge at når staten åpent informerer allmennheten om hvilke hensyn som er viktige i eierskapsforvaltningen, så vil dette også være forhold som selskapenes oppnådde resultater blir målt opp mot og som vil være blant de momenter som ligger til grunn når staten deltar sammen med andre aksjonærer ved valg av medlemmer til selskapenes styrende organer.

16. Vil styringsbrevene også basere seg på likebehandling av aksjonærer ref. aksjeloven og norsk anbefaling for eierstyring?

Svar:

Som det fremgår overfor vil det ikke bli sendt ut noen "styringsbrev". Det forhold at staten i et åpent dokument vil kunngjøre hvilke hensyn den legger vekt på i sin eierskapsutøvelse, og hvilke formål staten har for

sitt eierskap i de enkelte selskaper skaper ingen utfordringer med hensyn til likebehandling av aksjonærer.

17. Ser Regjeringen for seg at styringsbrevene vil inneholde spesielle endringer fra år til år siden disse skal presenteres med relativt stor hyppighet?

Svar:

Se svarene overfor. Det vil ikke bli utsendt noen "styringsbrev".

18. Forutsigbarhet og langsiktighet understrekes av de fleste aktører som avgjørende i forholdet til utøvelsen av eierskapspolitikken. Eierskapsmeldingens innhold bærer ikke bud om store endringer, men styringsbrevene og uttalelser fra Statsråden om at selskapene skal lytte til staten som eier sine "holdninger" og "signaler" bærer bud om endring i utøvelsen av eierskapet. Hva innebærer dette, og vil staten i delprivatiserte selskaper forholde seg til de samme åpne kanalene som øvrige aksjonærer?

Svar:

Staten som aksjonær vil fortsatt forholde seg til selskapene som andre større profesjonelle eiere. Prinsippene for godt eierskap ligger fast. I tillegg vil som nevnt regjeringen bidra til enda større åpenhet om eierskapspolitikken.

Vedlegg 2

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 12. februar 2007

Spørsmål fra Stortingets næringskomite - St. meld. nr. 13 (2006-2007)

Det vises til brev fra Stortingets næringskomite datert 6. februar med spørsmål fra Kristelig Folkeparti.

Spørsmål og svar følger forløpende.

1. Regjeringen har satt opp følgende delmål for statens 100 % eierskap av Statkraft: "Statkraft skal innenfor EØS-regelverket arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning." Hvilke konkrete tiltak mener departementet at staten henholdsvis kan og vil gjennomføre gjennom et 100 % eierskap for å bidra til at dette målet oppfylles?

Svar:

Gjennom føringen om at Statkraft innenfor EØS-regelverket skal arbeide for å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning, er staten tydelig overfor selskapet med hensyn til et av de mål staten har med eierskapet i Statkraft. Jeg forventer at selskapet innenfor EØS-regelverket utviser en høy grad av fleksibilitet med hensyn til å inngå langsiktige markedsmessige kontrakter med norsk industri. Det mener jeg vil være til fordel for både Statkraft og norsk industri på lang sikt. Jeg legger til grunn at Statkrafts styre følger de strategiske rammer som er trukket opp i St.meld. nr. 13 (2006-2007). Dersom Statkraft AS ikke hadde vært 100 % eid av staten ville styret i Statkraft AS måtte ha lagt vekt på at andre aksjonærer kunne hatt avvikende synspunkter på selskapets strategiske retning. Dette kunne ha medført en endret strategi for selskapet som avvek fra statens mål med eierskapet.

I den grad det skulle vise seg mulig å gi industrien nye industrikraftkontrakter på myndighetsbestemte vilkår uten at dette er i strid med statsstøtteregelverket, vil dette kunne pålegges Statkraft så lenge selskapet er eid 100 % av staten. Dette ville bli vanskelig dersom selskapet ble privatisert på grunn av krav til likebehandling av aksjonærer.

2. Hvilke av disse tiltakene vil bli umuliggjort gjennom å bringe inn private minoritetseiere i selskapet?

Svar:

Det vises her til svar på spørsmål nr. 1.

3. Mener departementet at det på bakgrunn av det oppstilte målet om å møte industriens behov for stabil og langsiktig kraftforsyning bør gis nærmere presiseringer for Statkrafts prioriteringer mellom ekspansjon utenlands og utbygging av innenlandsk kraftproduksjon?

Svar:

I St.meld. nr. 13 (2006-2007) presiserer vi at Statkrafts hovedoppgave er å være en effektiv produsent av

kraft i Norge. Vi forutsetter også at Statkraft skal være ledende i Europa innen miljøvennlig energi og at selskapet fortsatt kan delta i industriell utvikling i Norge og Europa. Det vil bidra til å styrke Norge som energinasjon. Vi har også forutsatt at Statkraft ligger i front med hensyn til utbygging og oppgradering av miljøvennlig kraftproduksjon i Norge og være blant de første som tar i bruk nye miljøvennlige, herunder nye fornybare energikilder når det er bedriftsøkonomisk lønnsomt. Statkraft er kjent med dette og departementet mener ikke at det er behov for ytterligere presiseringer.

4. Departementet gir signal i Eierskapsmeldingen om at Statkrafts utbytte skal ligge i øvre kvartil, dvs. mellom 75 og 100 %. Hvilke fordeler og ulemper mener departementet at en klarere utbyttepolitikk (konkret måltall eller vesentlig snevrere ramme for årlig utbytte) ville gi for oppfyllelsen både av de samfunnsmessige og forretningsmessige mål som departementet har satt opp for Statkrafts virksomhet?

Svar:

I eierskapsmeldingen har vi forutsatt at utbyttet fra Statkraft normalt vil ligge i øvre kvartil. Både for selskapet og for staten er det hensiktsmessig at utbyttepolitikken i Statkraft angis som et intervall. Det skyldes for det første at Statkrafts resultater svinger fra år til år. For det andre er det med utgangspunkt i konsernets resultatbegrensninger med hensyn til Statkrafts evne til å utbetale utbytte. Aksjelovens § 8-1 og § 8-5 setter begrensninger på å betale utbytte og avgi konsernbidrag fra selskapene i konsernet. I datterselskapene i konsernet med minoritetsaksjonærer er det heller ikke nødvendigvis mulig for Statkraft å ta opp ønsket utbytte, og i selskaper Statkraft er minoritetseier i, er det et års forsinkelse på utbyttene. Disse forholdene gjør at det er hensiktsmessig å ha en vis fleksibilitet i utbyttepolitikken i form av et intervall.

5. I høring om Eierskapsmeldingen 5. februar 2007 hevdet Oslo Børs at den tidligere omtalte "statsrabatten" på store norske børsnoterte selskaper med statlig eierandel i all hovedsak var forsvunnet etter opprettelsen av eierskapsavdelingen i Nærings- og Handelsdepartementet. Oslo Børs hevdet også at store utenlandske investorer nå la inn en statsrabatt igjen, primært som følge av uklare politiske styringssignaler og uryddig kommunikasjon blant annet ved utpeking av ny styreleder i Statoil, forsøk på politisk innblanding i Telenors forretningsmessige disposisjoner og signaler om politisk misnøye med valg av styreleder i det framtidige fusjonerte selskapet Statoil-Hydro. Er departementet enig eller uenig med Oslo Børs' betraktning om tilstedeværelsen av en slik statsrabatt?

Svar:

Jeg registrer at børsdirektøren i forbindelse med høringen på eierskapsmeldingen har formidlet synspunkter på at enkelte analytikere og investorer legger inn en statsrabatt på de selskapene staten er eier.

Det er imidlertid etter min vurdering lite som tyder på at utenlandske investorer er spesielt bekymret for å investere i Norge og på Oslo Børs. Utenlandske investorer økte i 2006 sin andel av aksjene på Oslo Børs fra 37 % til 39 %. Det er også i stor grad utenlandske investorer som er med å fastsette prisene, da de flere dager står for over 70 % av all handel på Oslo Børs.

Det er metodisk vanskelig å undersøke om statlig eierskap påvirker aksjeprisen. Det skyldes at det ikke er mulig å identifisere alle enkeltelementene som til sammen bestemmer prisingen av en aksje.

6. Oslo Børs hevdet også at det var en "smitteeffekt" fra en evt. statsrabatt på de store delstatlige børslokomotivene til mindre, heleide private foretak. Dette vil i så fall innebære at egenkapitalkostnaden til mindre, norske private foretak stiger som følge av hvordan statlig eierskapspolitikk oppleves i markedet. Hva er departementets vurdering av dette forholdet?

Svar:

Jeg er av den oppfatning at det ikke er mulig å identifisere en statsrabatt på selskaper som staten forvalter aksjer i. Det er dermed heller ikke grunnlag for å generelt hevde at andre norske selskaper prises lavere som følge av statens eierskapspolitikk.

7. Dersom de varslede årlige styringsdokumentene vil inneholde noe som oppfattes av markedet som endret eierskapspolitikk eller strategi overfor de børsnoterte selskapene staten er deleier i, vil staten som majoritetseier kunne bli beskyldt for å institusjonalisere forskjellsbehandling mellom eiere og eiergrupperinger. Dette vil være i strid både med aksjeloven og børsforskriften. Hvordan vil departementet sikre at de årlige styringsdokumentene ikke åpner for en slik praksis?

Svar:

Det står ikke noe sted i eierskapsmeldingen at regjeringen vil etablere årlige styringsbrev. Regjeringen har heller ingen slike planer.

Derimot vil regjeringen etablere et nytt årlig dokument som har som formål å skape økt åpenhet og forutsigbarhet om statens eierskap. Dette nye dokumentet vil beskrive mål for statens eierskap, generelt og for de enkelte selskap - slik dette er formulert i dokumenter som Stortinget har sluttet seg til. Videre vil vi omtale organiseringen av eierskapsforvaltningen og sentrale lover og prinsipper som statens eierskapsforvaltning må forholde seg til. Det bli redegjort for sentrale hensyn som staten legger vekt på i sin eierskapsforvaltning utover de rent økonomiske krav og forventninger. Dette gjelder forhold som etikk, mangfold i ledelse og styrer, miljøhensyn, evne til å håndtere omstillinger godt osv.

Staten har et langsiktig perspektiv på sitt eierskap, og slike en god ivaretagelse av slike forhold vil styrke selskapenes langsiktige utviklingsevne. I eierskapsmeldingen har vi behandlet dette grundig, og det er dette som vil ligge til grunn for omtalen i dokumentet.

Jeg vil understreke at jeg er meget bevisst at måten staten som eier opptrer på i de børsnoterte selskapene har stor betydning for den generelle tilliten til Oslo Børs. Dette er også et tungtveiende hensyn for regjeringens ønske om økt åpenhet og forutsigbarhet knyttet til eierskapet.

8. Er det noen risiko for at slike årlige styringsdokumenter inneholder instruksjer eller "signaler" til de enkelte selskap som kan oppfattes som forsøk på å gripe inn i eller overstyre det ansvar som tilligger selskapenes styrer og daglige ledelse?

Svar:

De hensyn staten som aksjonær er opptatt av knyttet til forhold som avkastning, utbytte, helse, miljø, sikkerhet, omstillinger, mangfold, etikk, arbeid mot korrupsjon forskning og utvikling, osv. er ment å understøtte en langsiktig god utvikling. Som aksjonær forventer jeg at styrene vurderer disse og tilsvarende forventninger som andre aksjonærer måtte spille inn. Styret må deretter balansere ut de ulike hensynene, og er ansvarlige for de beslutninger som treffes. Etableringen av et nytt politikkdokument vil ikke endre styrets ansvar etter allmennaksjeloven, og vil heller ikke ha karakter av noen bindende instruks.

9. Dersom slike årlige styringsdokumenter gitt til børsnoterte selskaper med statlige majoritetsandeler ikke skal inneholde strategiendringer i forhold til eierskapsmeldingens skisserte målsetninger, og heller ikke skal gi signaler på områder som styret og daglig ledelse har ansvar for, hvilken merverdi mener departementet at et slikt dokument kan gi i forhold til å klargjøre statens hensikt med eierskap i det enkelte selskap?

Svar:

Økt åpenhet har i seg selv en merverdi. I tillegg vil dokumentet gjøre det mulig for selskapenes styrer å bli kjent med hvilke mål og forventninger staten som aksjonær har. Den første utgaven av det nye dokumentet vil bli utgitt i vår, og her vil både allmennheten, selskapene og kapitalmarkedsaktører enda enklere enn før kunne sette seg inn i statens eierskapspolitikk. Dette er et vesentlig bidrag til økt åpenhet.

10. I de selskaper som har viktige sektorpolitiske målsetninger og hvor staten er eneeier, vil det allerede i dag foreligge flere styringsdokumenter som presenteres og gjennomgås på årlig basis. Hvordan vil departementet sikre at et nytt årlig styringsdokument faktisk gir merverdi for både selskap og opinion, og samtidig unngå å skape en ny og fordyrende byråkratisk prosess?

Svar:

Publikasjonen om statens eierpolitikk vil være et felles dokument for statens direkte eierskap og omfatte både forretningsmessige og sektorpolitiske selskaper. Den nye publikasjonen vil imidlertid ikke redegjøre nærmere for de sektorpolitiske hensynene som følger av tildelingsbrevene for selskaper som har det. Publikasjonen om statens eierpolitikk vil ha en mer generell utforming og ikke stå i noe motsetningforhold til de mer spesielle føringer som måtte ligge i tildelingsbrev.

For noen selskaper lages det særlige eiermeldinger til stortinget. I disse meldingene vil de tverrgående problemstillingene som skal drøftes i det nye dokumentet kunne bli ytterligere drøftet og rettet inn mot det aktuelle selskapet.

11. Departementet signaliserer at Argentum skal evalueres. Hvilke konkrete elementer knyttet til Argentums oppdrag og aktiviteter mener departementet at det er behov for å evaluere?

Svar:

I eierskapsmeldingen fremgår det at regjeringen vil "følge kapitalsituasjonen for Argentum, herunder foreta en nærmere evaluering, før den eventuelt kommer tilbake til Stortinget med spørsmål om ny kapitaltilførsel." En evaluering er et vanlig element i Nærings- og handelsdepartementets behandling av eventuelle forslag til økt egenkapital i selskaper som departementet forvalter aksjer i. En evaluering av Argentum vil måtte omfatte selskapets økonomiske resultater og virkningene i det norske markedet for ikke-børsnoterte foretak, sammenholdt med de mål og forutsetninger som ble etablert ved opprettelsen.

12. Departementet foreslår å opprette et nytt marint fond som skal foreta lønnsomme investeringer i bedrifter i oppstartsfasen i denne sektoren. Slike statlige fond begrunnes gjerne enten med svikt i kapitalmarkedet eller med at en gjennom slike fond kan tilføre bedrifter i oppstartsfasen en kompetanse som de ellers ikke ville ha tilgang til. Mener departementet at disse forutsetningene for å gjennomføre nye tiltak er særlig til stede når det gjelder marin sektor?

Svar:

Marin sektor er en sektor med stor grad av forskningsaktivitet og gründerrelatert virksomhet, og hvor det bl.a. er høy risiko på grunn av lange utviklingsfaser og høy andel produksjon basert på biologiske ressurser. Dette er tradisjonelt virksomhet hvor det er grunn til å tro at det er svikt i kapitalmarkedet eller behov for å tilføre kompetanse. For eksempel er utviklingen av havbruk og forskning på oppdrett av nye arter et område hvor det foregår betydelig forskning og utvikling. I rapporten "Planmessig igangsetning av nye arter i oppdrett" trekkes det frem at "... det er store summer som skal til for å kommersialisere nye arter i oppdrett og risikoen er relativt høy...". Også i rapporten "Oppdatert felles plan for satsing på torsk" påpekes kapitalbehovet

i dette arbeidet. En stor del av denne aktiviteten foregår langs kysten og i områder hvor det tradisjonelt har vært mindre tilgang på kapital. På denne bakgrunn utredes det nå hvordan et slik fond skal kunne innrettes.

13. Alternativet til et nytt statlig sektorfond kan være å benytte eksisterende statlige fondsinstrumenter (Argentum) og legge inn marin sektor som et satsingsområde her. Hva er departementets begrunnelse for å opprette et nytt og separat fond framfor å bygge på den organisatoriske infrastruktur som allerede finnes?

Svar:

Før opprettelse av et fond for marin sektor vil det være behov for en gjennomgang av de ordningene som allerede eksisterer, og hvordan et nytt fond eventuelt skal spille sammen med og komplimentere disse. Hvordan et nytt marint fond skal organiseres er fremdeles under utredning, og ingen beslutning er fattet. Tilknytning til eksisterende ordninger vil måtte vurderes.

14. Regjeringen har varslet at den vil kjøpe seg opp til 67 % i det fusjonerte selskapet bestående av Statoil og Hydros olje og gass virksomhet. Foreligger det noen konkrete planer om hva 67 % eierskap skal benyttes til, som ikke kan oppnås gjennom den eierandel som følger av dagens aksjonærstruktur i de to selskapene?

Svar:

Staten har i dag 70,9 % eierandel i Statoil ASA og 43,82 % i Norsk Hydro ASA. Basert på det bytteforholdet som Statoil og Hydro har foreslått, vil statens eierandel i det fusjonerte selskapet bli 62,5 %. Regjeringen har signalisert at den ønsker at statens eierandel i det fusjonerte selskapet over tid skal økes fra 62,5 % til 67 %. Ved børsnoteringen av Statoil i 2001 ble det åpnet opp for nye eiere i selskapet med inntil 1/3 av selskapets verdi, jf. Innst.S. nr. 198 (2000-2001). En 67 % statlig eierandel i det fusjonerte selskapet vil dermed være en naturlig videreføring av denne politikken.

En eierandel på over 2/3 gir kontroll med forhold som endringer i selskapskapitalen (kapitalforhøyelser og fusjoner) og i vedtektene.

Ved en 67 % eierandel vil staten være uavhengig av øvrige aksjonærer dersom det skulle bli ønskelig å endre vedtektene.

15. Dersom eierskapet av det fusjonerte selskapet Statoil-Hydro skal forankres utenfor NHDs eierskapsavdeling, må det være et minstekrav at tilsvarende eierskapskompetanse besittes i det alternative ansvarlige eierskapsdepartement. Vil det være mulig å kunne ha en parallell spisskompetanse på eierskapsutøvelse i to departementer, og vil dette i så fall være en kostnadseffektiv løsning for staten?

Svar:

Olje- og energidepartementet (OED) vil være ansvarlig for oppfølgingen av statens eierskap i det fusjonerte

selskapet. OED har hatt ansvaret for statens eierskap i Statoil siden departementet ble opprettet i 1978. Dermed har departementet tatt stilling til svært mange viktige eierskapsdisposisjoner i årenes løp. OED besitter betydelig kompetanse på eierskapsspørsmål og hadde blant annet ansvaret for børsnoteringen av selskapet i 2001 og senere salg av aksjer i 2004 og 2005. Det er helt vesentlig for oppfølgingen av det nye selskapet at eierdepartementet har meget bred kompetanse innen olje- og gassfaglige spørsmål. Statoil avsetter i dag statens olje og gass sammen med sin egen. Skal avsetningsordningen bestå, må statens eierskap i det fusjonerte selskapet, SDØE og Petoro tilligge ett og samme departement. Olje- og energidepartementet har ansvaret for å følge opp SDØE og Petoro og må derfor også forvalte statens eierskap i det fusjonerte selskapet.

Internt i OED er det organisatorisk skille mellom ressursforvaltning og eieroppfølging av Statoil ved at disse oppgavene ivaretas i to ulike avdelinger.

16. Med 67 % eierskap kan staten i teorien diktere selskapsvedtektene i det nye selskapet uavhengig av hva andre aksjonærgrupperinger måtte mene. Vurderer departementet det som aktuelt å benytte et 67 % eierskap til å fremme forslag om punkter i vedtektene som kan være i strid med ønskene til øvrige aksjonærgrupperinger?

Svar:

Forslag til vedtekter i det fusjonerte selskapet er i dag ikke kjent. Vedtektene vil være en del av fusjonsplanen som skal vedtas i selskapenes ekstraordinære generalforsamlinger i juni 2007. I selskaper der staten er aksjonær sammen med andre, ønsker staten å opptre med samme rettigheter og plikter som enhver annen aksjonær. Dette er i tråd med statens prinsipper for godt eierskap som det er redegjort for i St.meld. nr. 13 (2006-2007) *Et aktivt og langsiktig eierskap* og "Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse". Det er selv sagt at likebehandlingsprinsippet i allmennaksjeloven respekteres.

17. I høringen om eierskapsmeldingen 5. februar 2007 viste Forum for Miljø og Utvikling til den såkalte "triple bunnlinjen", dvs. selskapenes resultat både når det gjelder finansielle overskudd samt deres etiske og miljømessige resultat. Vurderer departementet det som aktuelt som majoritetseier å be om en detaljert rapportering av resultatoppnåelse langs alle disse tre aksene, for eksempel på nivå med innholdet i det såkalte "Global Reporting Initiative"?

Svar:

I eierskapsmeldingen er det lagt til grunn at større selskaper med internasjonal virksomhet bør vurdere å benyttet rapporteringsstandarden "Global Reporting Initiative". Jeg er kjent med at en rekke store selskaper som DnB NOR, Kongsberg Gruppen, Statoil, Statkraft SAS og Telenor allerede benytter denne standarden.

Jeg forventer at selskapene i sine årsberetninger rapporterer på sentrale forhold som har betydning for selskapets aksjonærer.

18. Vil departementet tilføre eierskapsavdelingen kompetanse i eierskapsstyring innen miljø og etikk, ved siden av kompetansen som allerede besittes når det gjelder eierskapsstyring for å følge opp skisserte finansielle mål for eierskapet?

Svar:

Når regjeringen nå har vektlagt et økt fokus på miljø, forskning og utvikling, samfunnsansvar mv. vil det være naturlig at Nærings- og handelsdepartementet vurderer ulike måter å knyttet til seg nødvendig kompetanse på ut i fra de utfordringer som skal håndteres.

19. Ønsket om å bevare hovedkontor i Norge i viktige næringssektorer er en hovedårsak for å holde på statlig eierskap i de store børsnoterte selskapene Statoil, Hydro, Telenor, Yara og DnB, og er også en viktig motivasjon for eierskapet i Statkraft. Andre store industrielle foretak uten statlig eierskap er Orkla og Aker Kværner. Vurderer departementet det som mindre viktig å sikre nasjonalt eierskap i disse selskapene, eller vil oppkjøp være aktuelt for å sikre en stabil nasjonal forankring av hovedkontorene også i disse selskapene?

Svar:

Regjeringen er opptatt av nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner i viktige selskaper ut i fra ønsket om å beholde beslutningsmyndighet, forskning og utvikling og kompetanse i Norge. For staten må håndteringen av dagens statlige eierskap ta utgangspunkt i og understøtte dette målet.

I tillegg er det en rekke andre store betydningsfulle selskaper som det ut i fra et næringspolitisk ståsted er viktig å sikre nasjonal forankring av. Det betyr likevel ikke nødvendigvis at staten bør kjøpe seg inn i disse selskapene.

Regjeringen er tilhenger av et blandet eierskap mellom private og statlig aktører, nasjonale og internasjonale. Så vel Orkla som Aker Kværner har i dag en nasjonal tilknytning gjennom et privat eierskap.

Vedlegg 3

Brev fra Nærings- og handelsdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 6. februar 2007

St meld nr 13 (2006 - 2007) - Forespørsel om en oversikt over selskaper som staten helt eller delvis eier

Det vises til næringskomiteens brev av 31. januar 2007 vedrørende ovennevnte.

St.meld. nr. 13 (2006-2007) *Et aktiv og langsiktig eierskap* fokuserer primært på utøvelse av eierskapet i de kommersielle delene av statens direkte eierskap. Dette eierskapet kan betegnes som statens forretningsmessige eierskap. I tillegg er de største og viktigste sektorpolitiske selskapene omtalt. Selskaper som er omtalt fremgår av tabell 2.1 i meldingen. Den informasjon næringskomiteen etterspør knyttet til disse selskapene fremgår av kapittel 8.

En oversikt over statens eierandeler i disse selskapene, men også over *andre* selskaper gis i St.meld. nr. 3 hvert år. Jf. St.meld. nr. 3 (2005-2006) *Statsrekneskapen medrekna folketrygda* som ble lagt fram av Finans-

departementet 28. april 2006. I vedlegg 3 tabell 3.5 vises aksjer eid av staten per 31. desember 2005 (følger vedlagt). Som det fremgår har universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner en rekke aksjeinteresser som i hovedsak er innrettet mot forskning og innovasjonsaktiviteter(i størrelsesorden 100 forskjellige selskaper). Under departementene og ulike etater er det et tilsvarende antall selskaper. Av de som ikke er nevnt i St. meld. nr. 13 (2006-2007) er blant annet en del selskaper under Kirke- og kulturdepartementet som har kulturpolitiske formål. I tillegg er det en rekke mindre aksjeinteresser som har ulik bakgrunn og formål.

Det finnes ikke noen samlet fremstilling av den selskapsinformasjon som næringskomiteen etterspør knyttet til disse *andre* selskapene. Det er heller ikke mulig å utarbeide slik informasjon innenfor den svarfrist komiteen har satt.

